MONICA ASLAN

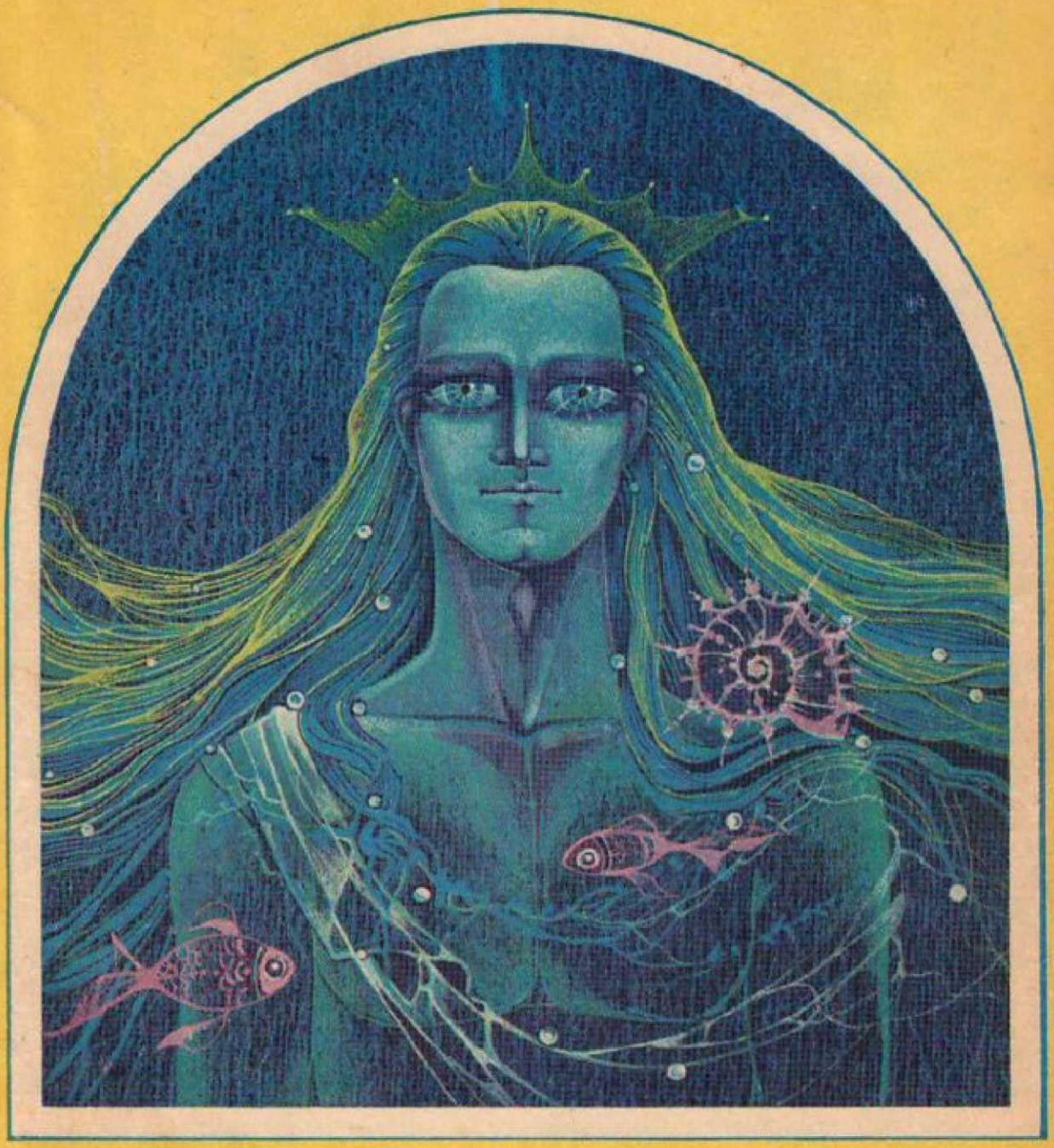

BASMELE APELOR

http://cartilecopilarieimele.wordpress.com

Editura Ion Creangă

MONICA ASLAN BASMELE APELOR

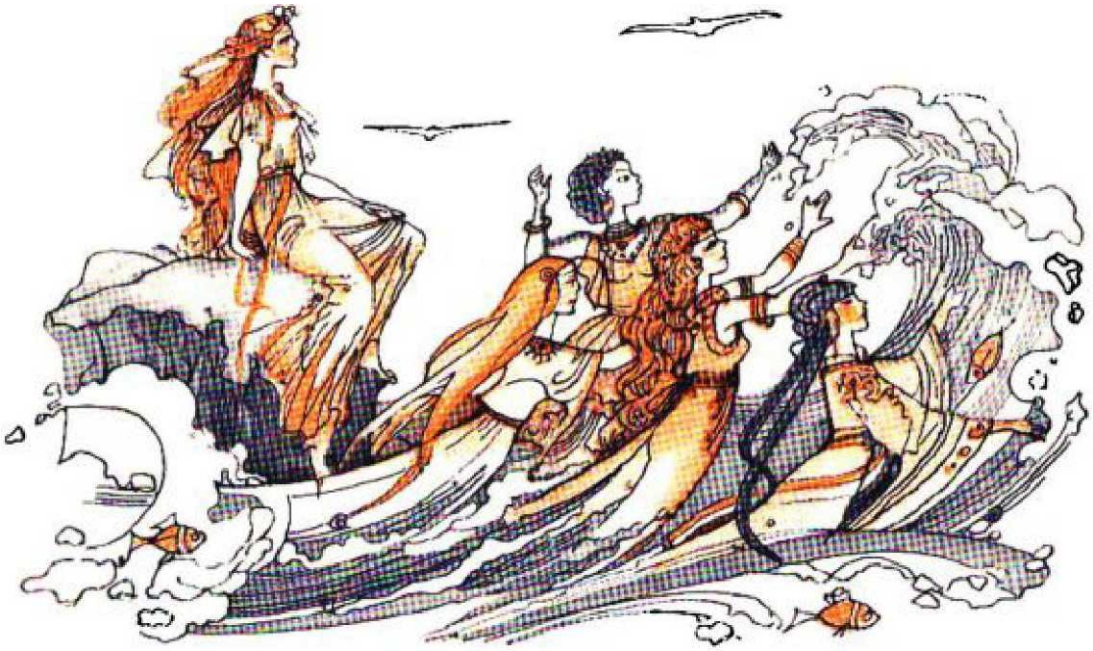

EDITURA ION CREANGA – BUCUREŞTI, 1987

Mamei mele **Crăiasa Alexandra**

Craiul Teleor rămăsese văduv cu doi feciori pe braţe. Jeli el ce jeli o vreme şi apoi, când sufletul i se mai linişti, prinse a se duce iar pe la sărbători şi petreceri, spre a-şi afla altă domniţă pe plac.

Şi aşa se Făcu că, la sărbătorile de primăvară, când aprilie umpluse ramurile de flori, îi căzu dragă, nu o domniţă tinerică, ci mândra crăiasă

Antohia, frumoasă la chip, dar aspră la suflet, care-şi părăsise primul soţ fără îndurare. Când trecea, înaltă şi semeaţă, cu părul negru strâns cunună pe cap tot cu şiruri de mărgăritare, bietul crai se topea de dragul ei, gândind că aşa o mândreţe e potrivită pentru a fi crăiasa norodului său.

Cu mare codeală se învoi trufaşa Antohia a-i deveni soţie, spunându-i dintru început că ei nu-i plac copiii şi nu are niciun gând de-a se îngriji de feciorii craiului. Teleor o îmblânzi, liniştind-o că are destule dădace şi slugi pentru copii, aşa că, până-n cele din urmă, Antohia îl urmă ca soţie în palatele sale.

O vreme, crăiasa fu voioasă, căci numai în petreceri şi dans o ţinea, ori în vesele vânători şi călătorii. Când, însă, simţi căva avea un prunc, o mare deznădejde o cuprinse. Gândurile că nu va mai putea purta diatanele-i rochii şi nici că va mai putea dansa ori călători o umplură de atâta necaz, încât prinse mare ură pe nevinovata fiinţă ce trebuia a se naşte.

Când, la venirea pruncului pe lume, mai văzu că-i şi iată, amărăciunea ei nu mai avu margini. Nădăjduise, ce! puţin, că va face un fecior, mai frumos ca cei doi ai craiului, care să rămână în urma lui la domnie, prin stăruinţele e:. Aşa. cu acea pjăpândă copilă, îşi închisese viaţa de petreceri şi ari; e drepturi la care râvnea.

Nici nu privi la mica făptură, lăsând-o în seama slugilor, iar ea pornea cât era ziua, călare, departe-hât. sau toată noaptea pe la ospeţe.

Craiul Teleor, dus în bătălii ori prins cu treburile domneşti, nu prea băga în seamă pe micuţa Alexandra, care creştea departe de grija şi iubirea părintească, de ia o *Z3. Z3C 3* ld alta. Nici cei de la curte nu se prea sinchiseau de ca ăzind nepăsarea părinţilor şi se îngrijeau doar de ce: de: coconi, ce urmau a cârmui ţara.

Dar nedorita copilă crescu, cu anii. mare, inimoasă, cu cosiţele negre până la călcâie şi ochii ca două – re. În obrazul trandafiriu. Cum părinţii n-o prea scoteau i petreceri spre a cunoaşte cuconi de seama ei, domniţa. nmpul. prinse mare drag de Ştetănică, feciorul grămăticu: j: tomnesc. Era nespus de frumos, cu păru-i ca spicul şi oct. nran. visători, şi câte basme, snoave şi versuri minunate nu pe vestea ei! Când îl vedea că vine, cu părul

aurit de soare şi *gt* *se de miere, inima i se zbătea în piept ca o pasăre, nedonriu-ş. altul pe lume. Dar iată că, într-o zi, crăiasa o chemă ia ca o jrivi lung şi-i porunci a se găti cu singura-i rochie mă: a eisă. căci în acea noapte o va lua la petrecere, spre a îi logodna cu un crai bogat, văduv, spre bune legături de hotărnicie cu *e*-l vecin când auzi ce-o aşteaptă, biata copilă vărsă amar de Lacnn: pe?: eptul dragului ei Ştefanică.

— Nu te mai zbuciuma aşa. o minge dinsucă nu te las a suferi o asemenea soartă. Iacă. ia noapte, r ega-esc doi cai, şi vom fugi în lumea largă, rămânind ne-şim?! *&* ituri. o viaţă.

Şi aşa şi făcură!

Mânios, craiul trimise pe urmele lor hâjtaş: cu ei. r ageri, care multă vreme şi zadarnic îi căutară. căci ur-e n *I; jgiseră de-a lungul unui pârâu, prin care nu se mai cunoşteau iâk – me, nici miros, pierzându-se în adâncul codrului. Acck. ir: r-o colibă, după o vreme, Alexandra aduse pe lume o du. ct copă.

De necaz şi ură, crăiasa se jurui a-i pedepsi amarnic Qiemă degrabă pe cele cinci gogoriţe tainice ce le avea în putere: Spaima, Singurătatea, Sărăcia, Sluţenia, Stârpirea şi le zise:

— Una câte una, pe rând să vă duceţi pe urmele lor, plutind peste văzduhuri, până ce-i veţi afla, chinuindu-le viaţa până la pieire.

Prima porni *Spaima,* cu hâdu-i chip, care dând roata peste lume, îi zări în coliba de lemn, în inima codrului. Ca o nălucă se lăsă peste pădure, urlând cu vântul, izbind cu gheare de crengi uscate în fereastră, hohotind ca o cucuvea, azvârlind umbre fioroase prin unghere.

Biata Alexandra îşi strângea prunca la sân, bântuită de pretutindeni de alaiul spăimoaselor năluciri.

Ştefănică, văzând-o cum se chinuie, se căina amarnic de-a o fi luat de la palat ca să îndure acum frica nefirescului.

Dar, numai când îl auzi pomenindu-i de palatul părintesc, Alexandra îşi aminti de toată amărăciunea şi singurătatea copilăriei sale, care-i lăsaseră rană fără leac în suflet, şi cu dulci cuvinte îl linişti spunându-i că nicio grozăvie din lume nu-i poate despărţi.

Descumpănită, Spaima, văzând că nu maieste luată în seamă, se întoarse de-i povesti Antohiei despre dârzenia tinerilor şi neizbânda ei.

— Las că-i vin eu de hac acestei fugare, se semeţi crăiasa, trimiţând degrabă, la locul tăinuit, pe cea de-a doua gogoriţă, *Singurătatea.*

Aceasta, căutându-l, colindă un timp prin lume şi de cum îi găsi, seceră viaţa bietului Ştefănică, lăsând singură pe lume pe înlăcrimata Alexandra, cu o pruncă în leagăn şi alta, abia născută, la sân. Cumplită i-a fost singurătatea în tăcerea codrului, şi poate s-ar fi prăpădit de atât pustiu şi jale, dacă n-ar fi fost ciripitul Ruxandrei şi gunguritul Mixandrei, drăgălaşele-i copile. De cum se ridicară pe picioruşe, alergau strigând-o şi alintând-o, de ţi-era mai mare dragul şi bucuria. Casa se umpluse de veselie şi poveşti, iar Alexandra nu mai era singură şi tristă.

Alungată, Singurătatea fugi înapoi la palat, povestindu-i crăiesei de cele două copiliţe care-i umpleau viaţa Alexandrei.

— Aşa? se încruntă Antohia cu necaz. Să plece de îndată cea de-a treia gogoriţă. *Sărăcia,* şi să le ia până şi cenuşa de pe vatră.

Într-adevăr, în acea vară, fu o vreme secetoasă, care pârjoli pădurea de nu mai puteau strânge nici ciuperci, nici fragi, iar alune şi mure nici nu se făcură. Balta din poiană secă de pieriră toţi peştii, iar albinele şi păsările zburară prin alte locuri. Bietele copile şi mama lor se subţiaseră de foame, iar cămara pentru iarnă le era goală. Peste astă nenorocire se abătu o iarnă aspră, cu viforniţă şi ger, de până şi jivinele iugtră care-ncotro. În spairnântată, Alexandra îşi luă copilele şi cu mare grea răzbiră la marginea sătucului de lângă pădure. Aleiand ei îi tu ruşine să pornească la cerşit, dar se făcu de mare folos, ba arătând sătencelor cusături noi, ba invâfind copii acestora a desluşi buchiile cărţilor, ba lecuind câte un bolnav.

Muntenii erau tare bucuroşi auzindu-şi odraslele cum citeau şi socoteau, iar nevestele lor cântind în coruri la şezători. Aşa că, drept mulţumire, unul trimise dăscăliţei o capră cu lapte, altul o purceluşă, alţii obiecte de lemn înflorat trebuitoare casei, ori făina, iar sătencele îi aduseră care aşternuturi, care velniţe ori îmbrăcăminte, care ştergare ori broboade.

Încet-încet, prin truda mamei şi sârguirtţa ietelor. casa se tot umplu, până ce Sărăcia nu mai avu loc unde să şadă. Oriunde se trăgea, fetele mai aşezau vreun burduf cu brânză. vreo ulcică înfloratâ, vreo doniţă cu lapte, căci erau tare harnice şi crescuseră coz de frumoase. Ruxandra semăna cu maică-sa. gingaşă, cu părul de mătase neagră şi ochişorii ca murele sclipind în obrăjorii trandafirii. Cu mare măiestrie picta în vesele culori, marame, cojocele şi obiecte de lemn. cu minunate flori, păsări, ramuri, ba chiar chipuri de oameni ce semănau aidoma.

Mixandra era înăltuţă şi bălaie, cu ochi visători că ai lui taică-său. Şi tot ca el, născocea atâtea poveşti şi snoave, atâtea fermecate închipuiri, încât toţi o ascultau vrăjit».

Erau nespus de iubite şi toţi le mulţumeau cu daruri, aşa că, într-o zi, *Sărăcia,* înghesuită de nu mai avea nici unde să-şi tragă sufletul, fugi mohorâtă înapoi la palat.

— Mi-au venit de hac Alexandra. Ruxandra şi Mixandra! Sunt atât de harnice şi voioase, atât de drăgălaşe şi de milostive la suflet, încât iubirea le înconjoară de pretutindeni.

Arsă de ciudă, crăiasa chemă cea de-a patra gogoriţă, *Sluţenia:*

— Du-te de urâţeşte chipul fie-mi şi sufletele copilelor, şi piară orice bucurie şi iubire dintre ele!

Nu trecu mult şi iată că *Sluţenia* începu a săpa brazde subţiri pe faţa Alexandrei, luându-i rumeneala obrajilor. Pletele ei bogate şi negre începură a cărunţi şi puterile îi slăbiră. Sărmana îşi ascunse părul sub basma, îşi rumeni faţa cu dresuri din culorile Ruxandrei şi lucra cu sârg, cât era ziua, biruindu-şi oboseala.

Dar iubitoarele copile nu băgară nimicde seamă, până într-o bună dimineaţă când, venind de la pădure cu doniţele pline de zmeură, o găsiră scăldându-se în râu, fără basma pe cap, fără rumenele pe obraji.

— Phii, strigă uimită Ruxandra, ia te iută, surioară, la mama, ce

minune!

— Da, surioară, răspunse Mixandra, trebuie că râul e terrnecat şi a prefăcut-o într-o zână. Priveşte, păru-i negru s-a prefăcut în argint curat, ochii îi ard ca două diamante negre, iar chipul îi e alb ca floarea de crin!

Şi o strângeau, şi o sărutau cu mândrie, găsind că niciun chip nu-i mai frumos pe lume, decât al mamei lor.

Sluţenia nu putuse atinge cu veninul ei inimile copilelor, care rămăseseră la fel de voioase, iubitoare şi miloase. Toate jivinele pădurii se îmblânziseră, nemaitemându-se de ele şi veneau prin preajmă să fie lecuite sau mângâiate.

Căprioarele îşi aduceau iezii şi se lăsau mulse, iepurii săltau sprinteni, aducând dulci rădăcini, veveriţele le aruncau alune, aricii veneau cu ciuperci în ţepi, păsărelele le cinâau până-n noapte. În fiece seară, se iveau în marginea poienii semeţul zimbru şi măritul urs, aşternând daruri la picioarele lor. Zimbrul lepăda de pe grumaz tot blănuri scumpe de la jivinele ce se săvârşiseră de bătrâneţe, ursul le aducea faguri cu miere şi rugi plini cu mure. Şedeau de le priveau cu nesaţ, până ce scăpata soarele, şi apoi se pierdeau tăcuţi în noaptea codrului.

Mai să plesnească *Sluţenia* de necaz că nu izbutise a sluti nici chipul mamei, nici sufletele copilelor. Fugi degrabă să povestească Antohiei de truda ei zadarnică, şi de lumina dragostei cu care priveau copilele lumea, chipul mamei şi chiar sâlbaticile jivine.

Mânioasă, crăiasa îşi chemă degrabă vânătorâi şi le zise:

— Luaţi toţi câinii şi armele şi duceţi-vă în codrul de sub munte de-mi prăpădiţi câte jivine puteţi şi-mi aduceţi vânat bogat şi pici de preţ, iar tu, *Stirpire.* du-te cu eu şi armie să nu mai rămână pe urma ta!

În acea seară, pădurea vui de strigăte, lătrat de din, zăngănit de arme şi zbieret de jivine răpuse: lupi argintii. Tuipi roşcate, jderi cu blană scumpă, cerbi cu coame falnice. «Îşi cu blăniţa tărcată, mistreţi colţati, bursuci vărgaţi.

Dar, dintr-odată, se auzi un muget cumplit şi ao miriât sălbatic, şi iată ivindu-se cu fuioare de aburi pufnind pe oâri. semeţul zimbru şi falnicul

urs. Cu coarnele, cu ghearele, cu dinţii se năpustiră asupra vânătorilor, sfâşiindu-i, zdro & ndtti. până ce, cu mare spaimă, aceştia fugiră, cu câini cu tot. de unde veniseră.

Istoviţi, străpunşi de săgeţi, zimbrul şi ursul se prăbuşiră şiroind de sânge.

Când se potoli zarva, copilele alergară cu sufletul la gură la locul prăpădului. Zărindu-i însângeraţi pe falnicii stăpâni ai codrului, fetele prinseră a-i freca cu ierburi de leac, a-i spăla cu licori, a-i unge cu balsamuri. Neavând cu ce le lega rănile, îşi rupseră poalele cămăşilor să le oprească sângele ce izvora necontenit. Trupurile vieţuitoarelor se împuţinau sub pielea ce le rămânea tot mai largă. Deznădăjduite, copilele începură să plângă amarnic şi lacrimile fierbinţi le şiroiau pe trupurile uriaşilor vlăguiţi.

Atunci, ca prin farmec, zimbrul şi ursul deschiseră ochii şi sărind în picioare, se scuturară puternic, iar pielea cea largă se desprinse şi căzu pe jos, ca un veşmânt netrebuincios. Din ea se iviră doi mândri flăcăi, cu haine crăieşti.

Ruxandra şi Mixandra rămaseră încremenite. Dar flăcăii, luându-le mâinile, grăiră:

— Nu vă temeţi, scumpele noastre copile. Noi suntem doi feciori de voievozi, prieteni nedespărţiţi la vânătoare. Toată ziua băteam crângurile şi codrii pustiind animalele, până ce, mâniat foarte, Stăpânul Munte s-a scuturat din temelii prăbuşind stâncile şi vuind ca o furtună, a zis: «Pentru nechibzuinţa voastră, fie să vă prefaceţi şi voi în fiare şi să trăiţi hărţuiţi ca ele. Şi până ce nu veţi ajunge a le cunoaşte, a le iubi şi ocroti, şi până ce ochi omeneşti nu vor plânge asupra voastră cu milă, să nu vă recăpătaţi înfăţişările omeneşti!» Sorocul ni s-a împlinit astăzi, când, luptându-ne cu hăitaşii întru apărarea vieţuitoarelor pădurii, am căzut răpuşi, pierzând tot sângele de jivină, izbăviţi de lacrimile voastre calde. Noi vă cunoaştem de mult din codru şi v-am îndrăgit nespus, pentru bunătatea, cuminţenia şi vrednicia voastră. Îngăduiţi-ne a nădăjdui că veţi primi a fi soţiile noastre.

Copilele roşiră cu sfială spunându-le că trebuie a cere încuviinţarea

mamei lor. Alexandra îi binecuvântă cu drag şi grăi:

— Fetele mele se codesc crezând că n-ar fi pe potriva voastră. Aflaţi că eu sunt fiica craiului Teleor, iar ele nepoatele lui, şi marea lor zestre este sufletul lor curat şi bogat, vrednicia şi frumuseţea lor.

— De alt nici nu avem trebuinţă, se bucurară craii Zimbru şi Ursan. Toţi codrii aceştia sunt moşia noastră şi vom trăi cu drag împreună pe aceste meleaguri iubite.

Văzând atâta bucurie şi izbândă, *Stârpi/ea* fugi săgeată la palat, povestindu-i vitregei Antohia de minunea din codru. Auzind că Alexandra îşi va mărita fetele cu doi crai, de ciudă, crăiasa pică la pat, murind după puţine zile.

În împărăţia codrului se petrecură două nunţi de pomină, cu mare strălucire: a Ruxandrei cu falnicul Ursan şi a Mixandrei cu semeţul Zimbru.

Aceştia scoaseră înainte pe crăiasa Alexandra, punându-i pe cap o cunună din mii de mărgăritare, zicând:

— Aceste mărgăritare sunt nenumăratele lacrimi care le-ai vărsat pentru atâta nedreptate, obidă şi griji. Această mantie de aur ce ţi-o punem pe umeri e ţesută din miile de fire cu care ai trudit, cosând şi împletind o viaţă, tu, care ai fost umilă femeie printre crăiese, vei fi acum mândră crăiasă printre femei!

Copilele îi sărutară mâinile cu dragoste, şi trăiră cu toţii mulţi ani fericiţi împreună.

Zăganul

Sus pe crestele semeţe ale muntelui se zăreau strălucind în soare coroane înalte şi străvezii închipuind un falnic castel cu turlele pierdute în nouri. Mulţi ar fi dorit să ajungă până acolo, să vadă ce se află dincolo de pereţii de cleştar, dar nu era chip să răzbată nicicum prin sălbăticia stâncilor, nici prin torentele clocotitoare care se prăbuşeau în vâltoarea cascadelor, nici peste prăpăstiile fără fund. Nici păsările nu cutezau a zbura aşa înalt prin şuierul vântului. Doar sus, sus, deasupra muntelui, plutea, cu rotiri largi, un semeţ vultur, cu strai de pene strălucitoare, încheiate cu un guler de fulgi ca horbota. Capul mândru, cu cioc arcuit şi ochi pătrunzători, părea a purta o cunună de aur, ghearele puternice luceau ca tăiate din şlefuită baga. Când desfăcea aripile-i largi, părea a cuprinde tot cerul, întunecând o clipă soarele, apoi se rotea pe o parte şi pe alta, cuprinzând cu privirile-i agece toţi codrii şi aşezările din vale.

Ştia, de acolo de sus, fiecare pom, fiecare om, cântărind tot ce era mai de seama. Apoi, odată cu asfinţitul, cobora cu line fâlfâiri în faţa castelului de cleştar. De cum atingea lespezile, pe dată se preschimba într-un lainic crai, cu veşminte de mătase şi guler de horbotă fină. Capul lui mândru, cu nas vulturesc şi ochi scăpărători, purta cu adevărat coroană de aur greu, în care erau pironite diamante cât nuca.

Păşea gânditor prin grădina cu flori pufoase de colţ ce răsăreau ca steluţe albe în tot locul, tufe înmiresmate de ienupăr şi imortele colorate. Castelul de cleştar oglindea lumina în focuri de curcubee şi-n su flarea vântului cristalele străvezii clicăneau ca nişte clopoţei de argint, ce se-nsuteau cu ecourile printre stânci. Pe lespezile de marmură, prin sălile nesfârşite, se rânduiau jilţuri, mese, sofale măiestrit lucrate din lemn îmbălsămat, cuverturi, covoare şi draperii de catiieie brodate. minunau privirile.

Dar nimic din toate acestea nu păreau a bucura inima tăcutului crai. Căci grea osândă atârna asupra vieţii sale! Pe când fusese nesăbuit tinerel, Zăgan, crescut tot prin meleaguri muntoase, avusese patima vânătoarei. Nu era arcaş mai iscusit ca el şi mii de păsări dobora, din cel mai iute zbor cu săgeţile-i neiertătoare. Toate încăperile palatului se umpluseră de nenumărate neamur de păsări împăiate; de câmpie. de apă sau de pădure, şi alte sute, zăbrelite prin colivii de aur. ciripeau cu jale. Se mândrea a nu-i fi scăpat niciun soi. În afara mândrului Vultur ce plutea sus, deasupra munteiui.

N-avea pace şi trufie mai mare decât să ajungă a-l vina şi pe acela spre a-şi arăta fala şi dibăcia. Dar muntele era sălbatic, părând cu neputinţă de răzbătut, dar şi agerimea şi voinţa lui Zăgan erau ca de oţel.

Aşa că, odată, când pe seninul adânc văzu plutirea măreaţă a Vulturului, cu aprigă dorinţă porni a străbate poienele, a se strecura prin codru, a se căţăra pe stânci, a se târî pe muchii înguste, peste genuni, a se agăţa cu unghiile şi ţintele încălţărilor pe pereţii înalţi de piatră, până ce, sfârşit de oboseală, ajunse pe vârful muntelui.

Acolo, printre sclipitoarele cristale de stâncă. Îşi avea sălaşul mândrul Vultur, şi când acesta coborî cu vuiet de furtună din înălţimi Zăgan slobozi din arcul încordat săgeata-i oţelită. Cu vaier de moarte şi glas ce-nfioară, Craiul-pâsârilor grai omeneşte către el:

— Nesocotitule, tu care mi-ai nimicit neamurile păsăreşti, tu care n-ai alt rost şi trufie pe lume, tu care n-ai milă şi înţelepciune, fie să te preschimbi în locul meu în vultur, sălăşluind pe viaţă aci, în înaltul

crestelor, în curgerea vânturilor. Doar aci să mai fi fiinţă omenească, unde nu mai poţi vina nimic, dar de cum vei voi a păşi spre vale. atingând ultimele lespezi ale palatului, să nu poţi coborî decât cu aripile, luând înfăţişare de pasăre, căci cu piciorul nu va mai fi chip. Şi orice fiinţă vei voi a aduce să împartă pustiul şi singurătatea stâncilor cu tine, la fel să păţească, preschimbându-se pe veci în pasăre de cum va voi a coborî treptele. Om printre oameni tu nu vei mai fi, ci vultur printre oameni, şi om printre vulturi!

Glasul împărătesc se sfârşi, lumina ochilor se stinse şi sângele ce-i şiroia din rană se prelinse pe picioarele crăişorului. De îndată simţi cum un cleşte de fier îi strânge inima şi voi să fugă la vale, dar picioarele i se chirciră în gheare, braţele i se desfăcură în uriaşe aripi, veşmintele se rânduiră în pene. Hăurile de jos îl ameţeau, şuierul vântului îl zburătăcea, se izbea de stânci, până ce, încet-încet, prinse a bate aripile, a se roti, a pricepe lunecarea pe cer, a simţi tăria văzduhului, ca undele unei albastre mari pe care plutea ca o corabie cu pânzele în vânt.

Beţia zborului îi cuprinse toate mădularele, cobora în iureş, se înălţa în vuiet, sfâşiind aerul ca pe o rece mătase, până ce se simţi sleit şi coborî pe vârful muntelui. De cum atinse lespezile, trupul i se întregi iar în înfăţişare omenească. O clipă crezu că a învins ursirea şi dădu să coboare grăbit, dar îndată căzu iar în gol în chip de vultur. Se roti asupra curţilor părinteşti, privindu-le cu jale, cercă a coborî pe pridvor alături de maica-sa, chemând-o cu dor, dar numai un croncănit spăimos îi ieşi din gâtlej. Oamenii se repeziră cu bâte şi suliţe asupra lui şi abia scăpă de moarte, zbucnind în zbor spre recile-i ’nălţimi, unde putea fi iar om.

Se trase în caşte) cu sufjetul ars de durere, încercă a se îmbărbăta, dar singuratâtea, vântul ce şuiera straniu printre stânci, pustiul din jur îl înfiorară.

Trecu multă vreme până izbuti a se obişnui cu înălţimile, cu singurătatea, cu amărăciunea!

Când dorul îl sfâşia prea tare, se lăsa să zboare asupra satelor şi livezilor, asupra pâraielor unde se scâldase, a pădurilor unde vânase, a

curţilor părinteşti unde copilărise. Pentru ai lui, el murise de mult în sălbăticia munţilor, dar el îi vedea zi de zi, urmărind tot ce se întâmpla.

Ajunsese, cu trecerea timpului, bărbat în toată firea şi tânjea după o fiinţă omenească, după căldura unui suflet alături de el. Dar nicio fiinţă omenească nu putea urca pe tărâmurile lui, nici el, ca vultur, nu era primit între oameni.

La nunta ultimei lui surori zări, printre oaspeţii alţi, o fată de o frumuseţe minunată. Înaltă, subţire, cu rochie verde de atlaz brodată cu flori, din toate nestematele, şi coroniţă bătută în mărgăritare pe pâru-i negru ca pana cooiauklai. Dansa de parcă plutea şi toţi coconii erau în jurul <l. Inima arse pieptul lui Zăgan cu dogoarea prână; ub-îi şi, de cum se sfârşi petrecerea, coborî în zbor opaatis. iâsir. du-se furiş pe pervazul ferestrei iatacului unde «curase fruaioasa domniţă. Lăsă jos din cioc un smoc de ierburi *cm* adormitor, care adânci copila în somn pentru a» *zzsnş & paazind-o uşurel în gheare, o învălui printre iulgii Ij caizss's** înălţă spre castel, unde o aşternu lin pe o sofa. pmmi-o cis nesaţ.

Când domniţa deschise ochii, văzu în faţa s-o mândreţe de crai cu straie alese, într-o încăpere de basm. cu acasesniite bogăţii. Ochii-i alergau cu plăcere de la giuvaertriie *ce* preţ la strălucirea mătăsurilor, fără a şti unde se af.a. Zaga*n* îi prinse mâinile cu iubire şi o plimbă prin castel, întrebind-o dacă nu i-ar plăcea a locui în el ca stăpână. dorind a cr» este.

— Sunt domniţa Păuniţa şi e minunai ia dewnxa-ta. dar nu ştiu ce pot a-ţi răspunde încă. Vino la petrecerea mi; ne seară sa dansăm şi vom mai vorbi, căci nici nu te cunosc.

— Sunt Craiul-munţilor şi mâine-seară ne vom întâlni iar negreşit, spuse Zăgan, întinzându-i o cupă de cleşiar cu ameţitoare băutură.

Păuniţa sorbi şi de îndată se cufundă în somn.

Zăgan o purtă pe braţe afară şi luând chip de vultur o înălţă peste lespezile pragului vrăjit, lăsând-o în zbor iar, în palatul din vale.

A doua zi copila se trezi cu mirare tot în patul din odaia ei, cum adormise nedezbrăcată de rochia-i de mătase şi crezu a fi avut un vis minunat, dar lângă ea găsi o pană vulturească de aur curat. Un simţământ

nelămurit o cuprinse şi parcă toată ziua aşteptă seara, ca să se iveascâ semeţul crai spre a dansa în braţele lui, dar acesta nu se arătă.

Încredinţată c-a fost într-adevăr vis, se întoarse târziu în iatac, dar de cum intră, o ameţeală o prinse, căzând în somn.

Şi iar se trezi în palatul de cleştar cu doritul crai la picioarele ei, şi iar şezură mult de vorbă, parcă neîndurindu-se a se despărţi.

Iar dimineaţa era tot în iatacul ei cu pana de aur lângă obraz. Nu era lucru firesc, dar mult şi-ar fi dorit ca totul să fie aievea.

— Dacă inima ta m-a îndrăgit, aşa cât sufletul meu pe tine, îi spuse el în cea de-a treia noapte, să te găsesc mâine gătită cu acele pene de aur şi voi înţelege că vrei a rămâne pe viaţă cu mine şi voi trimite vulturul meu fermecat să mi te aducă aci, ca şi-n celelalte daţi. Cetatea mea e clădită pe vârf de munte şi în alt chip nu se poate ajunge aci, şi nici coborî fără primejdie.

Deci, chibzuieşte bine înainte de a te hotărî, căci nu voiesc lacrimi şi tristeţe în ochii tăi vreodată, ci doar bucuria de-a împărtăşi cu mine viaţa de aici, aşa cum va fi să fie.

În ultima noapte când se încheiaseră serbările nunţii, domniţa Păuniţa se ivi minunat îmbrăcată cu rochie de brocart de culoarea turcoazelor verzi-albăstrii, cu măiestrite broderii de fir şi pietre scumpe de-ţi luau ochii. În pletele mătăsoase strânse în conci, străluceau trei pene de aur, ca o jerbă de raze ţâşnind din noaptea părului.

Mulţi coconi îi cerură mâna, dar ea dansa râzând voioasă, fără a le da vreo încurajare. Şi când se stinse petrecerea, fugi cu pas uşor în iatacul ei, unde de îndată se simţi plutind ca în vis în adierea fermecatelor miresme.

Cu bucurie se trezi în măreţul castel din munţi, unde craiul Zăgan îi puse coroana de aur pe frunte şi-un inel de legământ pe deget, grăind:

— Scumpă soţie, toate bogăţiile şi frumuseţile acestor încăperi vor fi ale tale, stăpână a lor şi a inimii mele vei fi, slobod a să-l i faci orice voie, numai un singur lucru ţi-e de oprelişte:

să te fereşti de-a atinge vreodată treptele terasei spre a voi să le coborî spre vale, căci grea primejdie poartă pentru viaţa ta şi fericirea

noastră. Ţi-am spus mai dinainte că-ţi dau răgaz de gândire, pentru a te hotărî de poţi trăi numai alături de mine în împărăţia munţilor, noi şi urmaş îi noştri. Ai cumpănit bine?

— O, răspunse Păuniţa, cu drag voi rămâne cu tine! Ce-mi mai pot dori, când atâtea scumpe giuvaeruri şi minunate brocarturi şi mătăsuri pentru straie se află aci! Am pentru o viaţă şi voi fi cea mai cu strălucire împodobită femeie din lume!

Mare bucurie fu pentru amândoi la început; Crăiasa alerga veselă, dansând uşoară prin marile. Înefrperi; au printre coloanele scânteietoare, fluturându-şi rochiile, care mai de care mai frumoasă, mai bogată, pe care le alcătuia din atlazurile, vălurile şi taftalele din castel. Zilnic schimba gătelile şi diademele; inele scumpe şi brăţări sunătoare scăpărau pe mâinile ei. Zăganul o privea fericit de nespus, bucuros de a-şi împărţi traiul şi singurătatea cu fermecătoarea Păuniţa. Nu mai cobora în zbor peste munte decât arar, când ea dormea, ca nu cumva să-i afle amara-i taină şi să se înspăimânte, pierzându-i iubirea.

Zilele tfeceau, lunile: se strângeau şi, încet-îneet, Păuniţa începu a tânji. Îi era dor de oameni, de petrecerile cu cânt şi dans, pline de veselie şi strălucire. Ce folos că avea atâtea rochii şi giuvaericale, dacă nu era cine s-o vadă şi unde a se mândri cu ele. Geaba se gatşa de trei ori pe zi, geaba era cea mai frumoasă şi împodobită femeie din lume, dacă numai în oglinzi se rasfrângea şi nu în privirile oamenilor!

Începu a-l ruga pe crai, întâi cu dulci vorbe şi alintări, apoi cu oftări şi grele suspine, să meargă şi ei în veselia lumească la serbări şi şezători, neînţelegând de ce el nu voia a coborî niciodată printre semenii lui.

Dar ce-i putea răspunde Zăgan?

Clătina mâhnit din cap amintindu-i de legământul ei, de-nvoiala lor, rugând-o a nu trece peste ele, peste fericita lui sihăstrie cu ea, de dragul uşuraticilor petreceri cuconeşti.

Păuniţa, înduioşată, tăcu, dar mintea ei nu încetă a-i vorbi de încântarea ce-o stârnea printre curteni, de serile când era regină a petrecerilor, îşi zise că vulturul ce-o purtase fără primejdii peste munte, o

va mai putea duce furiş, când soţul ei va dormi adânc, o parte din noapte la palatul din vale.

Trebuie că are sălaşul în vreo văgăună de sub trepte, căci, fără să vrea, de câteva ori îl zărise luându-şi zborul de-acolo, peste codri.

Într-o noapte, când văzu curţile domneşti de jos strălucind de sărbătoare, turna în pocalul cu băutură al solului licoare de somn şi îmbrăcându-şi cea mai împodobită rochie şi cele mai scumpe giuvaeruri, se furişă prin grădină spre treptele terasei. Geaba şuieră vântul cu vaier de jale printre coloane, cercând a-i ţine calea, geaba tresăriră cu sunet de spaimă clopoţeii cristalelor, părând a-i şopti de primejdie, geaba se aţâţară tufişurile de poalele lungii rochii, voind a-i opri pasul, căci nechibzuita crăiasă ajunse la marginea crestelor, punând piciorul pe treptele vrăjite, cercetând văgăuna de sub ele.

Dar nu atinse bine ultima treaptă şi dimr-o dată se simţi uşoară ca o pasăre. Trupul ei îmbrăcă minunate pene ca de atlaz stropite cu nestemate, iar capul micuţ purta uşoară coroniţă de mărgăritare. Aripi strălucitoare-i cuprinseră braţele şi începu a se prăvăli peste prăpăstii, în zbor zbuciumat, părând că tăria văzduhului şi spaima inimii îi vor stinge suflarea.

Ajunse sleită la curtea palatului, unde oamenii o înconjurară minunându-se de frumuseţea acelei păsări necunoscute, de bro deria măiestrită a penelor viu colorate.

Biata de ea mergea târându-şi trena fostei rodni. strigând cu jale: «Păiniţa, Păuniţa!»

Dar nimeni n-o înţelegea, nimeni n-o recunoştea! Toţi o mângâiau şi-o îngrijeau cu mult drag, iar nu peste mult timp, frumoasa Păuniţa făcu patru ouă de aur. Din ele ieşiră puişori, care făcându-se mari, deveniră mândrii păuni, atât de frumos coloraţi, de parcă erau brodaţi cu fir şi pietre scumpe.

Biata Păunită încercă de nenumărate ori a se înălţa în zbor înapoi, spre creste, în palatul Zăganului, dar aripile-i slabe nu aveau putere şi tăria văzduhului o dobora de fiecare dată.

Adânc întristat de necredinţa şi pierderea ei, neştiind care îi e soarta, craiul şezu multă vreme singur, fără a mai avea curajul de a-şi lua altă soţie, şi mai cu seamă nu din lumea domnească, unde jupâniţele erau atât de uşuratice şi împătimite după găteli şi petreceri. Dar odată, dând roată prin înălţimi, peste conacele şi livezile curtenilor, auzi un glas ca o strună de argirrt ce-şi înălţa trilurile fermecate. Coborî pe furiş pe la marginea codrului şi se apropie de grădina unde se auzea dulcea cântare.

O gingaşă copilă, cu părul bălai ca spicul revărsat pe la de galben borangic, broda la gherghef în cerdacul casei. Şi când îşi picura viersul, pomii îşi legănau coroanele, florile îşi tămâiau miresmele, păsările îşi opreau ciripitul, ca fermecate.

Multă vreme o ascultă vrăjit Zăganul, privind la oamenii ce se strânseseră în jurul ei, umplând-o de flori şi daruri. Mulţi voinici o priveau cu nespusă iubire, nădăjduind fiecare a fi alesul drăgălaşei Cănăriţa. Dar niciunul nu avea să aibă parte de ea, că, în acea noapte, Zăgan coborî lin cu ierburi ameţitoare în plisc, şi le puse pe fereastra copilei, care căzu în dulce somn asupra gherghefului. Luând-o uşurel între aripile lui, sui cu dânsa degrabă în înaltul pisc de cleştar.

Când fata se deşteptă, dădu cu ochii de măreţul crai care, privind-o cu nesaţ, îi grăi:

— Gingaşă copilă, nu te speria! Eşti în castelul craiului Zăgan, stăpânul acestor munţi. Te-am zărit şi te-am auzit de sus, căzându-mi tare dragă, şi am trimis vulturul meu fermecat să mi te aducă-ncoace. Vino să-ţi arăt minunatele privelişti ce se văd de-aici şi bogăţiile acestui locaş şi vezi dacă te trage inima a rămâne cu mine.

Copila îl privi vrăjită. Nu mai văzuse aşa mândreţe de crai şi nicicând aşa falnice încăperi.

Dar nu atât bogăţiile o încântară, cât acele măiestre instrumente de cântat ce se aflau în tot locul. Harfe de bronz, alăute de abanos, ţitere de aur, fluiere de argint, clape de sidef şi câte altele.

— Vino dar să închinăm o cupă cu nectar şi, când te vei hotărî a rămâne cu mine, şi numai cu mine, căci înapoi nu mai e chip a coborî

vreodat, dă-mi un semn, şi vuitorul mi te va aduce aci, încheie Zăgan, sorbindu-şi licoarea.

Când se trezi din somn, în zori, tot în odaia ei din vale, Cănărita crezu cu tristeţe că totul a fost doar un vis şi privi cu mirare la pana vulturească de aur din poala ei.

Aşa o noapte, aşa şapte nopţi până când drăgălaşa copilă prinse drag nespus de cel din vis şi nicictnd ziua n-o mai îndemna inima a cânta ca mai ’nainte, de se mirau cu toţii, cu mare părere de rău, ce-o fi cu ea.

Într-o seară, Cănăriţa se hotărî: luă cele şapte pene, goale pe dinăuntru, le lipi alături şi prinse a suna dintr-însele, ca dintr-un n-ai fermecat, dulci cântări.

Când o auzi de pe stânci, Zăganul coborî săgeată şi o purtă adormită în aşezarea lui, cu inima arzând de bucurie. Când se trezi copila în castelul din munţi, fu nespus de fericită, legându-se a rămâne cu el pe viaţă.

— Soţie scumpă, îi spuse craiul, totul şi toate sunt ale tale aici, numai ai mare grijă de nu trece de marginile acestor meleaguri, căci de cum vei pune piciorul pe hotar, mare nenorocire te aşteaptă!

— Cu drag îţi voi rămâne alături, alt pe lume nu-mi trebuie şi niciunde nu aş fi mai fericită decât cu tine, cu minunatele alcătuiri de cântat din palat şi sunetele de basm pe care le scoate vântul. printre coloanele şi ciucurii de cristal ai teraselor.

Ce zile fermecate trăiră împreună cei doi soţi şi ce bucuros era din nou craiul! mai tot timpul Cănăriţa se auzea cântând prin încăperi şi grădini, însoţindu-se ba de sideful clapelor, ba de aurul ţiterei, ba de strunele harfei. Vântul o asculta purtându-i cântările prin văzduhuri, munţii i le înmulţeau în melodioase ecouri, apele i le susurau, curgând la vale. Parcă totul prindea viaţă în jur şi parcă mii de glasuri fermecate răspundeau din tot locul.

Cu rochia-i lungă, uşoară, de borangic galben, cu părul bălai revărsat până – la brâu, Cănăriţa părea o pasăre de aur cântătoare.

Şi zilele se depanau făcându-se săptămâni, şi săptămânile luni. Dar încet-încet, copila prinse a tânji, a cânta doine de jale, a privi tot mai. cu

dor în vale. Ce folos că avea tot ce-şi visase, dacă minunalele-i cântări răscoleau numai munţii, dacă nu avea cine-o auzi, dacă nu mai erau oameni să-i asculte glasul, copleşind-o cu laude, flori şi mulţumiri! Aci cânta doar pentru pustiuri, iar Zăganul cel tăcut şi gânditor nu era ca veselii şi zburdalnicii flăcăi, ce făceau coruri împreună cu ea.

Jos, se pregăteau de serbările primăverii, la care ea, în fiece an, umplea văzduhul de trilurile-i argintii, fiind mereu aleasă «împărătiţa cântecului» şi purtată în caleaşca cu flori, şi-n urale.

În două rânduri îşi întrebase soţul ce-i cu acel vultur fermecat ce-o purtase pe aripile lui şi unde îşi are cuibul, dar Zăgan, privind-o lung, îi răspunsese că acela se arăta arar din sălaşul lui de sub stâncărie şi venea când îl şuiera de trei ori.

A doua seară, când Cănărita zări departe jos aprinzându-se lumina faclelor de sărbătoare, ascunse în buchetul de flori de munte, ce-l duse în odaia craiului, ierburi cu miresme adormitoare, şi ea se strecură pe terasă, căutând din ochi, pe după stânci, umbra vulturului. Se apropie tot mai mult de lespezile din margine, şuierând de trei ori, dar vai! la cel de-al treilea şuierat nu-i ieşi din gâtlej decât un ciripit, se simţi uşoară ca fulgul, şi o gingaşă păsăruică aurie prinse a se rostogoli la vale, în vârtejurile de aer, fâlfâind cu spaimă micuţele-i aripioare. Când poposi pe bătrânul stejar din poiana sărbătorii, oamenii zăriră cu mirare acel bulgăraş ca de aur, ce picura din cioculeţ triluri atât de dulci şi tânguitoare încât toţi o îndrăgiră, asemuind-o mult cu acea Cănăriţă a lor de mai an, şi numind-o astfel. Curând ea făcu patru ouşoare de aur, din care ieşiră puişori galbeni, ce umplură grădinile cu glăscioarele argintii.

Zăgan se frământă multă vreme, nemaivoind nicicând a mai zbura deasupra aşezărilor omeneşti. Plutea singuratic deasupra munţilor şi codrilor, cobora în şuier prin prăpăstii, da ocoluri peste plaiuri neumblate. Şi iată că-ntr-o zi văzu cu mirare, din înălţimi, o mică stână pitită în umbra pădurii, cu un ciopor de oi şi-un cioban bătrân cât muntele, printre ele. La chemarea lui, ieşi din stână o fată voinică, frumoasă coz, cu două cozi castanii până la mijloc şi ochii mierii ca fagurele. Era înveşmântată cu le şi

fotă simple ţesute de mâna ei din lâna moale a oilor, şi-o bundiţă cu înflorituri îi strângea mijlocelul. Cu strigăt puternic şi voios ea mână oile spre păşune şi se aşează alături de baci, torcând harnică firul caierului pe fus.

Spre seară, porni să mulgă mioarele şi puse laptele la prins, pentru a-l face urdă şi caş.

Zăganul se aţinu mai tot timpul prin umbra copacilor după ei, privindu-i şi ascultându-i.

— Copilă dragă, îi spunea bătrânul, iacă, eu simt că azi-mâine îmi va veni sfârşitul şi tare mi-e greu ştiind că te las singură pe lume. Află că eu nu ţi-s nici bunic, nici alt neam. Acum şaisprezece ani, când mai trăia baba mea, am zărit odată un vulturaş de stâncă zburând greoi cu ceva mărişor în gheare. Gândind că mi-a furat vreun miel, mă luai după zborul lui şi căţărându-mă din stei în stei, ajunsei la cuibul de crengi, dar spre mirar. ea mea, nu o mieluţă era acolo, ci o pruncă ce ţipa cât o ţinea suflarea. Cine ştie din ce depărtări o furase! Am luat-o binişor, coborând cu ea la stână, spre marea bucurie a babei mele care a grăit:

«De când îmi doream o copilă! Din cer ne-a picat şi, fiindcă ai găsit-o în cuib de vultur, îi vom zice Vulturica şi-o vom creşte ca pe-a noastră!»

Şi-a inimii noastre ai fost, iar acum te las a nimănui, doar cu ciurda asta ca zestre; dar cu o mare bogăţie de suflet, căci eşti vrednică, cinstită şi curată ca lacrima, fără a cunoaşte cele lumeşti, nici vreo trufie nu ai, nici odoarele şi palatele nu au pentru tine vreun preţ. Fii binecuvântată şi-ngroapă-mă aici, lângă stâna noastră, să-mi mai auz, în visul cel veşnic, behăitul mioarelor, tălăngile berbecilor, lătratul zăvozilor, şi-oi dormi în tihnă. Candela Luceafărului îmi va veghea la căpătâi, brazii vor fremăta cântări pentru mine!

Cu drag şi dor îl jeli copila după ce se stinse.

Dar vremea şi treburile nu stau pe loc, aşa că Vulturica se apucă a munci cât doi, pregătind roţile de caş. burdufurile cu brânză, punându-le apoi la uscat, agăţate sub fum de răşină.

Zăgan veni peste noapte şi, luând o roată mare de caş în gheare,

zbură cu ea sus, lăsând în locul ei o pană de aur curat.

Mult se minuna Vulturica a doua zi de întâmplare. căci picior de om sau fiară nu putea sui prin acele sălbatice locuri.

Aşa o noapte, aşa două, aşa nouă, până ce burdufurile şi caşurile pieriră pe rând, şi-n locul lor, de fiecare dată. găsea o scumpă pană de aur, iar într-a noua oară, un inel ce avea cioplit în nestemata lui un falnic chip.

«Asta nu-i lucru curat!» gândi copila.

Un vultur care să fure mai văzuse ea, dar ca să lase în loc podoabe de preţ, asta nu era minte vulturească, ci pornit din cuget omenesc şi nu degeaba o făcea acela, ci pentru a-i stârni băgarea de seamă. Ba izbutise a-i stârni şi inima, acea mândră înfăţişare, ce părea că-i pătrunde până-n adâncul sufletului cu ochii-i scăpărători, ascunzând parcă o tainică mâhnire, ce o priveau din străveziul nestematei.

Se aşează deci la pândă, în fundul şopronului, acoperită de fân, şi iată, curând se arătă un semeţ vultur, ce coborî furiş şi lăsând din plisc o cununiţă de aur cu nestemate, desprinse ultimul burduf şi dădu să zboare cu el afară. Dar, dintr-un salt, copila trânti uşa şopronului, zăvorând-

o.

— De acu, grăi ea către vultur, punându-şi inelul şi cununa, mă vei

duce degrabă la stăpânul tău, de mai vrei a fi iar slobod!

Parcă înţelegând, acesta plecă grumazul şi fata se aşează între aripile lui, smucind zăvorul uşii.

În lin fâlfâit o duse Zăganul sus, pe crestele ’nalte, şi dintr-odată în faţa ei se ivi în toată strălucirea, scăpărind în focuri de curcubeu în razele răsăritului, castelul de cleştare. Ca-ntr-o lume de basm păşi Vulturica, nevenindu-i să creadă că e aievea.

În spatele ei se auzi un pas uşor şi. Întorcind capul, zări mândrul chip ce se oglindise în nestemata inelului.

Purta coroană de aur şi mantie crăiască pe umerii largi, strânsă pe lângă gât cu guler de horbotă.

— Frumoasă copila, grai el, fii binevenită în împărăţia craiului-munţilor Zăgan. Eu am trimis acel vultur fermecat a-ţi lua agoniseala vrednicei tale munci, cu domnească plată, pentru a-ţi hotărî cugetul şi inima să voieşti a veni în sălaşul meu. Suntem doi singuratici pe aceste plaiuri şi, dacă te-ai învoi, aş dori să-mi fii soţie, rămânând pe viaţă alături de mine. doar noi, cu odraslele ce le vom avea. Vino să-ţi arăt frumuseţile şi bogăţiile acestui castel, care toate vor fi ale tale, dacă vei voi a fi stăpână aci şi dacă socoţi că nu ţi se va urî în aceste pustietăţi stâncoase ale munţilor.

Vulturica îl privi cu sfială, apoi răspunse că bogăţiile şi podoabele îi păreau fără de vreun folos şi nu avea alt mai drag pe lume decât munţii din jur, codrii şi văzduhul curat în care trăise de-o viaţă, precum şi acel crai care-i şedea în faţă.

Tresărind de bucurie, Zăgan îi trecu inelul de legământ pe deget şi, sărutându-i mâna aspră de muncă, îi zise:

— Atunci, iubită soţie, preafericiţi vom fi împreună, dar fii cu băgare de seamă a nu sfărâma această fericire, călcând vreodată pe lespezile coborătoare ale terasei, căci mare necaz ne aşteaptă şi despărţiţi pe veci vom rămâne.

Copila îi făgădui cu sufletul curat şi multă vreme fericită se scurse pentru cei doi. Vulturica nu se plictisea nicicând printre crestele semeţe cu

aer înmiresmat de păduri şi cântecele vântului printre cristalele sunătoare. Şedea voioasă alături de crai, povestindu-şi multe întâmplări şi legende, ori torcea din caier, cântându-şi doinele străvechi, când soţu-i lipsea, dus pe cine ştie unde.

Însă cu timpul băgă de seamă că, doar când el era plecat, se ivea în slăvi semeţul vultur ce-o adusese acolo, ca şi cum doar atunci îl slobozea craiul pentru zbor.

Dar ea nu-şi tulbura sufletul, nici nu bătea capul soţului cu întrebări, dacă acesta nu găsea de cuviinţă a i le desluşi. Până-ntr-o zi când zări vulturul sosind în zbor zbuciumat, ca şi cum avea o aripă rănită, şi nu după mult, se ivi de după stânci şi craiul, căzând, galben ca ceara, cu umărul străpuns de o săgeată. Gândurile ei se umplură de teamă şi nedumerire. Picior de om nu putea răzbate până la ei, să-l îi săgetat.

Vulturica îl îngriji cu nespusă iubire până ce-l tămădui, însă grija ce-o rodea nu-i dădea pace, întrebându-l cum de ajunsese a fi rănit de mână omenească, dar craiul nu îndrăzni a-şi mărturisi osânda, şi-i spuse că ar fi căzut singur în tolba cu săgeţi, din care una l-ar fi străpuns. Dar Vulturica văzuse bine că aceea ce i-o trăsese din umăr nu era din săgeţile lui şi, plină de nelinişte pentru viaţa lui, se hotărî a-i desluşi taina, punându-se la pândă când pleca.

Doamne, şi cu ce spaimă văzu ea cum Zăgan, călcând pe ultimele trepte spre povârniş, se preface dintr-odată în semeţul vultur pe care prea bine îl ştia! Deci asta era taina şi osânda bietului ei soţ!

Lacrimi amarnice prinseră a-i curge din ochi şi cum se rostogoleau pe râpă udând pământul, din fiece strop răsărea o floricică galbenă ca aurul ochilor ei, rămânându-i numele până azi de «vulturica de stânci».

Acum înţelegea ea de ce o oprise craiul a păşi pe acele lespezi şi ce vrajă purtau. Cu inima-i vitează, plină de dragoste, Vulturica se hotărî a urma aceeaşi soartă cu a soţului drag, şi se duse drept la trepte, coborând pe ele.

Şi deodată simţi cum aripi mari îi cresc din braţe, cum trupul se leagănă uşor în văzduh, şi porni a pluti în zbor lin, cu un strigăt de

biruinţă.

Zăganul o auzi din slavă şi coborî ca fulgerul către ea spre a o opri, dar când ajunse, o mândră vulturiţă, cu aripile larg deschise şi iubitoare privire, se alătură zborului său, dând roate line.

Când obosiră, coborâră în grădina castelului, îmbrăţişându-se cu nesaţ.

— De-acum nimeni şi nicio taină nu ne-o mai putea despărţi, şi-aceeaşi soartă vom împărţi-o, noi şi urmaşii noştri! strigă voioasă Vulturica.

De jos, din văi, oamenii vedeau ades în adâncurile albastre, plutind falnica pereche de zăgani, cu aripile larg deschise, ca două corăbii cu pânzele umflate în vânt pe o senină mare.

Inelele zmeilor

Frumoase şi bogate erau meleagurile craiului Vlah, cu marea cea albastră clocotind de peşti, şesurile aurite de grâne şi cununa de munţi plini de codri şi vânat. Şi mult mai râvneau la moşia lui cei trei zmei ce-şi aveau sălaşul în ţinuturile sterpe ale celuilalt tărâm, dar nu cutezau a da piept cu vajnicul crai, nici cu viteazu-i norod. Dar mai mult le ardea pieptul frumuseţea Domnicăi, soţia craiului, ce adusese pe lume trei feciori ca trei luceferi: Mălin-păunaşul-munţilor, Codin-coconaşul-câmpiilor şi Sorin-

crăişorul-apelor, care se-ngrijeau cu mult drag, fiecare-n parte, de moşia părintească.

Zmeoaica bătrână, văzând necazul fiilor ei, se apucă de-mpleti trei funii de bice: unul din mătase neagră, altul de mătase cafenie şi al treilea de mătase galbenă, picurând pe fiecare câte un strop din sângele ei zmeiesc; chemându-şi fiii, le grăi:

— Iaca, v-am făurit trei bice fermecate. Când veţi trosni din cel negru, orice bărbat vă va sta-mpotriva se va face stană de piatră. Când veţi pocni din cel cafeniu, orice tărâm îl veţi preface-n ineluş putându-l lua pe deget. Când veţi plesni din cel gal-ben, stanele de piatră şi inelele s-or desface de vrajă, fiind iar ca mai-nainte. Acu eu mă duc a mă întrece cu craiul Vlah şi ştiu dinainte că pieirea lui va fi şi a mea, de aceea m-am codit atât, dar eu sunt singura a mă măsura cu el şi doar dându-mi sufletul, duhul meu va însufleţi aceste bice.

Şi desfăcându-şi aripile negre de liliac, cotoroanţa zbură deasupra întinderilor, lăsându-se pe pământ în chip de ursoaică, drept în faţa craiului ce se afla la vânătoare. Şi se luptă acesta zi de vară până-n seară cu ea, răpunând-o istovit. Dar din sângele ei crescu un mistreţ cu colţii ca secerile, năpustindu-se sălbatic asupra vânătorului ce se apără din înserat până-n noptat, până ce-i veni de hac. Cu ultimele puteri, din sângele mistreţului, zmeoaica se făcu dihor, care sări la gâtul craiului retezându-i vinele. Dar şi acesta îşi încleşta mâinile pe gâtul fiarei sugrumând-o ca să nu mai curgă sânge din ea, spre a se putea readuna din el la viaţă, şi rămaseră amândoi fără suflare la pământ.

Mare jale fu la curtea domnească şi în tară, aflându-se de pieirea craiului, mai cu seamă că nimeni nu se mai putea lupta cu zmeii fără a nu fi prefăcut în stană de piatră, aşa cum păţiseră toţi trimişii domneşti care cercaseră a-i răpune pentru a-şi răzbuna cârmuitorul şi-a mântui ţara.

Şi numai ce se arătă zmeul cel mai mare la palat şi spuse Domnicăi:

— Mândră crăiasă, primeşte a fi soţia mea şi-a veni cu mine pe tărâmul meu şi te voi umple de slavă.

— Ba eu nicicând n-oi mai lua alt soţ decât cel cu care m-am legat pe

viaţă şi nici tara strămbunilor mei n-o voi lăsa, căci n-am alt mai drag decât munţii ei semeţi cu codrii lor; asta mii slava.

— Atunci dară, izbucni zmeul furios, vei veni domnia-ta după mine rugându-mă, căci îţi voi lua munţii cei falnici pe tărâmul meu.

Şi trosnind din biciul cel cafeniu strânse cununa munţilor într-un ineluş cu piatră verde de smarald şi, punându-l pe deget, abia zbură cu greutatea lui spre sălaşu-i.

— Veni-va ceasul să aduc munţii noştri înapoi, şi tu vei fi un stei de piatră printre ei! strigă dârză crăiasa.

După un timp veni al doilea zmeu la crăiasă, cercându-şi norocul cu daruri şi făgăduieli:

— Frumoasă Domnică, alege-mă de soţ şi te-oi umple cu giuvaericale şi aur.

— Eu voi umbla cernită restul vieţii, n-am trebuinţă de podoabe şi nu dau aurul holdelor ţării mele pe tot aurul tău. Menirea mea e pe pământul acestor lanuri.

— Atunci veni-vei domnia-ta după ele, căci le voi lua pe tărâmul meu, se întunecă zmeul. Şi pocnind din biciul cafeniu, strânse câmpiile într-un inel de aur cu piatră galbenă de topaz şi zbură greoi spre tărâmurile lui, căci inelul cântărea cât pământul cu livezi şi grâne.

— Găsi-se-va cel ce să le-aducă într-o zi înapoi întregind ţara, şi tu vei fi piatră de hotar! oftă crăiasa.

Şi iaca şi zmeul cel mai tânăr, sigur de sorti de izbândă, venind cu scumpe blănuri şi brocarturi şi aşternându-i-le la picioare, grăi:

— Mult îndrăgită Domnică, lasă văduvia şi jalea şi vino cu mine, căci numai în cântece şi legănări te-oi tine.

— Ba văduvia mi-e hlamida şi lacrimile-mi ţes veşmântul şi nu dau eu cântările şi legănarea mării pe ale braţelor tale.

— Ba vei veni a mă ruga, căci marea cu ţărmurile-i însorite ţi le voi lua ca o chezăşie! strigă zmeul cu necaz, plesnind din biciul fermecat şi de-ndată apele albastre cu maluri aurii se adunară într-o piatră de safir pe inel de aur. Şi dus a fost zmeul, icnind din greu.

— Stâncă de care se vor izbi valurile mării vei fi când hotarele ni s-or reîntregi cu apele lor! strigă cu lacrimi crăiasa.

Cu deznădeje şi amar Domnica îşi i chemă cei trei feciori şi Sfatul Ţării, pentru a găsi calea mântuirii ei. Dar cine şi cum să ajungă pe acel tărâm şi să răpună zmeii, dobândind fermecatele bice?

— Noi! se încumetară cei trei coconi domneşti.

Din mijlocul norodului strâns în jurul palatului, se desprinse o femeie chipeşă, naltă la stat, înţeleaptă la sfat, care ieşind în faţa tuturor grăi astfel:

— Mărită Crăiasă, geaba ar cerca coconii noştri, că-i vom pierde şi pe ei în vrăjita împietrire. Aşa a menit zmeoaica cel bici, pentru orice bărbat care le va sta-mpotrivă, dar nu şi pentru femei, negândind ca vreo slabă muiere ar putea îndrăzni a le ţine piept. Prost gând, măria-ta, căci nu e fiară mai abraşă ca leoaica-mamă, ce vrea să-şi apere prăsila şi sălaşul. Iaca, eu mi-s Ileana vădana şi anii mi-au slăbit puterile, dar am trei copile frumoase şi mintoase, care se prind că ele vor izbândi a-i păcăli pe zmei şi-a curma obida ţării. Noi suntem sărace şi ne ţinem zilele ţesând şi cosând pentru boieri, de-aceea nu putem dovedi singure ce ne-am pus în gând, dar cu ajutorul domnieitale veni-le-vom de hac zmeilor. Trimite-le dară solie prin vulturul stâncilor ce zboară până-n tărâmurile-nalte, că pregăteşti un mare ospăţ în cinstea lor ca semn de împăcare, şi-i pofteşti a veni negreşit în cea de-a treia noapte la petrecere. Să fie mulţi tineri şi jupâniţe, dar nu din cele mai arătoase, şi veni-vor şi fetele mele. şi las pe ele că de-acolo-nainte e treaba lor.

— Soră a sufletului meu, o-mbrăţişă Domnica lăcrimând, şi maică bună acestei ţări, fii binecuvântată şi toate le vom face cum ai chibzuit. Vino dară cu mine să mai sfătuim împreună, căci înţelepciunea neamului grăieşte prin gura ta.

Între timp, cele trei copile ale Ilenei zoreau cu acul la rochiile. lor de sărbătoare. Ele nu aveau mătăsuri, catifele şi brocarturi ca odraslele curtenilor, peuiru care lucrau, dar le rămâneau sute de peticuţe din croială, pe care le îmbinau cu deosebită măiestrie, scoţând minuni cu

mâinile lor îndemânatice.

Mădălina, cea mai mare, cu părul ca pana corbului şi ochii verzi ca frunza codrului, alesese toate rămăşiţele de catifele cafenii, albe şi verzi şi le alcătuise într-un strai de pe poalele căruia se înălţau munţi semeţi. Pe unde se legau peticele, ascundea cusăturile cu brazi falnici tăiaţi din catifeaua verde, cu cerbi şi ciute cafenii, cu tufişuri înflorite, iar vârfurile înălţimilor străluceau de omătul luminos şi pufos al catifelei albe.

Cătălina, fata mijlocie, cu plete castanii şi ochi blânzi, mierii, adunase resturile de borangic auriu, brodind pe ele spice de grâu, presărând maci şi cicoare, din mici peticuţe de mătase roşie şi albastră peste înnădituri, de jurai că-i câmpul cu holdele, în care râdeau florile.

Serafima, cea mai mică, cu părul bălai ca razele şi ochii senini ca apele mării, strânsese toate rămăşiţele de văluri albastre, alcătuindu-şi o rochie cu zeci de volane, împodobite cu horbotă albă, întocmai ca valurile mării, tivite cu spumă dantelată. Pe piept îşi brodase un soare ce părea a se-nălţa din unde şi icicolo, peste cusături, pluteau în zbor pescăruşi cu aripile larg deschise.

Când se iviră în sala de bal, mulţimea le privi încremenită. Erau într-atât de frumoase, în trei chipuri atât de deosebite, încât nu ştiai la care să te uiţi mai întâi. Părul lor bogat, ce le crescuse până la călcâie, era împletit într-o coadă groasă cât braţul, pe care-o răsuciseră în trei rânduri, ca pe o cunună, în jurul capului.

Mădălina şi-o împodobise tot cu frunze verzi de izmă îmbălsămată, verzi ca ochii ce-i scăpărau în faţa albă ca un crin.

Cătălina şi-o împletise cu albastrele şi maci, aprinşi ca şi obrajii ei rumeni.

Serafima o-nerustase cu sideful scoicilor şi crenguţe de corali trandafirii, ca feţişoara-i de roze petale.

Valurile mării se legănau pe trupu-i subţirel; holdele de aur frematau în mătasea foşnitoare a Cătălinei; codrii munţilor îşi împrăştiau miresmele din fiece mişcare a Mădălinei.

Toţi înţeleseră graiul acestor rochii, făgăduiala închisă în priveliştile

brodate. Cei trei coconi se plecară adânc în faţa lor şi, prinzându-le de mână, porniră la dans cu ele. Mălin-păunaşul-munţilor nu se mai dezlipi de Mădălina; Codin-coconaşulcâmpiilor tot pe lângă auriile lanuri ale Cătălinei se aţinu; Sorin-craişorul-apelor privea fermecat la bălaia Serafima.

Când sosiră cei trei zmei la palat, porţile se deschiseră larg, crainicii dădură glas trâmbiţelor şi sala de ospeţe se umplu de slujitorii ce veneau, pe două rânduri, aducând tipsiile de argint încărcate cu vânaturi alese, vinuri de soi, păuni şi fazani copţi, în penele lor strălucitoare, la cuptor mocnit, bucate în sos îmbelşugat, fructe de toate soiurile, plăcinte care mai de care.

Un fecior de casă se înclină în faţa zmeilor şi grăi:

— Mărita Crăiasă vă roagă a întârzia oleacă ospăţul şi-a pofti în iatacul domniei-sale, căci are a vă vorbi ceva de taină şi nu poate coborî, fiind suferindă.

Biata Domnica îi aştepta zăcând între perini, cu credincioasa Ileana alături, ţinând leacurile în mână.

— Bine aţi venit, cinstiţi oaspeţi, şi vă rog de iertare că m-aţi găsit astfel, dar grea boală m-a lovit. Simţind că n-o s-o mai duc mult, vreau să mor liniştită, şi de toate cele ce-am greşit ispăşită, deci căindu-mă de necazul ce vi l-am făcut, vrei să ne împăcăm. Eu n-oi mai putea lua pe vreunul dintre voi ca soţ, dar am chemat la ospăţ cele mai frumoase fecioare de neam de la curte, să vă alegeţi singuri, fiecare, pe care v-o plăcea mai cu osebire, să vă fie credincioasă soţie. Pe suflet îmi şedea singurătatea voastră, căci toate câte le-aţi răpit a vă fi roabe şi soaţe sau azvârlit de pe stânci, dar acestea vă vor urma de bunăvoie, bucuroase de zestrea ce le aşteaptă, cu munţii, câmpiile şi marea ce le vor regăsi pe tărâmurile voastre şi pe care le vor gospodări cu vrednicie. Duceţi-vă, dară, în sala de ospeţe, mâncaţi, beţi, petreceţi, dănţuiţi şi sărbătoriţi-vă logodna cu alesele voastre.

Obrajii Domnicai păliră, ochii-i păreau stinşi. Ileana îi picură degrabă leacuri din şip pe buze şi făcu semn zmeilor a o lasă să se odihnească.

Aceştia se plecară tăcuţi şi ieşiră, coborind spre sălile de jos.

De-ndată Domnica sări din pat şi privi cu Ileana pe-o ferestruie tainică.

Tarafurile începură a cânta cu veselie, bucatele a se rându-i pe mese şi cine se tot învârtea pe lângă zmei servindu-i, turnându-le vin, ştergându-le cu năframe bărbile de sosuri, decât cele trei mândre codane! Ochii zmeilor se plimbară pe toate jupâniţele, dar parcă mai era vreuna ca ele?

Cine-şi flutura mătasea genelor negre, privindu-l pe cel mare mai cu drăgălăşenie, ca dalba Mădălina? Cine ciripea mai dulce, surâzându-i cu

dinţii ca mărgăritarele celui mijlociu, ca voioasa Cătălina? Cine roşea mai sfielnic, alegând cele mai bune bucăţi cu mânuţele-i gingaşe celui tânăr, ca bălăioara Serafima?

Cu totul se zăpăciseră zmeii de vinul cel tare, de privirile surorilor, de frumuseţea lor neasemuită, spre tainica mâhnire a celor trei coconi domneşti.

La încheierea petrecerii, zmeii le prinseră de mână şi strigară cu fală:

— Iaca, aceste domniţe s-au învoit a ne lua de soţi, aşa că, după vrerea lor, peste o lună vom face nunta. Acum le vom duce cu noi a-şi vedea noile târâmuri, a-şi coase rochiile de mirese şi-a rându-i toate cele trebuitoare de nuntire. Mulţămim Crăiesei pentru ospeţia din astă-seară şi pentru aceste trei podoabe de copile şi-i dorim tot Sănătate şi-mpăciuire.

Şi zicând acestea, îşi luară între spete logodnicele şi desfăcând largile aripi de liliac, se înălţară cu zorii spre sălaşurile lor.

Ajunse acolo, copilele, revăzându-şi meleagurile răpite, se plecară şi cu lacrimi sărutară pământurile dragi. Apoi, trăgându-se toate trei în iatacul cel mare, se apucară de lucru, neîngăduind zmeilor a le sta în preajmă decât când prfcizeau laolaltă, căci nu se cuvenea, până la căsătorie, a se vedea prea mult, cum cerea datina din bătrâni pe care ele o ţineau cu sfinţenie, ca nişte copile pline de cuviinţă şi cinste. Dar cum plecau zmeii la vânătoare, ele cotrobăiau cu sârg prin palatele lor, făcându-se a orândui şi curăţa încăperile, până ce dădură de cele trei bice fermecate, ce şedeau ferecate cu belciuge şi lacăte, prinse în piroane deasupra căpătâielor paturilor, să le fie la-ndemână. Niciun voinic, niciun fierar iscusit n-ar fi izbutit a le desfereca, dar mintoasele surori nici nu se sinchisiră de asta. Tăiară simplu cu foarfecele funiile de mătase ale bicelor de pe mânerele ţintuite şi, fără să şovăie, îşi jertfiră minunatele lor cosiţe împletite, la fiecare într-o coadă groasă, care-o legară de cele minere. Cosiţa cea neagră a Mădălinei pe mânerul cel de oţel, cosiţa castanie a Cătălinei pe mânerul de aramă, cosiţa cea galbenă a Serafimei pe mânerul cel de aur, încât cu nimic nu se deosebeau de cum fuseseră. Iar funiile fermecate de mătase, le prinseră de părul lor retezat până pe umeri,

împletindu-le cu panglici de fir trainice şi ascunzând înnăditura tot cu flori şi giuvaericale primite de la zmei, părând şi mai frumoase acestora.

Acum puteau trosni din bice să-i facă oricând pe zmei stane de piatră şi ţinuturile ineluşe pe degete, dar cine să le poarte-napoi în zbor, cu atâta greutate, tocmai din acele tărâmuri?

Zoriră de isprăviră rochiile de mirese şi când zmeii se-ntoarseră acasă, încărcaţi de vânat, le găsiră plângând amarnic pe gherghefurile lor.

— Dar ce aveţi, dragele noastre? se mirară aceştia, căci de obicei tot voioase şi grăbite îi întâmpinau.

— Oh, am zărit de-aci, de sus, zăbranic negru la palatul crăiesei Domnica, preabuna noastră naşă, ce ne-a crescut de mici ca pe ale sale, şi pe care o iubim ca pe o mamă. Se cheamă că e pe moarte şi n-avem pace şi hodină până ce nu ne veţi duce a ne lua rămas bun de la ea şi-a-i cere binecuvântarea pentru căsătoriile noastre. Aşa cere datina şi, ca aceste căsătorii să fie trainice şi legiuite, haideţi să mergem a îngenunchea la patul ei şi-a primi binecuvântarea de cum se va lumina de ziuă. Noi ne vom îmbrăca rochiile de mirese şi-n faţa ei ne vom cununa.

— Ştergeţi-vă lacrimile, aşa vom face! le mângâiară zmeii. După odihna de noapte, porni-vom.

Înainte de cântatul cocoşilor, fetele se gătiră ca trei mândre mirese, împodobindu-se cu toate giuvaericalele de preţ de prin lăzile zmeilor, de nu mai rămase grăunte în palat.

Apoi, trosnind din funia cafenie, Cătălina adună ţinuturile părinteşti în trei inele, unul cu smaraldul munţilor, al doilea cu topazul câmpiilor aurite, al treilea cu safirul mării albastre, punând în locul lor, la geamul fiecărui zmeu, rochiile lor făurite din petice, închipuind munţii, câmpiile şi apele.

Când se treziră zmeii, priviră, ca de obicei, pe ferestre cu grijă şi se liniştiră văzând toate la locurile lor. Munţii cei înalţi cu omătul pe creste, îşi unduiau brazii semeţi, printre care se zăreau căprioarele. Câmpiile îşi legănau, cu foşnetul mătăsii, lanurile împestriţate de maci şi albăstrele, marea îşi fremăta valurile albastre în soarele ce răsărea.

Desferecară bicele zmeoaicei, luându-le cu ei, ca de câte ori coborau pe pământ, să le aibă întru apărare şi, suindu-şi miresele, mai frumoase ca oricând, pe spate, porniră a zbura hăt, către văi.

Dar ori soarele pripea prea tare în acea zi, ori nu aveau ei suflarea zdravănă ca de obicei, că tare li se mai păreau grele gingaşele copile şi sudoarea le curgea şiroaie pe frunţi. Ce să ştie ei că purtau în cârcă inelele cu greutatea ţinuturilor furate!

Răpus de oboseală, zmeul cel mare se tânguia:

— Mădalină, Mădălina. Trupu-ţi, gingaşă tulpină. Cât un munte greu atârnă!

Iar copila, suspinând, îi răspundea:

— Dragă soţioare zmeu.

Dar cum să nu fie greu.

Când l-apasă-amarul meu!

La rându-i zmeul cel mijlociu se văieta:

— Cătălină, Cătălină. Trupul tău, dulce grădină. Cât pământul greu atârnă! Dar copila, lacrimând, grăi:

— Dragă soţioare zmeu. Dar cum să nu fie greu. Când l-apasă chinul meu! Zmeul cel mic abia mai putu gâfâî:

— Serafimă, Serafima.

Trupul tău ca o lumină Cât o mare greu atârnă! Însă copila, jeluind, îi spuse:

— Dragă soţioare zmeu. Dar cum să nu fie greu. Când l-apasă dorul meu!

Când atinseră pământul, d-abia ce săriră fetele jos, că zmeii căzură istoviţi la pământ. Feciorii domneşti, ce cunoşteau toată tărăşenia de la crăiasă, îi pândeau de după stânci şi le şi săriră înainte, cu paloşele ridicate. Geaba trosni din biciul cel negru zmeul cel mare, ca niciunul din coconi nu se făcu stană de piatră. Ba, spre uimirea zmeilor, Serafima plesni din cosiţa ei galbenă şi toate stâncile din jur, ce fuseseră cândva oşteni, se treziră la viaţă împrejurându-i.

Cu mugete de fiară se năpustiră zmeii cu buzduganele lor grozave, să

dea iama-n coconi şi oşteni, dar Mădălina, pocnind din cosiţa-i neagră, îi ţintui pe loc în trei uriaşe steiuri de cremene. Serafima doar atinse cu vârful biciului său inelele fermecate, şi pe dată munţii se-nălţara spre slăvi, lanurile şi livezile acoperiră câmpiile, apele albastre ale mării se-ntinseră în vechiul lor locaş, clocotind de peşti.

Cu mantia-i crăiască pe umeri, Domnica se ivi însoţită de credincioasa Ileana, care-şi privea cu mândrie vitezele copile.

Coconii îngentinchează în faţa crăiesei şi se rugară:

— Maică, încuviinţează căsătoria noastră cu aceste vrednice fiice ale neamului nostru. Domnica puse mâna Mădălinei în mâna lui Mălin-păunaşulmuntilor, pe-a Cătălinei în cea a lui Codin-coconaşul-câmpiilor şi gingaşele degete ale Serafimei în mâna lui Sorin-crăişorulapelor şi le dădu binecuvântarea.

Mulţinea izbucni în urale şi strigăte de bucurie, sărutând poalele mantiei crăieşti.

— Nu, nu trebuie a-mi săruta mie poalele mantiei, ci mâinile acestor neasemuite copile, ce şi-au pus viaţa, dragostea şi mintea în slujba neamului din care s-au născut. Cu bucurie şi mândrie le las în scaunul domnesc, alături de fiii mei, căci ştiu că pe bune mâini las ţara.

Şi s-au făcut trei nunţi de pomină şi fericită a fost acea ţară cârmuită de asemenea oameni.

Armăsarul năzdrăvan în ţara craiului Murgilă era mare sărbătoare. Crăiasa Zorina adusese pe lume un crăişor aşa de minunat, încât ospeţele ţinură trei zile şi trei nopţi, iar vinul curse şuvoi. Avea coconaşul pielea ea laptele, ochii mari negri, iar părul ca un fuior de aur curat. Părinţii nu-i spuneau decât «Bulgăraş-de-aur», mulţimea de la curte «Fecioraşul d-aur», până ce-i rămase numele Daur. Pe ce creştea, frumuseţea lui înflorea într-atât, încât părinţii se uitau la el ca la un soare, făcându-i toate voile, nelăsându-l a se osteni cu vreo munca. Ba maică-sa îl îmbrăca numai cu straie de catifea neagră pentru a da mai multă strălucire pletelor sale, ce-i curgeau ca un şuvoi de aur până la brâu, neîndurându-se a-i tunde vreodată vreun fir. Astfel, copilandrul fericit nu făcea decât să alerge călare peste câmpii şi păduri pe minunatul său armăsar ca abanosul, încât de departe, cu hainele-i negre pe calul negru, păreau că sunt o singură stranie fiinţă.

Când sosea acasă pe-nserat de la vânătoare, cu ochii negri, scânteietori, în obrajii îmbujoraţi şi valul părului fâlfâind ca o lumină, maică-sa îl pierdea din ochi de drag şi se grăbea a-iservi vânatul în talere de aur, netezindu-i apoi aşternutul de mătase. Crăiasa nu mai avu alţi copii, aşa că toată dragostea şi nădejdea lor erau în Daur.

Dar iată că taică-său se prăpădi într-o zi pe câmpul de bătălie şi

Crăiasa se trezi cu toate treburile tării pe umeri, neputând a le dovedi. Atunci, cernită şi deznădăjduită, îl chemă pe frumosul Daur s-o sprijine, să ia frâiele conducerii în mâinile sale, căci era flăcău îndeplinit acum. Numai că zglobiul coconaş, crescut doar în slobodă voie şi plăcere, nu se pricepea şi nici nu voia a-şi lăsa vânătorile prin î nf lor iţele pajişti şi păduri prin care gonea cu nesaţ până-n seară. Boierii cei lacomi jefuiau ce puteau, năvălitorii pe la hotare pustiau satele, ţarinile se pârjoleau, vistieria tării seca şi biata crăiasă îşi frângea mâinile de jale şi grija. Cu amarnice lacrimi se ruga de fecioru-sau să lase frâul calului şi să-l ia pe cel domnesc, căci ţara se duce de râpă. Însă Daur, când cobora de pe cal, se simţea stângaci şi străin prin palat, pierzând ziua fără rost, trebăluind fără spor, ca apoi să fugă mânios la grajduri, să sară pe spatele lui Abanos şi să zboare săgeată, cu părul fluturând ca o beteală, spre codri.

Lovită în mimă de obida norodului şi nepăsarea fiului, crăiasa pică jos ca fulgerată; întinzând mâna a blestem, cu glasul slab, murmură:

— Face-te-ai tu însuţi armăsar; cât îi noapte să alergi fără hodină, pân ce-i cădea istovit în zori, ca om! Şi să nu te izbăveşti de aceasta, decât atunci când pielea şi copitele de cai îţi vor crăpa de muncă şi luptă!

Şi buzele ei încremeniră pe veci, stinse de viaţă.

Şi dintr-odată, Daur, în goana lui, simţi ceva ciudat, de parcă tot trupu-i creştea, de parcă galopa pe propriile lui picioare, de parcă era el însuşi un armăsar. Se opri înfierbântat lângă lac şi când se aplecă să soarbă apă, zări cu spaimă în oglinda luciului nu chipul său minunat, ci al unui semeţ armăsar negru, cu o coamă bogată de aur care-i curgea până la copite. Voi să strige, dar doar un jalnic nechezat umplu tăcerea, înnebunit de groază şi umilinţă, alergă toată noaptea până hăt* departe să-şi piardă urma dincolo de hotarele ţării. Copitele îi ardeau de atâta goană, până ce, sfârşit de oboseală, se prăbuşi sub un arbore, căzând în somn adânc.

Când zorile destrămară vraja nopţii, Daur deschise ochii privindu-se cu teamă, dar văzu cu uimire că avea iar înfăţişare omenească, era iar frumosul Crăişor cu păr de aur şi haine de catifea neagră. Sări în sus de bucurie, socotind că a avut doar un vis urât în acea noapte, şi-şi fluieră

armăsarul, dar acesta nu se ivi de nicăieri. Nepăsător şi vesel începu a cerceta locurile necunoscute, stâmpărându-şi foamea cu fructe de pădure, hribi fripţi şi ouă de păsări.

Dar nici nu-i trecu prin minte a se întoarce acasă să vadă ce-i cu maică-sa şi restriştea tării.

Apoi se trase sub umbrar să se ferească de arşiţa zilei şi adormi aşteptând răcoarea amurgului spre a se-nturna la palat. Dar când seara porni să-şi cearnă negurile, Daur se trezi înfiorat. Picioarele-i zvâcniră, trupu-i, ca străin, sări în sus şi simţi, înnebunit, cum cade iar pe patru copite şi strigătu-i răsună iar ca un rânchezat. Goni iar năvalnic toată noaptea, căutând scăpare, dar în zadar. Acum ştia că vrajă grea îl apasă: ca noaptea să se preschimbe în armăsar, să fugă de ochii tuturor, şi numai ziua să aibă chip de om. Dar cum mai putea el trăi printre oameni, când noaptea trebuia să-şi ascundă blestemul pentru a nu ajunge de spaima semenilor?!

Adâncă durere îi scormoni inima şi mult ar fi voit acum a se întoarce între ai săi, a fi mereu fiinţă omenească, a-şi cârmui cu drag norodul. Dar frica şi ruşinea îl purtau tot mai departe de meleagurile lui, pe tărâmuri necunoscute. Ziua se ferea de aşezările lumeşti, căci părul lui de aur era prea de faimă pentru a nu fi recunoscut, dar noaptea colinda ţinuturile rămânând doar cu plăcerea de-a vedea neasemuite frumuseţi. Munţi semeţi, râuri clocotitoare, palate măreţe şi câte privelişti de basm.

Dar deşi se ferea, ajunsese totuşi de legendă.

În toate satele se vorbea cu uimire şi teamă despre un armăsar negru cu coama de aur curăţ care străbătea întinderile ca o nălucă sub lună şi, odată cu zorii, pierea fără urme. Unii au încercat a-l pândi să-l prindă pentru bună plată de la domnie, dar fuseseră sfărâmaţi în copite, să nu poată da mărturie, încât ajunse de groaza oamenilor.

Dimineaţa se trăgea la hodină, când sub umbrar de copac, când în vreo colibă părăsită de pădurari, iar după-amiaza ieşea la vânat iepuri şi păsări cu arcul ce şi-l făurise din coardă de alun.

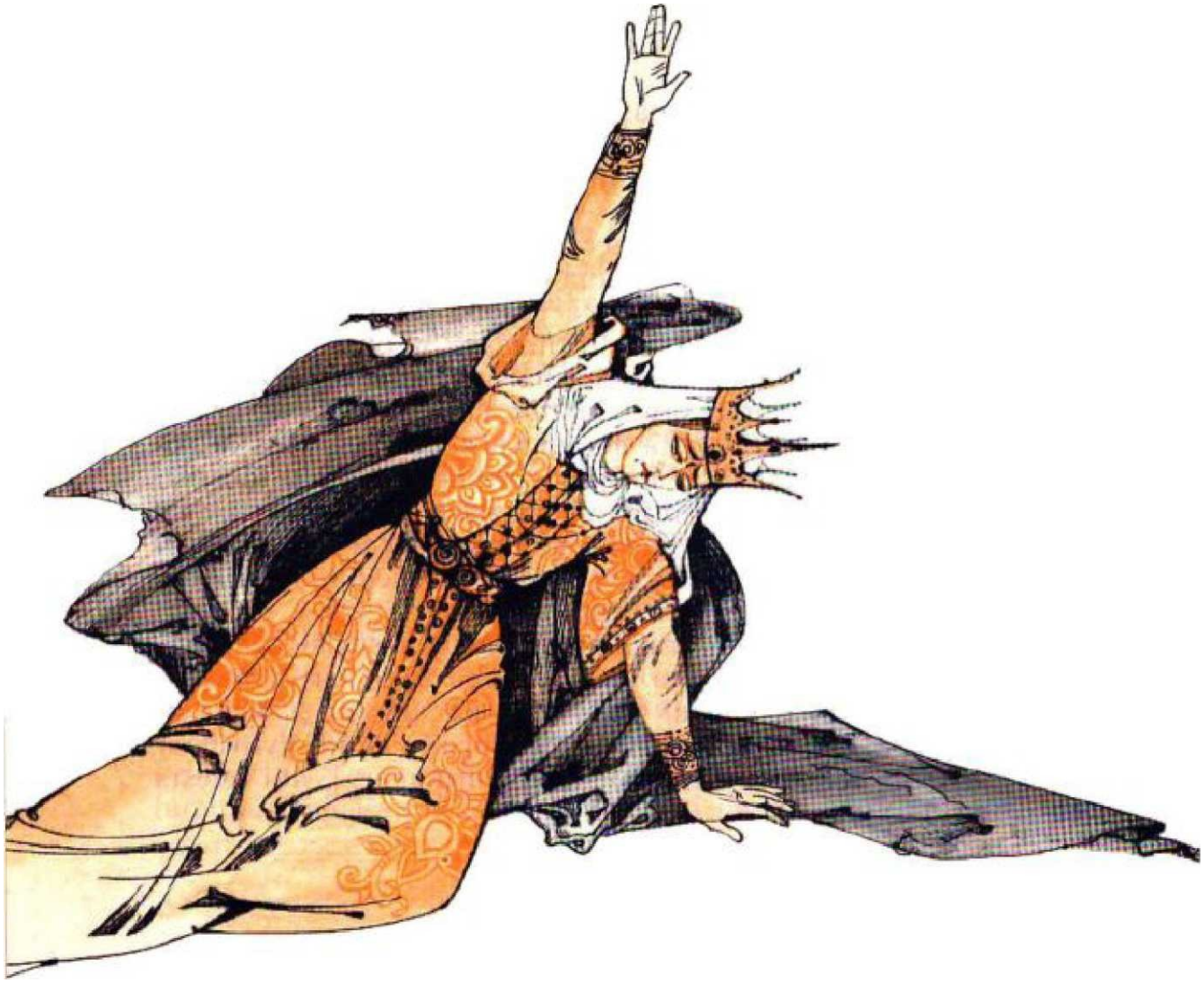

El, care mânca pe vremuri doar din talere de aur şi cupe de cleştar, îşi pârpălea acum singur agoniseala la foc de găteje, bând în genunchi din apa pâraielor. Într-o zi, oprindu-se a-şi potoli setea la un izvor ce ţâşnea dintr-o bortă de stânci, zări, prin spărtură, o peşteră adâncă din care zbucnea afară acel izvor. Dădu tufişurile dese deoparte şi pătrunse înăuntru odată cu razele soarelui.

Ce minunăţii i se înfăţişară în faţa ochilor! Tavanul înalt se sprijinea pe sute de coloane şi ţurţuri de cleştar curat, ce se înteiau în mii de focuri

sub bătaia luminii. Părea un castel de basm aşternut cu covoare moi de nisip de aur, cărat şi măcinat de izvorul ce-l smulsese din măruntaiele muntelui. Şi tot puterea apei sculptase stânca, făurind alcătuiri fantastice: uriaşi de piatră, ghirlande de flori, laviţe, draperii şi jilţuri, ca într-o încăpere crăiască.

Fermecat de atâta frumuseţe, Daur îşi rostui acolo locuinţa, aşternând muşchi verde şi moale pe o laviţă lată, drept saltea, şi blănuri de iepuri şi jderi ca învelitoare. Agăţă în fundul peşterii, de crengile străvezii, vânat afumat, ciuperci şi fructe uscate, burdufuri din scoarţă de brad pline cu ceară şi miere, strânse din scorburile albinelor de pădure. Ciopli din bucăţi de cleştar potire şi talere pe care le aşează pe masa dăltuită în piatră.

Acum galopa. nopţile fără grijă, bucuros de tainicul palat ce-l avea ca om. Dar singurătatea începuse să-l apese, simţind un dor arzător de meleagurile copilăriei, de părinţii iubitori, de oamenii în mijlocul cărora trăise atât de fericit.

Aflase de mult de moartea maică-sii şi de necazurile norodului, de la cetele de pădurari ce povesteau de toate, strânşi în jurul tocului, în codru, pe când el sta pitit în umbra tufişurilor dese. O, de-ar şti cum se poate mântui de vrajă pentru a se-nturna să-şi ajute norodul, ce-i aştepta încă întoarcerea cu dragoste şi nădejde! Acum vedea altfel viaţa şi lumea, inima şi mintea i se luminaseră. Adesea galopa într-acolo, privind de pe înălţimi grădinile şi palatul părintesc.

Într-o noapte neguroasă, când norii porniră o furtună cu tunete înfricoşătoare, Daur, biciuit de ploaie şi orbit de fulgere, alerga fără să mai ştie încotro. Deodată copitele îi alunecară pe glodul cleios şi se pomeni rostogolindu-se pe o coastă abruptă, rănindu-se de bolovani şi crengi, până se prăbuşi, fără cunoştinţă, în fundul văii. Când se deşteptă în zori, privi cerul ca prin ceaţă. Nu cuteză a se mişca de durere, dar îşi văzu cu mirare un braţ oblojit. Întoarse ochii şi. tresări. Capul lui odihnea în poala unei gingaşe copile, care-i ştergea fruntea cu grijă. Trebuie că era vreo zână, căci era neasemuit de frumoasă. Faţa-i strălucea ca un crin în mătasea părului negru, iar ochii-i erau de un albastru neobişnuit, ca cel al

peruzelelor ce-i atârnau la cercei.

— Bine că te-ai trezit la viaţă, preafrumosule necunoscut! se auzi vocea ei, dulce ca o strună. Te-am găsit doborât, plin de glod şi sânge, pe când mergeam la cules. de fragi. Ţi-am spălat rănile cu apă din pârâu şi ţi le-am presărat cu frunze tămăduitoare, legându-le cu năframa mea. Cine eşti şi de unde vii? Te văd cu straie domneşti.

Daur tăcu întâi, neştiind ce să-i spună copilei întru a-şi păstra taina. Închise ochii şi murmură:

— Nu ştiu ce să-ţi răspund. După furtuna grozavă, de azi-noapte, care m-a prăbuşit aci, nu-mi mai amintesc nimic, dar când mi se va limpezi capul de zdruncinătură, o să-mi reamintesc, de bună seamă, o amăgi el.

— Voi chema oamenii să te ducă la palatul nostru, să stai până ce te vei lecui. Daur se gândi cu spaimă la ce i se va-ntâmpla când va veni noaptea şi spuse repede:

— O, nu este trebuinţă a-ţi face griji, căci picioarele mi-s zdravene şi mă pot ridica şi a merge. O să-mi fluier calul şi o să mă poarte el acasă de unde sunt, căci am un armăsar năzdrăvan care cunoaşte toate drumurile şi ştie singur încotro să o ia. Mai întârzii oleacă, să-mi trag sufletul şi să mai stăm de vorbă, căci nu ştiu cine e-ţi, dacă nu vei fi vreo zână, zise el privind-o cu drag.

— Sunt Mărgărita, nepoata voievodului acestor ţinuturi. Părinţii mei murind pe când eram micuţă, acest unchi al meu m-a dat, ca orfană, să fiu crescută, cu aleasă grijă şi înţelepte învăţături. Acum m-a adus să stau pe lângă doamna măriei-sale, până-mi vor hotărî viitorul. Dar nu mi-s obişnuită cu larma curţii şi mai dau câte o fugă prin liniştea crângului, după fragi, încheie ea, întinzând coşuleţul plin către fecior, să mănânce.

Dintr-odată, se stârni mare zarva şi toţi fugeau care-ncotro, cu spaimă. În tropot de tunet se ivi, izbind în lături porţile curţii, armăsarul cel temut, cu falnica-i coamă de aur. El îi dădu roată îngrămădindu-i pe toţi pe lângă ziduri, azvârli pe scări, cu dinţii, o pungă grea cu un înscris pe ea şi, îngenunchind în faţa Mărgăritei, plecă grumazul ca să poată încăleca pe el. Fata, împietrită, îşi zări năframa legată de coama lui şi înţelese cine i l-a

trimis, amintindu-şi cum îi povestise că are un armăsar năzdrăvan. Fără a mai şovăi, cu bucurie, se aruncă pe spatele lui şi acesta se ridică zbucnind ca o săgeată printre porţi, topindu-se în beznă.

Voievodul, uluit, ridică punga plină cu aur şi citi: «Stăpânul meu are grămezi din acest aur, nu-i trebuie zestrea Mărgăritei, ci inima ei».

Copila, învăluită în coama moale de aur, nu simţi nicio frică şi-i cuprinse cu drag gâtul cu braţele.

Când ajunse în faţa peşterii, armăsarul o lăsă să alunece uşurel jos, cu dulce rânchezat.

Mărgărita intra şi rămase uimită de frumuseţea şi bogăţia încăperii, luminată de zeci de lumânări ce-şi răsfrângeau lumina însutit în scăpărarea policandrelor, ţurţurilor şi jerbelor de cleştar ale tavanului. Păşi ca într-o vrajă pe covorul din nisip de aur curat, privind la toate alcătuirile de basm făurite în mii de ani de pârâul cu murmur lin, ce izvora din lacul cel cald, chenărit cu ametiste viorii, din fundul peşterii.

Era mult mai măreţ decât orice palat împărătesc şi se uita nerăbdătoare în jur, neştiind de unde o să răsară îndrăgitul ei cu părul de aur.

Când primele raze de soare se răsfrânseră în mii de curcubee în cristalele pereţilor, la intrare se ivi, cu obrazul strălucind de frumuseţe şi iubire, crăişorul Daur.

— Frumoasă Mărgărită, grăi Daur sorbind-o din ochi, voi păstra năframa ta, ce ţi-a atins obrazul, ca dulce mângâiere, iar tu primeşte de la mine, întru a nu mă uita, acest dar ce-mi poartă numele, căci alt n-am asupra mea acum. Şi smulgându-şi un nasture de mărgăritar de la strai, îl legă pe un fir de aur din părul său, pe care-l împleti ca pe-un inel, trecându-l pe degetul copilei. După trei zile, când voi fi mai întremat, mă voi întoarce aci, în poiană, odată cu dimineaţa, şi poate ochii mi se vor bucura iar găsindu-te printre flori.

— Cred că voi veni să le culeg şi sub ploaie, şopti copila îmbujorată, privind vrăjită inelul.

Trei nopţi la rând se strecură Armăsarul-cu-coama-de-aur, cu uşor

şchiopătat, pe sub zidurile palatului, privind pe geamuri în iatacul Mărgăritei. Vătămăturile i se lecuiseră, doar în inimă rămăsese cu o dulce rana. Copila şedea până târziu brodând la gherghеful ei, oprindu-se când şi când să-şi privească inelul din firul de aur, umplând de bucurie sufletul lui Daur. O, cum ar fi dorit-o soţie pe viaţă, dar cum putea el năzui la aşa fericire, cu blestemul de peste noapte? Şi cum ar fi îndrăznit a cere unei copile de neam să împartă cu el, nu un palat domnesc, ci o tainică peşteră?

Dar a treia noapte, zări ochii Mărgăritei picurând lacrimi amarnice pe pânza gherghefului şi lumânarea ei nu se stinse până la cântatul cocoşilor, veghind nesomnul copilei. Tulburat, Daur alergă dis-de-dimineaţă la poiana cu fragi şi găsi acolo, cu privirea tristă şi faţa trasă, pe scumpa-i Mărgărita.

— Ce ţi-a putut întuneca inima-ntr-atât de ţi-s ochii cerniţi? o întrebă el cu blândă privire.

— Oh, spuse ea cu tremur în glas, măria-sa a hotărât a mă trimite la o mănăstire, căci are deja trei fete pe care trebuie să le-nzestreze, când le va mărita, şi nu poate secătui vistieria şi pentru mine. Dar cine o să voiască a lua o fată orfană fără zestre? Mâine, după serbarea din noaptea asta, de la palat, dacă niciun tânăr nu-mi va fi cerut mâna, voi pleca printre măicuţe, cu o danie domnească din partea voievodului.

— Să-ţi închizi între zidurile ei mohorâte tinereţea, frumuseţea şi căldura inimii pentru veci?! se cutremură Daur.

— Eu sunt obişnuită acolo, copilărind în liniştitele ei grădini, oftă copila, şi nu mi-ar fi fost jalea aşa adâncă de nu mi-ar fi ieşit în cale acum trei zile ceva mai drag ca soarele! hohoti a plâns Mărgărita, fugind ca o nălucă şi ştergându-se către palat.

Inima lui Daur păru o clipă a-i părăsi pieptul. Gândurile se întretaiau zbuciumate. Să plece la mănăstire ori să i-o ia altul? Privi mâhnit la punga plină cu pulberea de aur curat ce i-o adusese în dar, la năframa ei ca zăpada… Odată cu lăsarea nopţii, palatul se umplu de strălucire şi lţimini, oaspeţii soseau de pretutindeni în carete aurite, curţile şi grădinile forfoteau de lume. Domniţele dansau voioase cu feciorii de neam, doar

Mărgărita se trăsese tăcută în răcoarea grădinii.

Cu nespusă bucurie căzură unul în braţele celuilalt, el afundându-se în cerul senin al privirilor ei, ea, în noaptea înstelată a ochilor lui.

— Mireasa mea, îi spuse el, aci vei avea şi palatul lipsii de larma deşartă a curtenilor, şi liniştea pajiştilor înflorite, atât de dragi ţie. Primeşti a rămâne pe viaţă cu mine, numai noi doi, fără a cerceta să afli cine sunt, de ce mă aflu aci ca un sihastru, unde mă poartă călătoriile de noapte? De vei încerca a trece peste iubire, dezlegându-mi taina, va fi jalnica destrămare a unirii şi fericirii noastre, fără voia mea.

— Nu, nimic nu-mi va fi mai presus decât iubirea şi alt loc mai minunat ca acesta n-aş putea găsi pe lume. Cu tine alături, oricum îmi va fi bine! se legă copila.

Zile fericite trecură pentru tinerii soţi, şi harnica Mărgărita rostuia treburile casei plină de voioşie. Doar că se mira în sinea ei că el lipseşte noapte de noapte, auzindu-l cum se-ndepărtează în tropotul armăsarului, pe care nu-l zărea nicicând ziua şi nici grajdul lui de adăpost nu se afla niciunde.

Iar Daur sosea ca frânt în zori, elzând în somn până la amiază.

Într-o noapte, Mărgărita, neputând să doarmă de căldură, ieşi afară să se răcorească printre flori. Zări de departe armăsarul cu flăcările coamei fâlfâind sub luna plină, dar crăişorul nu era pe el. Îşi strigă soţul, dar niciun răspuns nu primi. Însă în zori, Daur se ivi ostenit, izuind a miros de cal şi-i povesti de nişte locuri minunate, cu cascade spumoase, unde-l purtase armăsarul. Inima Mărgăritei tresări neliniştită, dar nu-l întrebă nimic, aşa cum făgăduise. Nu voi a-şi călca legământul şi a-l pândi, căci cinstea sufletului n-o îngăduia, iar teama de a-l pierde îi cetini gura.

Dar într-o zi, Daur sosi ud de ploaia nopţii şi căzu la pat cu fierbinţeli şi mintea aiurită. Cu gingăşie îl îngriji Mărgărita, turnându-i leacuri pe buze, udându-i fruntea încinsă, veghindu-i somnul, dar, spre seară, acesta începu a da semne de nelinişte, a zvâcni din picioare, a se zvârcoli înfrigurat. Se sculă să fugă din peşteră, însă căzu grămadă pe patru copite la intrare. Cu spaimă nebună văzu Mărgărita cum se prefăcuse deodată în

cal, luând înfăţişarea falnicului Armăsar-cu-coama-de-aur. În mintea învălmăşită îi trecură ca un fulger cuvintele celui drag: «De-mi vei afla taina, va fi destrămarea fericirii noastre, fără voia mea».

Oh, Doamne, era un blestem asupră-i, fără voia lui!

Toată noaptea s-a frământat biata de ea între teamă, milă şi iubire, pricepând că el suferea o grea ispăşire. Dar cum să-l izbăvească, să poată fi iar om şi zi şi noapte?

Dimineaţa, crăişorul se trezi cu capul în poala ei şi înţelese cu groază că soata-i dragă îi aflase cumplita taină şi, de bună seamă, îl va părăsi.

Însă Mărgărita îl ruga cu lacrimi în ochi, mângâindu-i pletele ude de sudoare, să se mărturisească ca să-l poată ajuta a se mântui. Cu adâncă durere Daur îi povesti nevrednicia lui, amărăciunea maică-sii şi jalea norodului.

— Aş face orice, dar nu ştiu cum aş putea desface greaua pedeapsă pentru nepăsarea mea. Iar noaptea, vreau-nu vreau, alerg nebuneşte bătând coclaurile zadarnic.

Mărgărita, fată crescută cu grijă şi-nţelepciune, care ştia strădania ce trebuie făcută în a cârmui, orândui şi apăra o tară, se jurui a-l face să-şi biruie firea uşuratică şi hoinară şi-a nu mai trăi fără rost, ci cu folos.

De cum se făcea seară, sarea pe spatele lui şi-l pornea în goană spre aşezările oamenilor. Acolo, cât era noaptea de lungă, îl înjuga la treabă. Oriunde era mult de muncă şi ţăranii nu mai dovedeau cu robotitul, ziua, lucrul se înfăptuia ca prin farmec, noaptea. Când se sculau în zori, găseau ori câmpul arat, ori grânele strânse, cânepa bătută în copite, la margini de ape năvoadele grele de peşte trase la mal, copacii cei tăiaţi din pădure căraţi la vale, roţile cele grele învârtite şi grânele măcinate, torentele de apă zăgăzuite cu stânci şi trunchiuri în calea ogoarelor, şi câte altele.

Se dusese vestea câtu-i pământul de cel Armăsarnăzdrăvan ce fusese spaimă şi blestem, că ajunsese binecuvântare şi ajutor. Copitele i se tociseră de atâta tras, pielea i se subţiase de atâta trudă, trupul se făcuse vânjos de atâta muncă.

Când străjerii dădură de veste că vrăjmaşii iar au năvălit cu jaf şi

prăpăd peste hotare, toată suflarea, cu suliţe, ghioage, arcuri şi paloşe alergă întru apărarea tării. Cădeau seceraţi şi de-o parte şi de alta, luptându-se ziua-ntreagă până-n seară, când, deodată, pe culmea dealului se ivi, azvârlind fuioare de aburi pe nări, cumplitul armăsar. Cu coama de aur fâlfâind ca un steag în goana-i, cu sălbatic nechezat, cu tropot de tunet, îşi făcu cărare printre luptători, apucându-i cu dinţii, izbindu-i cu bicele coamei, zdrobindu-i în copite, doborând ceilalţi cai cu pieptu-i vânjos. Cu groază nebună prinseră a fugi năvălitorii, ce-i auziseră de faimă, neştiind cum să scape de diavolul negru din legendă.

Răpus de oboseală şi răni, Armăsarul se prăbuşi însângerat la pământ. Din pielea crăpată, din copitele subţiate, ţâşneau sângele şi sudoarea peste ei.

Mărgărita se lăsă în genunchi lângă el, ştergându-l cu năframa ei, acoperindu-l cu mantie crăiască. Şi când luna se-nălţă în slavă, de miezul nopţii, se ivi sub bătaia razelor ei, strălucitor de frumuseţe, un chip bărbătesc, aprig, cu părul de aur curat revărsat peste straiele de catifea neagră.

Cu toţii strigară cu bucurie şi mândrie:

— Este măria-sa Daur, voievodul nostru ce ne-a izbăvit ţara! Bine ai venit iar între ai tăi şi binecuvântat fii că ţi-ai mântuit norodul! Să ne trăieşti o sută de ani cu vrednica-ţi crăiasă!

Înconjurând umerii Mărgăritei cu dragoste, Daur se întoarse, dezlegat de blestem, în cetatea părintească, unde cârmui cu dreptate şi vitejie până la adânci bătrâneţi.

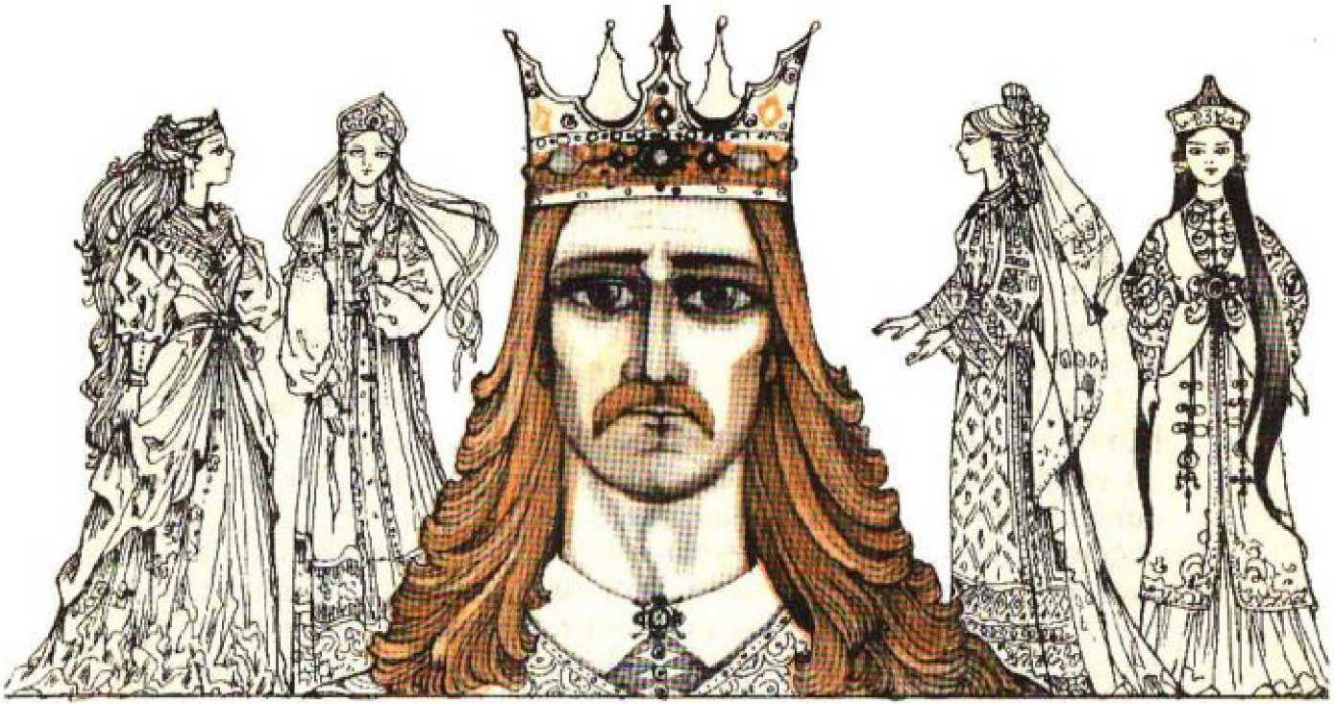

Nunta voievodului Ion

PARTEA I. ALEASA VOIEVODULUI

Voievodul Ion, cel cuplete bălane şi mustaţă ca spicul, trimisese crainici spre cele patru hotare, să dea veste că voieşte a se însura. Şi – ar fi dorit o domniţă înţeleaptă, harnică, drăgălaşă, care să-i dăruiască nişte feţi-frumoşi, ca vrednici urmaşi. Şi iată că nu trecu mult şi, din cele patru ţări megieşe, sosiră la curte, purtaţi de cai repezi, patru isprăvnicei înveşmântaţi tot cu mătase şi fir. Ei aduceau daruri şi răvaşe din partea crăieştilor lor stăpâni, cu alese vorbe de poftire.

«Mărite voievod, scria cel dinspre apus, rog pofteşte degrabă la noi, căci fata noastră cea mare, Clara, cu părul ca văpaia şi ochi de chihlimbare, a ajuns la vârsta măritişului şi bine ne-ar părea dacă alegerea ei ar cădea pe domnia-ta».

«Sănătate şi gând bun, scria cel din miazănoapte, domniţa noastră, cea cu părul de aur şi ochii ca smaraldele, aşteaptă, cu bucurie sfioasă, vizita mariei-tale!».

Marele Han Tamir, dinspre răsărit, glăsuia prin răvaşul său:

«Să trăieşti o sută de ani şi tot atâţia ani buni vecini vom fi, de-ţi va plăcea a* te însoţi cu preagingaşa noastră copilă, NaramzG, cea cu ochii ca mufele şi plete de mătase neagră». Solia voievodului dinspre miazăzi suna

astfel:

«Fraţi Ion, tot ca fraţi vom rămâne, chiar de nu-ţi va cădea dragă cddana noastră.

Măriuca, cea cu ochii ca albăstrelele şi cosiţe castanii!».

Inima voievodului Ion era plinite bucurie. Din patru domnite va avea cum alege pe cea mai pMrivită a fi doamna ţării, şi inimii sale.

Umplând patru ridvane cu daruri, veşminte sărbătoreşti şi ttrana pentru drum, încălecă pe Graur ’armăsarul său şarg, cu coama ca un fuior de aur şi, urmat de doisprezece mândri curteni, porni către-soare-apune.

— Şase zile şi şase nopţi drumeţiră ei pfeste dealuri cu livezi încărcate de poame, p/între munţi cu codri falnici şi ape naval –, nice, peste fesuri eu nesfârşfte întinderi de grâne şi râuri domoalc, şi-in cea de-a şaptea zi intrară în strălucita cetate a Craiului-de-Apus, cea plină de palate împodobite şi largi uliţe pietruite, pe care treceau în goană carete aurite. Şase trâmbiţaşi vestiră cu trâmbiţe de argint sosirea voievodului Ion, cu alaiul său. I se făcu aleasă primire de câte Craiul-de-Apus, care-l găzdui în cele mai frumoase încăperi ale palatului său, vestindu-l că, de-a doua zi, începeau serbările de toamnă, cu belşugul recoltelor, danţurile şi cântecele neamului său.

De cum se iviră zorile, oraşul răsuna de forfotă, voioşie şi cântece. Flamuri de mătase îşi fluturau culorile pe turnuri, covoare măiestrite atârnau de la ferestre şi mii de flori îmbălsămate împodobeau casele şi uliţele. Căleşti, călăreţi, stoluri de fete şi flăcăi se îndreptau spre luncă marelui râu ce străbătea oraşul. Acolo; pe sub copacii înveşmântaţi de toamnă în aur şi aramă, şedeau stivuite în grămezi, mere pârguite, pere şi gutui ca de Ceară, struguri cu bOăbe de chihlimbar, nuci şi prune brumate, dovleci dolofani, cununi de grâne şi coşuri cu legume.

Peste dogorea la de jeratic se frigeau miei şi purcei, din teascuri uriaşe curgea gâlgâind must dulce în ulcele, întrecându-se în aromă cu mireasma de pâine caldă.

Pe o podişcă ’aşternută cu covoare şi jilţuri, era adunată toată curtea şi oaspeţii împrejurul craiului şi al crăiesei sale. De-a stânga lor şedeau cei

doi feciori, de-a dreapta, se înşirau cele trei domniţe; Voievodul Ion nu-şi putea lua ochii de la cea mai mare dintre ele, o mândreţe de fată cu părul în zulufi strălucitori ca arama şi ochii mari, cu luciri de chihlimbare. O lună încheiată ţinură voioase serbările recoltei, tot cu dansuri şi nunţi ţărăneşti, şezători şi cântece bătrâneşti, zise de focoşi lăutari, şi câte alte – străvechi obiceiuri.

În acest timp voievodul Ion era mereu alături de frumoasa Clara, arătându-şi cu gingăşie simţămintele către ea. Dar mândra prinţesă nu părea nici mişcată, nici prea bucuroasă, şi foarte arar îl fericea cu o privire sau surts. Voievodul îi dărui frumoase îi cusute cu fir şi fluturi de aur şi salbă de mărgăritare, dar Clara nu veni la marele bal împodobită cu ele, ci în rochie de mătase grea, brodată cu nestemate şi colan de diamante, pentru a-l umili pe pretendent cu starea şi bogăţia ei.

Voievodul se aşează mâhnit lângă ea şi-i grăi:

— Scumpă domniţă, deşi ochilor şi inimii mele le eşti tare dragă, văd că sufletul tău nu-l pot dobândi întru iubire.

Clara tăcea, jucându-se cu inelele-i cele scumpe. Într-un târziu, îi răspunse:

— N-aş fi voit să-ţi îndurerez inima, dar firea mi-i mândră şi ţintesc mai sus decât a fi doamna unei mici ţărişoare. Eu am călătorit adesea prin Francia şi Spania, cele puternice şi bogate, am fost la palatele şi balurile date de împăraţi cu fală şi alta nu gândesc decât a mă mărita cu un principe din acele meleaguri.

Voievodul Ion îşi simţi inima ca arsă de trufia prinţesei şi ridicându-se, grai:

— Frumoasa Clara, eu căsătorie silită nu doresc, nici ţării mele o doamnă care să nu-i poarte nici drag, nici cinstire. Rămâi dar eu bine şi fie ca visurile de mărire să ţi se împlinească.

A doua zi, voievodul îşi luă rămas bun de la Craiul-de-Apus, ce se arătă tare mâhnit şi, urmat de călăreţii săi, porni mai departe, către ţara Crai ului-de-Miază noapte.

Odată cu primii fulgi de nea ce porniră să se cearnă, străbătu multe

sate prin munţi şi câmpii, până ce ajunse în cetatea cu falnice turnuri a Craiului-de-Miazănoapte, care-l primi cu aleasă cinstire, orânduind un mare ospăţ în acea seară. Aşezat chiar de-a dreapta craiului, zări lângă el o fată gingaşă şi frumoasă ca o zână, bălaia Danusia, cu părul ca un abur auriu şi ochii verzi* ca smaraldele. Era atât de diafană, cu degete aproape străvezii, încât părea că pluteşte ca o lumină. Îl privi pe voievod cu dulce zâmbet, părând fermecată de înfăţişarea-i chipeşă şi voinicia lui.

Bucuros, voievodul Ion o luă la dans şi n-ar mai îi lăsat-o toată seara, într-atâţ de uşoară şi de gingaşi era, dar după un timp, copila se făcu albă la faţă şi, sleită de oboseală, se lăsă moale într-un jilţ. Maică-sa veni degrabă la ea, ştergându-i fruntea udă cu năframa şi-l rugă pe voievod să le îngăduie să se retragă în iatac.

Voievodul Ion rămase pe gânduri. Cât de drăgălaşă era Danusia, ce drag şi supunere citise în ochii ei, dar cât de plăpândă era!

A doua zi, se auzi mare zarvă şi veselie în curtea castelului şi zeci de sănii mari, căptuşite cu blănuri groase, se iviră, trase de cai albi ca spuma, cu hamurile pline de zurgălăi de argint. Curtenii şi oaspeţii înveşmântaţi în blănuri scumpe, se rânduiră în ele şi, dând bice cailor, porniră în zbor peste zăpezile ce scânteiau în soare.

Ion înfăşură umerii firavi ai Danusiei cu o minune de mantie din blană de jderi, adusă de pe meleagurile lui, prinsă cu o pafta bătută tot în peruzele. Copila primi cu nespusă bucurie darul de preţ şi se cuibări cu drag la pieptul lui, arătându-i din goana cailor pădurile îmbrăcate în chiciuri argintii, care mişunau de mistreţi şi zimbri, poienile cu cerbi falnici şi puzderie de iepuri.

Prin sate le ieşeau în întâmpinare oameni rumeni şi bălai, cu vin fiert şi hălci de vânat fript pe jăratic şi mare veselie se încingea în jurul focurilor aprinse, toţi mâncând şi bând zdravăn de oboseala goanei şi a gerului.

Dar Danusia abia atinse bucatele gustoase, iar la întoarcere, buzele-i albe nu mai ciripiră ca la venire şi o tuse uşoară o istovi.

Pe braţe o duse voievodul Ion în palat. Apoi se înfăţişă Craiului-de-

Muiz iiuoapte şi-i spuse cu multă părere de rău că, deşi Danusia îi era nespus de dragă, nu se încumeta a duce ţării lui o domniţă atât de plăpândă, care nu-i putea da vlăstare puternice şi urmaşi de nădejde. Craiul îl înţelese oftând, căci ştia ce firavă îi era copila, şi se despărţiră cu bune urări.

Voievodul, cu alaiul lui, porni iar la drum, lăsând în goana cailor zăpezile nordului în urmă, până ce în primăvară ajunseră la curţile lui Temir, Hanul-de-Răsărit.

Toţi copacii izbucniseră în noian de flori înmiresmate, legănându-şi coroanele trandafirii în dulce adiere. Pe iarba deasă ca peria, păşteau nenumărate herghelii de cai negri, mărunţi şi iuţi, cu care hoardele hanului zburau în iureş când potopeau stepele nesfârşite, satele şi hotarele. Apoi se întorceau adunându-se ca puhoaiele în matca lor, încărcaţi de prăzi, de robi, de vânat şi de frumoase copile, cine ştie de unde răpite. Toţi călăreţii aveau părul negru ca smoala, strâns într-o coadă, groasă, în creştetul capului. şi haine lucrate cu măiestrie din piei moi, încinse la mijloc cu un şerpar lat, în care erau înfipte cuţite, ghioage ori săbii. Neîntrecuţi călăreţi şi luptători, îşi purtau turmele de oi de colo-colo, după păşuni grase, mutându-şi corturile în care sălăşluiau, după împrejurări. În acea vreme erau în bună vecinătate cu voievodul Ion, pe care îl primiră împreună cu alaiul său, cu chiote şi pocnete de bice, conducându-l la marele cort unde îl aştepta Temir, stând turceşte pe scumpe şi minunate covoare orientale din lână ca mătasea.

Hanul, spătos şi voinic, îmbrăcat tot în brocart cu nestemate, cu mustaţa lungă şi subţire lăsată în jos, îl primi cu multă voie bună. Bătu din palme şi, de îndată, se iviră fete subţirele, cu cozi groase, negre, lăsate pe umeri, ilice brodate şi şalvari strânşi pe glezne, purtând tăvi cu cafele, dulciuri şi rodii coapte cu miezul de rubin. Hanul le aruncă porunca scurtă şi de îndată felele o aduseră acolo pe Naramze, frumoasa copilă a hanului, înfăşurată în văluri de culoarea portocalei, ca şi numele ce-l purta.

Voievodul Ion rămase uluit. O astfel de frumuseţe nu mai văzuse în viaţa lui, căci era cu totul osebită de celelalte fete din meleagurile

colindate. Pe chipul cu pielea netedă ca fildeşul, scăpărau ochii negri, adânci, ca doi sâmburi de migdale, traşi spre tâmple; buzele arcuite păreau date cu cârmâz aprins, iar vălul părului negru se revărsa până la picioruşele nespus de mici, ca doi boboci de trandafiri în papuci brodaţi cu fir.

Când hanul îi făcu semn, ea se plecă supusă la picioarele lor, cu mâinile la piept. Voievodul Ion, străbătut ca de pojarul focului, scoase din besacteaua de argint o salbă grea de galbeni înşiraţi pe lanţ de aur şi o puse la gâtul gingaş al feţei, înconjurându-l de trei ori. Privirea hanului luci lacom la vederea atâtor galbeni din cel mai curat aur, dar prin ochii lui Naramze trecu un licăr ciudat, ca o străfulgerare întunecată, şi gura i se strânse în tainică muţenie.

«Cât de supusă şi tăcută este!» gândi Ion, privind-o mirat, dar Temir repezi o vorbă răstită şi copila se retrase cu capul plecat.

Seara se aprinseră ruguri înalte, pâlpâind în întuneric cu jerbe de scântei, până hăt-departe. La pojarul lor se frigeau berbeci întregi şi aerul se umplu de mirosul lor şi-al kefirului, înţepător şi răcoros din lapte de iapă. După ce se îndestulară, toată suflarea adormi prin corturile răzleţe, în noaptea ce scăpăra de puzderia stelelor.

A doua zi, de cum se deşteptă, voievodul Ion o şi căută din ochi pe neobişnuita Naramze, tot făcându-se a-şi pregăti calul întru preumblare, dar văzu cu mirare că tânăra, cu care nădăjduise a colinda meleagurile, spre a se cunoaşte mai bine, se sculase cu mult înainte şi-acum se întorcea deja, cu pletele fluturate în goana de iureş a calului, de parcă i-ar fi plăcut a alerga singură, nestingherită, ca într-o sălbatică beţie. Sări sprintenă, încă din mers, mlădie ca o nevăstuică în tunica-i de piele strânsă pe mijlocelul cât să-l cuprinzi cu palmele. Întoarse capul, parcă din sfială, la vederea lui Ion, dar acesta se apropie apucându-i calul de frâu, şi-i zise cu căldură:

— Preafrumoasă Naramze, mai rar mi-a fost dat să văd o copilă plină de atâtea însuşiri ca tine. Aş fi bucuros şi mândru să te fac doamna ţării mele. Acolo te aşteaptă sate frumoase, târguri bogate şi un palat plin de

scumpe odoare şi grădini înmiresmate. Vrei a fi stăpâna lor?

Pentru prima oară buzele aprinse ale copilei se deschiseră, grăind:

— Eu n-am fost niciodată stăpânită de patima bogăţiilor şi a măririi. Nu voi să cad în robia lucrurilor. Sunt obişnuită a fi slobodă ca pasărea cerului şi singura mea stăpână este inima, şi doar ei mă supun.

— Înţelept cuvânt pentru o copilă aşa tânără, şi bucuros aş fi să fiu eu robul inimii tale şi alesul tău la serbările de deseară, se plecă Ion.

Obrazul de ivoriu al tinerei se rumeni o clipă şi, întorcându-şi brusc calul, se aruncă pe el şi dispăru ca o rândunică în zbor.

Când arşiţa zilei se molcomi în adierea serii, porni sărbătoarea primăverii, în care sute de vajnici călăreţi îşi arătau vrednicia şi îndeniânarea, ori la aruncatul suliţei, ori la prinsul şi legatul berbecului, din goana calului, ori la lupte între călăreţi pentru dobândirea buzduganului aurit de învingător.

Hanul, cu oaspeţii săi, curtenii şi frumoasa Naramze, priveau la întreceri aşezaţi pe un piedestal în trepte, aşternut cu covoare şi perne, adumbrit de aripile deschise ale marelui cort. Pe tipsii de argint erau puse la îndemână fructe îmbălsămate, aduse din meleaguri calde, cafele aromitoare, migdale şi fisticuri cu sâmburi lungi.

Voievodul Ion se uita cu nesaţ la mândra Naramze, în vălurile-i portocalii ce-i atârnau din părul strâns cunună, până la glezne. Zări cu bucurie la gâtul ei gingaş cele trei rânduri de salbe ce-şi scăpărau aurul în soare, dar ea nu întoarse capul nicio clipă către el, ci privea cu încordare tinerii ce se luaseră la întrecere.

Cu neasemuită îndemfhare zburau săgeţile din arcuri, ori suliţele vâjâiau înfigându-se în ţinte. Cel mai aprig şi dibaci se arăta a îi un tânăr neasemuit de frumos, cu pieptul gol, puternic, ce părea turnat în bronz, şi ochii negri, arzători, ţintind cu patimă spre copila hanului. Călărea fără şa, ţinându-se doar de un frâu subţirel, împletit din cureluşe colorate de piele, prinse cu ţinte de argint, de parcă era una cu calul, căci nu se dezlipea de el nici când călărea în picioare deasupra lui, nici când îi trecea pe dedesubt, aruncându-se de cealaltă parte pe grumazul armăsarului. Izbuti

a prinde şi lega din goană berbecul întărâtat, şi a răsturna. pe rând, în întrecere, câţiva călăreţi, zbucnind ca o nălucă printre ei.

Ochii feţei nu se clinteau de pe mândrul Arnad şi, când trecu în iureş prin faţa ei, copila îşi smulse salba de la gât şi o arunca fără şovăială sub copitele armăsarului înspumat, spre a-i arăta voievodului Ion cât preţ pune pe daruri şi că mai degrabă ar muri sub copitele calului celui drag, decât să fie a altuia.

Voievodul înţelese că acesta era răspunsul lui Naramze şi se întristă adânc. Dacă ar fi fost s-o ia silită, ar fi zdrobit inimile acestor tineri ce se iubeau mai presus decât viaţa, iar Naramze nicicând nu i-ar fi purtat drag şi credinţă.

Privi către han care, roşu de mânie, întorsese capul, înţelegând că niciodată voievodul nu va mai voi a o lua pe copila lui.

Oaspetele îâşi luă rămas bun cu mâhnire, însoţit de bune urări şi făgăduieli de ajutorare la nevoie din partea hanului.

Dis-de-dimineaţă voievodul, cu alaiul său, porni prin nesfârşita stepă, lungi zile, până la limanul albastrei mări de la hotare, unde se vărsa marele fluviu, răsfirându-şi apele în trei braţe. În cuprinsul deltei lui, domnea împărăţia stufului, păsărilor de baltă şi a neamurilor de peşti. Apa tresălta, clocotind de crapi, ştiuci repezi, somni graşi, moruni şi nisetri uriaşi, printre argintul viu al peştilor mărunţi. Lebede albe ce pluteau ca mici corăbii pe luciul încărcat de nuferi, cufundări moţaţi, egrete de zăpadă, cormorani negri, pelicani greoi, gâşte sălbatice şi mii de pescăruşi săgetau apele, prinzând peşti pentru miile de pui de prin cuiburi.

Pescari bărboşi îşi primiră oaspeţii cu dragă inimă, ospătându-i cu crapi la proţap şi alese mâncăruri din peşte de soi, răsturnând mămăliga caldă lângă strachina cu mujdei. Apoi îi trecură cu luntrile şi plutele de lemn peste fluviu, ca, de acolo, să se îndrepte spre meleagul Craiului-de-Miazăzi.

Cu nespusă bucurie îl întâmpină acesta, căci erau vechi şi buni prieteni. După un vesel ospăţ şi o bună odihnă, voievodul Ion se sculă cu zorile. Era plină vară, copacii se îndoiau de fructe, florile năpădeau cu

miresme grădinile, lanurile unduiau în valuri de aur. Cele trei fete ale Craiului-de-Miazăzi, Ionuca, Măriuca şi Raluca, frumoase coz, cu cămăşi albe de in şi fote simple, secerau voioase alături de ţărani. Era mare întrecere în cinstea sărbătorilor de vară, care urmau a se ţine peste două zile, când se isprăvea seceratul grânelor, culesul livezilor şi stivuirea legumelor. Mulţi coconi buni de însurătoare, din felurite ţări, erau poftişi şi roiau în jurul fetelor crăieşti. Voievodul Ion, lăsându-se doar în cămaşă şi itari, lucra la rând cu ele, dar mai cu seamă alături de drăgălaşa Măriuca, cea cu cosite de chihlimbar şi ochi ca albăstrelele. Bălaia Raluca îi părea încă prea copilită, iar cea mare, oacheşa Ionuca, nu se dezlipea de blândul Svetozar şi nici nu-i mergea la inimă ca dulcea Măriucă.

În ziua serbărilor, în palat era mare fierbere, ferestrele şi coloanele erau împodobite cu ghirlande de flori, frumoase ţesături înflorate atârnate din pridvoare şi pe scări, flamuri se desfăşurau pe turnuri.

Fetele se găteau care mai de care în veşminte mai alese şi giuvaericale, doar Măriuca îşi îmbrăca ia şi fotele bătute cu fluturi şi fir de aur curat, ce i le dăruise Ion, şi ce bine îi şedeau strânse pe mijlocel cu brâul de beteală împletită!

— Fata mea, îi zise maică-sa, tu de ce nu-ţi pui rochie de mătase şi podoabe, ca surorile tale?

— Mamă dragă, râse sfielnic Măriuca, ia şi fetele sunt brodate cu mărgăritare şi aur, deci mult mai scumpe şi mai de fală decât o rochie de atlaz şi mai potrivite pentru serbările câmpeneşti ce se ţin. Celelalte fete vin lucind în mătăsuri, eu – muiată în aur!

Când o văzu Ion gătită cu darurile lui, inima îi crescu de bucurie şi mai toată seara dansa numai cu ea, luând-o mereu din mâna celorlalţi coconi făloşi. Măriuca era nespus de voioasa şi, când Ion îşi muia privirile adânci în ochii ei albaştri, se oglindea ca într-un cer senin, curat şi plin de căldură. După încheierea serbărilor, părinţii ţinură sfat spre a hotărî viitorul domnitelor şi apoi chemară copilele la ei să le vorbească.

— Ionucă dragă, grăi Craiul-de-Miazăzi către cea mare, pe tine te-am sortit unui crunt crai, vrând-nevrând, căci ne-a ameninţat că e-n stare a ne

pârjoli tot pământul, dacă nu i te vom da lui.

Ionuca, din rumenă cum era, se făcu galbenă ca ceara.

— Aşa că ne-am plecat şi te-am făgăduit... «fiorosului» Svetozar! izbucni în râs Craiul-de-Miazăzi, readucând rumeneala pe obrajii copilei, care căzu la picioarele tronului, sărutând cu dragoste mâna părintelui său.

Micuţa Raluca, nerăbdătoare, alergă fuga la taică-său, luându-l de gât.

— Mie pe cine mi-ai hărăzit, tăicuţă? ciripi ea.

— Apoi, fata tatii, mormăi craiul, pe tine nimeni nu te-a vrut. Ochii copilei se umplură de lacrimi. Da, nu te-a vrut, până la anul, când vei împlini vârsta de măritiş şi vei avea a alege între trei coconi care se ceartă pe tine, încheie cu veselie taică-său, sărutând-o cu drag. Măriucă iubită, îi făcu semn craiul, ia vino mai aproape că, iaca, mezina a vrut să ţi-o ia înainte cu măritişul şi nu puţini sunt cei care ţi-au cerut mâna, tot falnici crai din mari împăraţi, dar nu neam hotărât la care să ne oprim.

— Tăicuta, îndrăzni Măriuca, cum vei spune tu, aşa va fi bine, dar, rogu-te, nu mă da prea departe, căci o să-mi fie tare dor de voi şi de meleagurile copilăriei. Dă-mă mai prin vecini, să ne putem vedea mai des, se roşi ea.

— Mai prin vecini?! se făcu a se mira craiul. Păi, vecin nu este decât unul dintre ei, dar acela e doar voievod peste o ţară mică. Nu vrei a fi crăiasa unei împărăţii, ci numai doamna unei ţărişoare mici?

— Mică, dar frumoasă şi bogată, cu oşteni viteji şi voievod de nădejde, ai zis chiar măria-ta, cuteză Măriuca.

— Aşa am zis? Atunci, dacă ţi-i aşa dragă apropierea de noi încât nu pregeţi a lua un voievod, şi nu un mare crai, să te dăm prietenului nostru Ion, dacă va voi să te ia. hohoti taică-său, scuturându-i cosiţa mierie.

Ruşinată şi fericită, Măriuca îi sărută mâna, trăgându-se lângă surorile ei.

În săptămâna ce a urmat, mult vin şi neasemuite bucate au veselit oaspeţii la cele două strălucite nunţi domneşti. Apoi, luându-şi rămas bun de la părinţi, Ionuca plecă cu dragu-i Svetozar pe meleagurile lui, iar

Măriuca cu Ion, pe cai albi, împodobiţi cu flori şi panglici, cu tot alaiul lor, se îndreptară spre mândra-le ţară, care-i aştepta gătită de sărbătoare, ţinând petrecerile trei zile încheiate.

PARTEA II. DESPINA ŞI SIMINA

Nu trecu bine anul şi Măriuca aduse pe lume o fetiţă albă ca un crin, cu părul de mătase neagră şi ochi albaştri că ai maică-sii. Nu-ţi puteai lua ochii de la ea, pe atât era de frumoasă. Dorindu-şi şi un flăcău pentru scaunul domnesc, în al doilea an, mai zămisliră un copil, dar şi acesta se nimeri a fi tot fată. Numai că mezina nu semăna întru nimic cu soru-sa, fiind bălaie, cu ochi de chihlimbare, vioaie şi neastâmpărată foc, leită taică-său. Le numiră Despina şi Simina, şi toţi se minunau cum pot fi surori două chipuri şi firi atât de deosebite.

Despina, gingaşă şi sfioasă, cu păru-i negru strâns în două cozi răsucite pe urechi ca două cununi, şedea mai mult pe lângă maică-sa, brodind la gherghef cu mâinile-i albe ca două flori. Ochii-i albaştri, adumbriţi de genele negre, erau mai mult plecaţi cu sârg pe lucru. Se dusese vestea hăt-departe în lume despre neasemuirea ei.

Simina, îndrăgita voievodului Ion, zglobie şi neînfricată de mică, era toată ziua călare, alături de taică-său, colindând sate şi păduri, adormind adesea sub mantia tatălui, pe lângă foc. Acum, copilandră, o vedeai cât era ziua, cu pletele bălaie fluturate în vânt, pe minunatu-i armăsar Auraş, odraslă aurie a şargului Graur, armăsarul domnesc. Fiind un cal năstruşnic, Simina îl învăţase multe năzdrăvanii: a merge în pas de dans, a apuca şi azvârli cât colo, cu dinţii, fiarele ori duşmanii, a veni la şuieratul ei degrabă, nerăbdând pe nimeni altul în şa.

Blânda Măriuca clătina nemulţumită din cap când o vedea aşa băietană, mânuind arcul şi lancea ca un voinic cu braţele-i aurite de soare. La cusut şi ţesut nu avea nicio tragere de inimă, iar sporovăiala cu fetele de casă o plictisea, petrecerile la care trebuia să stea stăpânită în jilţ, în rochii lungi şi stânjenitoare, îi erau nesuferite. Nu purta decât dorul întinderilor nesfârşite, pădurilor îmbălsămate şi al cântecelor pâraielor cristaline. Acolo zburda fericită şi a ei era lumea! în palat se simţea

stângace, iatacul i se părea prea strâmt, aerul puţin, timpul drămuit. Mai ales de când împlinise paisprezece ani, maică-sa o oprea tot mai des pe lângă ea, s-o înveţe a se deprinde cu rânduiala casei, cu dansul, cu primirea oaspeţilor şi câte alte îndatoriri sunt în sarcina unei odrasle de domn. Încetul cu încetul, fata începu a se da pe brazdă, trupşoru-i zvelt se mişca uşor în rochia de brocart, şi la dans era cea mai vioaie şi neobosită, mai ales că taică-său o trăgea mereu la joc, învârtind-o de făcea să-i zboare pletele.

Coconi veniţi de pretutindeni, începură a roi în jurul domniţelor, dar mai cu seamă în preajma Despinei, cea cu dulceaţă în privire şi plutire în mers.

Siminei nu-i păsa de niciunul, până ce se ivi pentru prima oară, venit de departe, frumosul Dragostin, nepot de frate al lui Svetozar, înalt şi subţire ca trestia, cu pletele lucind ca beteala şi ochi negri ca mura. Avea mişcări atât de line şi unduioase, glasul ca un susur de cânt, iar degetele-i gingaşe alergau cu măiestrie pe corzile alăutelor. Era ca niciunul din ceilalţi, negălăgios ori trufaş, nu zbura ca un fluture de la o fată la alta, ci se ţinea doar pe lângă verişoarele lui şi nu dansa decât cu ele.

Sufletul Siminei se îmblânzise fermecat, ochii neastâmpăraţi priveau acuma galeş, 4ot chipul ei se îndulcise într-atât, încât părinţii priveau miraţi la trandafirul ce se deschisese din bobocul ghimpos. Cu bucuric ea se lăsa prada visării, şi noaptea şedea la sfat cu soru-sa despre toţi coconii, întrebându-se care le va fi sorocit, dar niciunul nu li se părea de seama lui Dragostin.

Într-o dimineaţă, se iviră printre oaspeţi soli cu daruri şi înscrisuri din partea hanului Arnad, cel ce luase pe preafrumoasa Naramze, fata răposatului Temir. Mici de stat, cu coada de păr smolit pe creştet şi ochi măslinii, iuţi în mişcări şi crunţi la chip, iscara teamă printre oaspeţi şi-n sufletul copilelor. Voievodul se trase la sfat cu solii şi, către seară, trimise după fete şi grăi:

— Despina, fata tatii, iată, ţi-a venit sorocul să te măriţi. Hanul Arnad te-a cerut pentru fiul său Şhiran. Întru bună vecinătate şi liniştea ţării

noastre, am încuviinţat această căsătorie, aşa că pregăteşte-te, căci mâine. În zori, vom pleca cu lăzile de zestre către hotare, unde te aşteaptă mândra Naramze, cu roabele, să te primească cu cinste, ca noră, întru nuntire.

La auzul acestei veşti, Despina se făcu albă ca varul şi mult nu lipsi să cadă jos, dacă n-ar fi sprijinit-o Simina.

Biata Măriuca se lupta amarnic cu lacrimile ce-o sugrumau, la gândul acestei căsătorii.

Ş hiran era binecunoscut de aprig în luptă, crud cu învinşii şi aspru cu femeile.

Gingaşa Despină, crescută cu grijă în iatacul şi grădina palatului, avea să ducă grea viaţă de acum prin corturi, călătoare în pustia şi arşiţa stepelor. Dar asta era de când lumea soarta fetelor de domnitori, să încheie căsătorii pentru folosul ţării, nu după placul inimii lor.

Ajunsă în iatac, Despina se prăbuşi pe pat plângând deznădăjduită.

— Surioară, surioară, mai bine ar fi fost să mor decât să mă duc în acele sălbăticii, departe de tot ce mi-i drag, la acel crunt Şhiran!

— N-am să te las, surioara, suspină Simina, îmbrăţişând-o, am să te-ajut să scapi de năpastă. Altcum nu se poate, decât să fugi, la noapte, departe de aici.

— Unde şi cum să fug? se înspăimântă Despina, care avea groază de întuneric şi de necunoscut şi nici nu cunoştea drumurile ca soru-sa.

— Mă reped şi-l caut pe vărul nostru, Dragostin, să ne ajute, o linişti Simina.

Alergă în sala de petreceri şi, zârindu-l pe fecior, îl chemă degrabă la dânsa şi-i povesti într-un suflet năpasta ce-o izbise pe sora ei. Când auzi Dragostin, din alb cum era, se făcu negru la faţa şi ca beat, se furişă după Simina în iatacul lor. Cum intră, căzu la picioarele patului, su & pinând:

— Despină, comoara inimii mele, nicicând nu voi răbda să mi te ia alt bărbat pe lume, şi încă într-o căsătorie silită şi nefericită! Te voi lua cu mine şi vom fugi departe, peste marele fluviu, la neamurile mele, unde te voi tăinui. Acolo nimeni nu te va mai ajunge, şi vom rămâne pe veci împreună.

Simina rămase încremenită, părându-i-se că tavanul încăperii se năruie peste ea. O durere arzătoare îi sfâşie inima. Mult îndrăgitul ei Dragostin n-o iubea pe ea, ci pe soru-sa! O, cum ar fi voit acum ca Despina să se mărite cu oricine, numai să-i rămână ei cel nespus de drag!

Întoarse capul spre ei. Era atâta iubire şi deznădejde în privirile lor, încât inima i se muie.

— Tu, care mi-eşti mai dragă decât surioarele mele, îi spuse Dragostin, învaţă-mă cum să pot lua doi cai iuţi din grajdurile voastre, s-o mântui pe soră-ta de năpastă!

— N-aveţi nicio grijă, îngână Simina, cu jertfă de sine. Eu cunosc toate intrările şi cei mai buni cai, ţineţi-vă ca umbrele după mine doară.

Lumea petrecea în palat, paznicii căscau gura pe la ferestre, aşa că fata se furişă în grajd, pe nesimţite. Caii nu dădură semn de spaimă, căci o cunoşteau cu toţii, şi-ntindeau boturile prietenoase spre ea. Înşăuă degrabă pe Fulger şi pe Iureş, gonaşii cei mai repezi, şi, ieşind cu ei neauzit, îi ajută pe fugari să încalece, şoptind:

— Aceştia sunt cei mai iuţi cai domneşti, deci cu niciun chip nu veţi putea fi ajunşi din urmă, când se va prinde de veste. Când vor da zorii, numai bine vă vor trece fluviul înot. Fie-vă zilele fericite! suspină ea.

Dragostin îşi scoase cuţitul de vânătoare încrustat cu nestemate şi-l întinse Siminei, grăind:

— Ţine-l în amintirea vărului tău, cu frăţească iubire, şi aplecându-se, o prinse de umeri şi-i sărută obrazul înlăcrimat.

Simina se smulse brusc, şuieră scurt şi caii porniră într-o goană năprasnică, topindu-se în bezna nopţii, spre miazăzi.

În zorii zilei, când Despina nu fu de găsit în tot palatul, mare zarvă şi spaimă se iscară. Răscoliră toate ungherele, grădinile şi satele din jur, dar fata pierise şi nimeni nu ştia nimic. Urme nu se puteau citi, căci Simina avusese grijă a lega copitele cailor, în pungi de piele, pentru a nu lăsa semne şi a nu fi auziţi.

Fuga copilei era o grea ruşine şi n-avea să fie uşor iertată de trufaşul şi aprigul Şhiran.

Ş i, într-adevăr, de cum ajunse vestea la el, cu nespusă mânie slobozi poruncă aspră de a i se trimite lui făptaşii ce ajutaseră la fuga nelegiuitei domniţe, pentru a-i face bucăţi legaţi de coada cailor, de nu, voievodul să strângă băieţandrii din toate satele din jurul cetăţii domneşti, şi să-i trimită, ca robi, fără de care va veni cu hoardele şi va trece prin foc şi sabie toată ţara.

Mâhnit foarte de fuga Despinei şi mâniat de ameninţările lui Şhiran, voievodul Ion se frământa cum să-şi cruţe poporul de năpastă. Trimise să se facă strigare întru a se strânge norodul şi urcat pe metereze, glăsui către mulţime:

— Dacă nu va ieşi dintre voi cel ce-a pus la cale fuga copilei mele, să-mi spuie unde se află, plătind singur pentru aceasta, nevoit voi fi a vă lua copiii şi a-i trimite în robie întru a scăpa ţara de pârjol, jaf şi prăpăd în care vor pieri mulţi la trecerea hoardelor.

Oamenii tăceau încremeniţi, neştiind nimic, înspăimântaţi.

Inima Siminei se zbătea ca o pasăre în piept, îl pierduse pe Dragostin, şi totodată şi pe surioara ei, şi acum trebuia să-şi piardă şi viaţa. Era copilă de domn şi nu-şi putea îngădui frica, minciuna şi uciderea celor nevinovaţi din neamul ei. Ieşind în faţă, grăi:

— Măria-ta, eu sunt făptaşa care am ajutat-o cu nechibzuinţă şi pripire pe soru-mea să fugă departe. Pe mine să cadă osânda. Iaca, sunt gata să plec eu în locul Despinei, să mă mărit cu fiul hanului ori să plătesc cu viaţa ca să scap norodul de năpastă.

Voievodul se albi la faţă şi păru a se clătina pe picioare. Copilul cel mai drag sufletului său va să-l piardă ori prin cele stepe, ori prin moarte. Norodul căzu în genunchi, sărutând poalele Siminei cu lacrimi de jale.

Dar hanul Şhiran trimise vorbă că umilirea fusese prea mare şi el nu voia pe oricine altcineva în locul alesei legiuită cu înscris, ce acum ar primi-o doar ca roabă, şi că osânda trebuia împlinită.

Voievodul Ion sângeră de durere şi plânse alături de sărmana Măriuca, deznădejdea de aşi fi pierdut dintr-odată amândouă copilele. Norodul strâns, şedea cu capul plecat şi căciulile în mâini, iar femeile

dădură strigare cerând îndurare pentru Simina, căci nu se cădea a vărsa sânge de copil ce greşise neştiutor, pentru a mulţumi astfel cruzimea hanului.

— Nu, sânge din neamul meu nu va curge, cu mâna mea nu-mi voi ucide copila, dar vrei să feresc ţara de foc şi pârjol. Hotărăsc dară a duce această vinovată copilă în creierul munţilor, s-o părăsesc în prăpastia cea adâncă, neatinsă decât de vulturii crestelor, din care nimeni n-a mai putut ieşi vreodată. Acolo să-şi sfârşească zilele de la sine, fără vărsare de sânge.

Fără lacrimă şi murmur, Simina urcă pe cal şi porni dreaptă înainte, spre sălbăticia munţilor, urmată de voievod şi cei doi soli ai hanului.

Uriaşul munte care cu veacuri în urma scuipase foc, pietre şi cenuşă din măruntaiele lui până ce se golise, se stinsese cu vremea. În hăul din mijlocul lui, la mari adâncimi, sclipea un lac rotund, umplut de puhoaiele ploilor şi ale zăpezilor topite din vară, cu un brâu îngust de pădure în jur. O singură trecere strâmtă între stânci se prăvălea spre străfunduri. Acolo se opriră şi Simina coborî de pe cal privind doar pentru o clipă, cu nespusă iubire, în ochii tatălui său, ce părea împietrit. Fu coborâtă cu o funie lungă până-n adânc, după care astupară crăpătura prăvălind o uriaşă stâncă de neclintit, zăvorând muntele.

Simina ridică privirea către înălţimi, a cei trei călăreţi ce se ştergeaţi vederilor în pojarul apusului. Scoase de sub cămaşă stema părintească şi cuţitul dăruit de Dragostin şi plânse pentru prima oară, asupra lor, cu durere. În jurul ei negurile reci prindeau a se strânge şi liniştea de piatră era străpunsă doar de ţipătul păsărilor de noapte.

Pătrunsă de frig, se ridică şi taie un maldăr de crengi alcătuindu-şi un pat de cetină în care se cuibări, trăgând peste ea înveliş de frunze uscate.

Când deschise ochii în zori, soarele râdea pe boltă, îndulcind aerul reavăn. În lacul ce clipocea ca un safir, săreau fulgerele de argint ale peştilor, ciuperci nenumărate şedeau pitite în umbră umedă şi păsărele voioase ciripeau prin crengi. Era un colţ de basm numai al ei, îndestulat cu hrană, numai pricepere a şi-o dobândi să fi avut, şi Simina o avea cu prisosinţă din anii lungi de hoinăreală ai copilăriei.

A-şi face undiţă şi laţuri, a cunoaşte ciupercile şi rădăcinile bune, a culege mure şi alune îi erau o joacă. Cătă doar două pietre de cremene ca lovindu-le, să işte câte un focşor la scânteia lor, şi câteva zile a el fu viaţa, sub soarele ce râdea cald în înălţimi.

Apoi, dintno dată, cerul se întunecă şi norii spintecaţi de fulgere şi tunete, prăvăliră potop de ape peste fire. Abia apucă Simina a se adăposti sub streaşina unor stânci, că de sus începură a se scurge puhoaie de apă. Torente cărând pământ şi pietre se revărsau în cascade de-a lungul pereţilor drepţi, în lacul ce părea a clocoti şi a creşte peste măsură. Apa ajunse până la genunchii Siminei, înălţându-se năvalnic. Cu spaimă, copila se cătără degrabă într-un molid înalt, până aproape de vârf, şi şezu acolo toată noaptea, biciuită de furtună, răpusă de oboseală. Spre ziuă furtuna se curmă şi-n zorii cenuşii Simina văzu cu mirare cum lacul prinde a scădea iar, strângându-se din nou în malurile lui precât fusese înainte. Mâlul roditor, plin de seminţe şi rădăcini aruncate de sus, de şuvoaiele ploilor, erau taina bogăţiei pădurii şi malurilor lacului. Dar unde pierea prisosul puhoaielor de ăpe ce păruseră a îneca totul umflând lacul? Trebuie că era pe undeva, pe sub stânci, o hruba pe unde se scurgeau apele, răzbind de cealaltă parte a muntelui.

Coborî binişor din molid –, sări în lac şi se lăsă în voia undelor, ca să simtă încotro trage apa spre vreo scurgere, şi repede dibui acel loc. Pipăind cu mâinile, dădu de o bortă larga, tăinuită de crengi şi frunziş, printre care cu mare greutate pătrunse în spatele lor. Se târî o bună vreme prin tunelul săpat cu greu de ape, pe unde acestea aflaseră tuf poros şi moale, ori crăpături mai largi printre stâncile aspre şi tari ale împietritului munte. Rareori putea răsufla în deschideri mai înalte, şi apoi tot prin cotloane, praguri şi hrube, ţinându-se tot de-a lungul pârâului ce-şi căuta ieşirea în afară. Seara abia zări o slabă licărire ce-i arăta că răspunsese de cealaltă parte a muntelui. Pârâul ţâşnea afară, căzând în veselă cascadă peste coasta abruptă, grăbindu-se către văile verzi ce se zăreau departe.

Deci acum scăpase de osânda singurătăţii şi a pieirii, rămânând a-şi duce viaţa tainic printre munteni.

Frântă de oboseală şi foame, Simina căzu la rădăcina unor brazi şi adormi adânc.

Când deschise ochii, văzu cu mirare că are acoperiş deasupra capului şi că se află într-o colibă din trunchiuri groase, înfundate cu muşchi, pe o laviţă învelită cu cergi miţoase.

Un bătrân falnic, cu plete cărunţii pe umerii laţi şi mâinile ca maiurile, şedea de vorbă cu doi flăcăi, uriaşi de-nalţi ce erau, şi zdraveni să smulgă copacul cu braţele. Focul cu mireasma de cetină le lumina chipurile aspre, dar frumoase.

Auzind mişcare, bătrânul întoarse capul şi grăi:

— Iaca, s-a trezit copila găsită. Ia îmbucă, 1 fată, boţul ăsta de caş, să-ţi mai vii în fire, ş. – apoi povesteşte-ne ce-i cu tine.

N-apucă bine să înghită merindele, că uşa se dădu în lături şi, scuturându-se de ploaia cel şiruia, intră al treilea flăcău voinic şi chipeş nevoie-mare.

— Seară-bună, tată Codrine, şi vouă, Cosmine şi Căline. Iaca, vin cu aprige veşti de la vale.

— Ce-ai aflat, frate Cătăline? săriră cei doi.

— Apoi să ştiţi că fiul hanului nu s-a mulţumit cu osânda copilei voievodului, ba chiar să mâniat că de ce n-au rupt-o de coada cailor, cum ceruse, şi şi-a repezit hoardele încoace, cu prăpăd peste ţară.

— Eu mai degrabă cred, rosti bătrânul Codrin, ca pricina nu-i atât răzbunarea, ci vremea secerişului, când poate dobândi grânele prin jaf, fără plată.

— Asta aşa-i, răspunse Cătălin, dar jalea e că voievodul nu-i poate pridi di, căci tocmai fiind vremea secerişului, oamenii şi mulţi oşteni sunt răspândiţi prin sate la muncă, iar până-n două zile, până-şi va putea vesti şi strânge armia, hoarda va pătrunde adânc.

Simina scoase un strigăt de spaimă. Cătălin atunci o zări şi întrebă cu mirare:

— Da fata asta cine mai e?

— Iaca, zise Codrin, mai ieri, când ne-am dus la tăiat copaci, am aflat-

o zăcând lângă izbucul ce ţâşneşte din munte, şi-am purtat-o aci, s-o aducem în simţiri. Acum s-a trezit şi tocmai ne spunea ce-i cu ea.

— Eu, îngăimă Simina, sunt dintr-un loc de cealaltă parte a muntelui, şi prinzându-mă furtuna cea mare de ieri, m-am rătăcit, m-am sleit de puteri şi nu ştiu cum am ajuns aici.

— Cum ţi-i numele şi de ce porţi straie băieţeşti? se miră Cătălin, privind-o cu luare-aminte.

— Îmi zice… Sorina, şi straiele le-am luat de la frate-meu, să nu-mi sfâşâi fustele, că pornisem după cules bureţi şi mure prin desişuri, oftă ea. Dar spuneţi-mi, rogu-vă, schimbă ea vorba, ce se va petrece cu năvălitorii, cum le putem veni de hac?

— Am trimis deja veste către toţi oierii şi pădurarii să vină degrabă cu ghioage şi arcuri, să facem o ceata încercând a le tăia calea în îngustimea văii, dar mare nădejde nu-i, c-ar trebui un puhoi de oameni să-i poată stăvili.

La auzul cuvântului «puhoi» Simina tresări. Un gând fără seamăn o fulgeră.

— Ei bine, puhoiul îl avem aici, la un pas – sări ea de pe laviţă, venind lângă cei patru.

— Cum aşa?! se mirară ei.

— Ascultaţi cu luare-aminte. Voi trei fraţi mergeţi la izbucul ce ţâşneşte din munte să astupaţi cu un stăvilar borta prin care iese. Trebuie să ştiţi că apa vine tocmai din lacul muntelui, care se revarsă pe-acolo, când e umflat de ploi. De vom înfunda ieşirea, apa stăvilită se va strânge, umflându-se cât de două ori.

Taica Codrin să cheme pădurarii şi să doboare cât mai multe trunchiuri mari şi stânci grele pe muchea muntelui dinspre trecătoare. Când va fi să se ivească hoarda, vom tăia deodată stăvilarul, slobozind apele ce vor năvăli puhoaie, năpustind trunchiurile şi stâncile grămădite, spre vale, potopind şi sfărâmând năvălitorii, închizând trecerea îngustă. Dacă oamenii nu mai pot pridiди duşmanii, ne vor ajuta râul şi ramul, încheie ea înfierbântată.

Cei patru o priviră ca pe o minune. Fără vorbă, îşi puăeră şubele, trăgându-şi glugile pe cap, înhăţară topoarele şi purceseră a îndeplini treaba grea.

După ce priponiră întocmitul ştăvilar înţepenindu-l cu un buştean gros, de-a curmezişul, rămaseră câte doi oameni de pază, cu rândul, mai întărindu-l la nevoie, înfundând crengi, lut cleios şi bolovani prin orice mică scurgere se ivea. Pe rând, unul câte unul se întorceau la colibă, unde Simina îi aştepta cu bucate calde şi schimburi uscate. Când veni rândul lui Cătălin la odihnă, acesta mâncă tăcut şi-n urmă grăi:

— Apoi, copilă dragă, bune bucate ştii a face. După vorba aleasă şi mintea-nvăţată trebuie a fi fată de grămătic. Dacă n-ai fi aurită de soare, aş zice că ai fost crescută la curtea domnească. Cu una ca tine aş fi mândru să m-arăt oriunde şi cu drag aş trăi. Aşa fată trebuia să aibă voievodul nostru, mintoasă şi bărbata, nu ca cele care l-au dus de râpă, una să fugă cu un coconel, alta, fără judecată, să-i ajute.

Simina se roşi ca focul şi îngână:

— Apoi am auzit că tare o iubea Dragostin pe Despina şi n-a voit a o lăsa hanului, care-i era de groază copilei.

— Aşa? se mânie Cătălin. Să pui ţara în primejdie pentru placul tău?! Dacă ar fi avut minte şi bărbăţie, ar fi plecat singur să-l înfrunte pe Şhiran şi i-ar fi zis: «Tu o voieşti cu sila, eu o voiesc cu iubire. Să ne luăm la trântă dreaptă, şi-a aceluia să fie care va birui». Chiar de-ar fi fost să-mi las viaţa, eu aşa aş fi făcut, încheie el.

Simina plecă fruntea. Da, el aşa ar fi făcut, căci era bărbat, nu glumă, dar gingaşul Dragostin nu s-ar fi încumetat la aşa ceva. Ea, însă, va trebui să înfrunte hoarda cu preţul vieţii, pentru a-şi răscumpăra nesăbuinţa. La sfatul ei, bătrânul Codrin trimisese vorbă voievodului de cele ce puseseră la cale în munţi, către trecătoare.

În depărtare se auzi sunet lung de bucium şi focuri scăpărară pe creste. Se apropiau năvălitorii cu tropot de tunet, în nour de colb, jos, în vale; Simina muie torţa în flăcări şi o ridică spre cer. Cosmin şi Călin căţăraţi sus pe stânci, deasupra stăvilarului, o zăriră şi repeziră topoarele

tăind dintr-o lovitură legăturile lui. Cu muget năprasnic un val uriaş ţâşni din gura muntelui revărsându-se în puhoi peste coaste, smulgând trunchiuri şi stânci şi azvârlindu-le în vale, peste năvălitori. Pădurarii împingeau mereu brazi aprinşi şi stânci într-acolo, pârjolindu-i, strivindu-i, înfundând trecerea. Strigăte de groază şi moarte se înălţau până la ei.

Simina şi cei trei fraţi îşi strigară ceata de munteni, îşi coborâră vijelie caii pe scurtături, tăindu-le calea, iar cei ce voiau a se întoarce spre a scăpa cu fuga, fură prinşi în cleşte de oastea voievodului ce-i aştepta ascunsă în umbra pădurii.

O bătălie crâncenă se încinse, năvălitorii războindu-se amarnic pentru a scăpa din încleştare. Simina, cu cei trei uriaşi, se lupta ca o leoaică cu strigăte aprige:

— Păzea, Cosmine!

— Nu te lăsa, Căline!

— După mine, Cătăline!

Auzindu-i glasul şi zărind-o pe fie-sa în mijlocul prăpădului, voievodul încremeni o clipă, atâta cât Şhiran să-şi repeadă buzduganul asupra lui. Dar Cătălin era pe-aproape. Ca vulturul se repezi în faţa voievodului Ion, cu braţele-i de fier îl înşfăca pe han de ceafă, ridicându-l ca pe-o pană şrazvârlindu-l cât colo. Când rămăşiţele hoardei îşi văzură hanul la pământ, sub piciorul lui Cătălin, se opriră scurt din luptă, ridicând steagul cel alb de supunere.

Oştenii chiuiră de bucurie făcând roată în jurul învinşilor şi legându-l pe Şhiran de cal, porniră înapoi, spre cetate.

Voievodul Ion grăi către Cătălin:

— Fiindcă ai fost viteaz fără pereche şi-ai prins şi pe căpetenia hoardei, scăpându-mi viaţa, să te înfăţişezi mâine dimineaţă la palatul domnesc, dimpreună cu fraţii tăi, întru sărbătorire.

Simina zbucnise ca o rândunică spre cetate, să cadă în braţele maică-st, să fie ea prima care să-i ducă vestea cea bună. Biata Măriuca, să nu-şi creadă ochilor când îşi văzu copila în hainele pătate de sânge şi mâinile scorojite, sărutând-o cu lacrimi.

— Măicuţă dragă, zise ea, i-am biruit pe năvălitori. Vine şi tata îndată cu oastea şi prinşii încoace.

Când sosi şi Ion, Simina le povesti toate peripeţiile, pomenindu-l mereu pe Cătălin, până ce aceştia se priviră zâmbind furiş. Minunându-se cât de mintoasă şi de vitează fusese copila lor, amândoi o strângeau cu dragoste la piept, fericiţi de a-şi fi regăsit odrasla. Apoi Măriuca o dădu pe mâna băieşiţelor, s-o frece şi s-o cureţe din cap până-n picioare, să arate iar a fată cuviincioasă şi nu «a grăjdar», cum se văieta ruşinată maicăsa.

A doua zi, când se înfăţişară cei trei fraţi cu bătrânul Codrin în sala tronului, voievodul chemă tot Sfatul întru judecarea lui Şhiran.

Învingătorul Ion hotărî a-i da prinsului osândă grea, dacă părinţii lui nu vor plăti tot jaful şi prăpădul săvârşite, slobozind şi toţi oamenii satelor pe care-i robiseră de-a lungul anilor. Soli repezi plecară cu cartea domnească către hanul Arnad şi trufaşa Naramze. După ce sala tronului se goli de nu rămaseră decât voievodul, doamna şi cei trei feciori ai lui Codrin, Ion porunci să fie chemată şi copila lui în sală şi grăi astfel către flăcăi:

— Pentru vitejia şi faptele voastre fără de semăn, hotărăsc ca acel munte, cu toţi codrii lui, pe care l-aţi avut până acuma în seamă, ai voştri şi ai urmaşilor voştri să rămâie pe veci, cu hrisov întocmit şi de mine pecetluit. Iar mezinului Cătălin îi voi da rangul de Mare-vornic şi mâna copilei mele, ca semn de cinstire şi recunoştinţă pentru a-şi fi pus pieptul întru scăparea vieţii mele şi a ţării. Primeşti, voinicule?

Cătălin tresări cu uimire. Privirile abia îi lunecară pe domniţa gătită cu mantie domnească de brocart, cu părul acoperit cu maramă cu fir şi chipul pudruit şi rumenit ca să ascundă pârleala soarelui, şi ochii plecaţi, în care nu recunoscu pe vajnica îndrăgită «Sorină».

Răspunse cu glas hotărât:

— Apoi, măria-ta, ce-am făcut, am făcut din drag pentru pământul nostru strămoşesc şi n-ar fi cu cinste pentru mine să capăt răsplată ori plată pentru împlinirea datoriei. Domniţei i se cuvine mire pe măsură. Eu mi-am cununat sufletul cu altă copilă, şi să ştii, măria-ta, că acea vrednică fecioară nu e mai prejos de copila domnească, căci aceea ţi-a scăpat ţara de prăpăd cu mintea şi îndrăzneala ei, şi apăi eu numai pe dânsa o vrei.

Voievodul râse pe sub mustaţă.

— Ce spui, voinicule, aşa minune aş vrea să văd şi eu, dar mă prind că de bună-voie şi chiar cu bucurie vei lua această fată a mea de soţie. Şi dacă voi câştiga rămăşagul, atunci tu, cu vrednicia, dragostea de ţară şi mintea-ţi sănătoasă, vei cârmui tara la moartea noastră, până ce va creşte ultimul nostru născut, coconul Alexandrei, învăţându-l a fi om şi conducător de nădejde. Te prinzi?

Şi zicând aceasta, scoase marama Siminei de pe cap, ştergându-i obrazul sulemenit, şi-i trase mantia jos, lăsând-o în straie băieţeşti de

călărie.

Cei trei feciori rămaseră ca loviţi de trăsnet privind la domniţa care le gătise bucate, dormise pe laviţa lor tare şi luptase cot la cot cu ei, îară a-şi cruţa odihna şi viaţa.

Cătălin îi luă mâna şi îngenunche în faţa voievodului, zicând simplu:

— Ai câştigat rămăşagul, măria-ta!

În următoarele trei zile fu mare veselie la curtea domnească, cu pregătirile de nuntă ale Siminei.

Când tocmai se gătise. În veş. mântul alb de mireasă, cu vălul de borangic adiind pe pletele ei, surlele dădură veste că un alai de seamă se apropie de cetate. Străjile deschiseră larg porţile, şi-n fruntea tăcutului alai se ivi mândra Naramze. Lung văl negru îi acoperea părul şi straiele, şi-n obrazul ca ceara, numai ochii scăpărau ca doi tăciuni. Ridică privirile către voievodul Ion, aninându-le fără sfială de ochii lui, o măsură pe Măriuca, parcă îmblânzindu-şi obrazul sub dulcii ei ochi senini, apoi întinse vechea besactea de argint plină de neasemuite nestemate, toate odoarele ei de preţ, întru răscumpărarea lui Şhiran, pentru pagubele făptuite.

Din lungul alai se desprinseră robii luaţi, slobozindu-se. Voievodul Ion dădu poruncă scurtă şi tânărul han fu adus din temniţă.

Ochii lui Naramze părură o clipă a se umezi, zarind-o pe Simina, cea despre care auzise minuni şi pe care, cu amarnică părere de rău acum, o respinsese cu trufie atunci, mai stărui o clipă şi, fără şovăială, scoase din cingătoare o lungă salbă de galbeni, pe alocuri sfărâmaţi de copite de cal, şi înconjură gâtul copilei cu ea. Apoi, fără a-şi îngădui, după lungul drum, vreo picătură de hrană sau băutură din tipsiile întinse, se întoarse fără murmur, dreaptă şi mândră în şa, urmată de Şhiran şi alaiu-i pe cai repezi, se pierdu în depărtare, în nouri albi de colb.

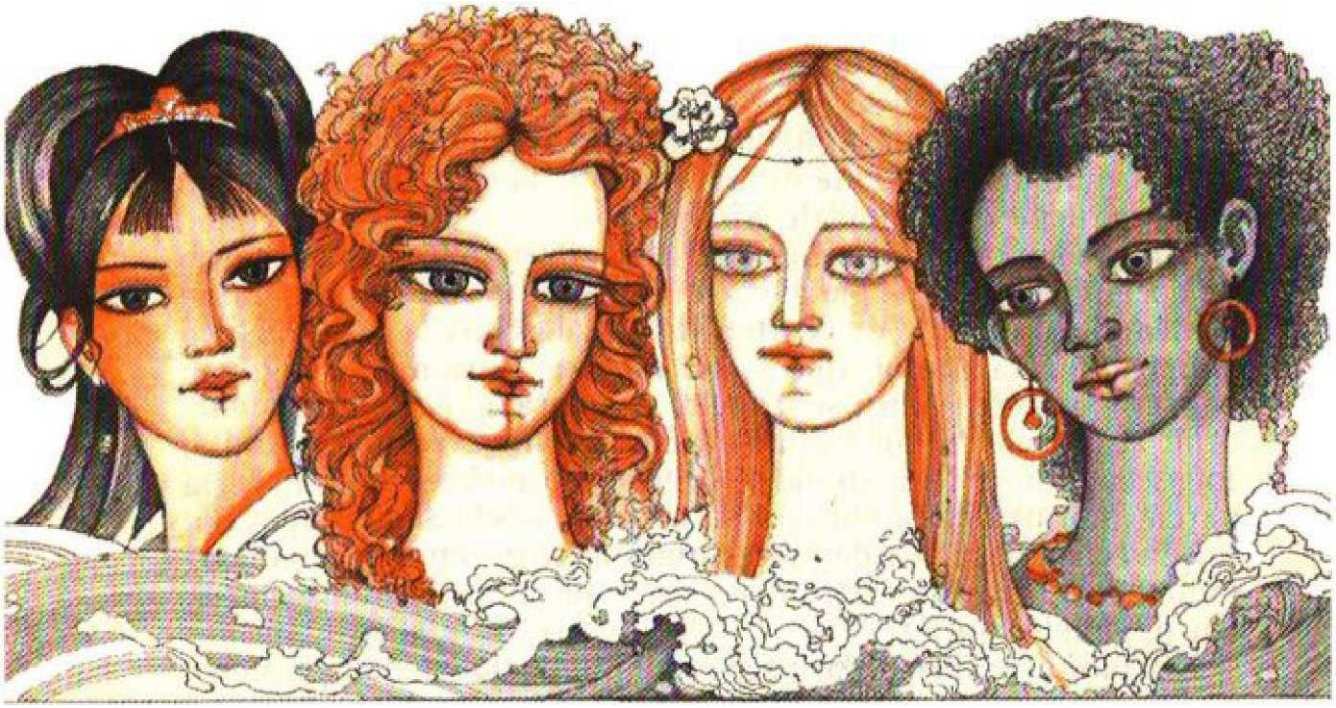

Fiicele apelor

PARTEA I. PALATUL SINGURATIC

Departe, pe un ţărm stâncos scăldat de o mare atât de albastră încât nu se ştie unde sfârşesc apele şi începe cerul, se înalţă un palat de marmură albă ce străluceşte ca un mărgăritar sub bătaia razelor. Valurile se sparg de temeliile lui lăsând pe stâncile şlefuite horbota spumei, scoici trandafirii şi panglici verzi de alge. Încolo, cât vezi cu ochii, numai nemărginirea senină a apelor şi semnul nemărginit al cerului. Iar ţărmul se întinde jur împrejur tot stâncos şi abrupt, încât nimeni nu se poate urca până la albul palat ce stăpâneşte măreţ şi tăcut singurătăţile. Pe coloanele înalte, sub terasele îmbrăcate în ghirlande de flori, lăstunii şi-au făcut cuiburi, iar viţa se încolăceşte atârnând struguri grei. Odăile sunt toate deschise, fără uşi sau geamuri, ca aerul răcoros şi soarele cald să se plimbe prin ele. Florile le năpădesc pretutindeni, împletindu-şi culorile şi parfumurile. Statui zvelte se înalţă prin alei, scene din basme lucrate din mozaicuri colorate însufleţesc pereţii încăperilor. La marginea palatului, deasupra valurilor, se află templul Stăpânului Apelor, o sală boltită ca o scoică, căptuşită cu sidef. Pe altarulde alabastru, şiraguri de mărgăritare albe, negre şi roz îşi revarsă splendoarea sub bătaia luminii.

Chemate de opalul lunii, apele urcă şi coboară în fiecare seară câteva

trepte dar o dată la cincisprezece ani, ca sub o vrăjită chemare, marea prinde să crească străvezie şi înaltă, tot mai înaltă, cu straniu murmur, ajunge până sus la stânci, pătrunde pe terasele palatului până în micul templu, cuprinde altarul şi-un tânăr de o frumuseţe neasemuită iese din spuma valului.

Un zâmbet ciudat pluteşte pe chipul său visător, în care ochii sunt atât de adânc albaştri încât pari a te cufunda în străfunduri de mare, iar din părul revărsat pe umeri curg şiraguri de perle minunate. El culege cu degetele-i diafane un trandafir alb dintr-o ghirlandă înfloritǎ, şi-l prinde în pletele-i viorii, scuturând mărgăritarele pe lespezi. Apoi, la un semn al său, apele se retrag, încep să descrească, cântecul vrăjit se stinge şi sub bătaia lunii, jos, la poalele stâncilor, pe suprafaţa apelor tremurătoare, se zăreşte plutind albul trandafir, singur semn şi mărturie a trecerii lui pe-acolo…

…Cel puţin asta era legenda ce-o şopteau oamenii acelor locuri cu teama şi veneraţie. Nimeni nu îndrăznea să se apropie de palatul singuratic, în care, de altminteri, nici nu se putea pătrunde decât o-dată la cincisprezece ani, când apele creşteau până la terasele lui.

Îl clădise cine ştie ce stăpânitor din necunoscute vremi şi umbla zvonul că îşi pierduse soţia iubită în retragerea apelor şi apoi, după cincisprezece ani, şi singura copilă ce-o avea, încât, mistuit de durere, se aruncase în valuri pierind sub ape. De atunci, nimeni nu mai voise a locui în palatul vrăjit.

Corabierii care treceau pe acolo şi-l vedeau scânteind sub soare, îl priveau minunându-se, dar nu se opreau, ocolind stâncile cu teamă.

Dar iată că, odată, veni un călător din ţări îndepărtate, Za – dum corăbierul, îndrăzneţ şi mare iubitor de frumuseţi. Zărind palatul singuratic, ochii şi inima lui îi rămaseră robiţi de el. Oprindu-se în portul cel mai apropiat, începu a întreba în stânga şi-n dreapta ce-i cu acel palat şi cum l-ar putea dobândi. Oamenii clătinau din cap şi-i spuneau legenda de spaimă. Dar el, tânăr şi curajos, râdea răspunzând:

— Atunci cu atât mai mult îl doresc. Are şi mai mult farmec.

— Dacă-i aşa, peste treisprezece luni se împlinesc cincisprezece ani

de la ultima creştere a apelor, deci, de vei fi prin preajmă când se va înălţa iar marea, poţi pătrunde în palat. Dar, odată intrat, nu-l mai poţi părăsi alţi cincisprezece ani, rămânând în hotarele lui, ca într-un tainic legământ.

Un an de zile a străbătut Zadum apele mărilor, împlinindu-şi averea şi strângând tot ce dorea pentru mult visatul palat. Duse apoi Mai-Marelui acelui ţinut daruri de preţ, dobândind astfel zapis de stăpânire asupra palatului.

În noaptea vrăjită, văzduhul sclipea feeric peste marea neclintită, ce scăpăra oglindirea stelelor. Luna imensă şi roşie ca mărgeanul, se ridică din marginea zării şi cu cât ea se-nălţa, lot mai strălucitoare pe cer, cu atât apele creşteau, se înălţau parca spre ea cu un murmur, melodios.

Zadum se smulse cu greu farmecului tainic al splendorii de basm şi aruncă ancora între cremenea unor steiuri. Apoi, cu o scară lungă de frânghie pe umeri, se lăsă purtat pe ape înotând fără răgaz, până ce valul ajunse deasupra stâncilor, zvârlindu-l istovit pe treptele albe ale terasei.

Când deschise ochii, era dimineaţă însorită.

În fund, jos, între stânci, se legăna corabia lui, iar lângă ea plutea, ca un alb nufăr, un trandafir minunat.

Zadum legă trainic scara cea de frânghie între două coloane şi tot coborând şi suind, aduse de pe corabie tot ceea ce strânsese în călătoriile lui pentru traiul zilnic. Curtea din spatele palatului se umplu de păsări, iepuri, capre şi saci cu seminţe roditoare, iar încăperile se împodobiră cu delicate mobile, covoare moi, lampadare de bronz, draperii, vase de preţ şi ţesături colorate de lână, mătase sau în.

Zadum se apucă de bună treabă, rostuind culcuşuri pentru animale, slei fântâna din mijlocul grădinii, sădi pomâşori fructiferi şi alcătui răsadniţe pentru legume, gândindu-se cu drag la bucuria sofiei ce şi-o va alege şi a odraslelor ce le vor avea. Încerca să-şi amintească serile care din cei patru corăbieri, buni prieteni ai săi: egipteanul Ben, indianui Pur, grecul Dion şi chitaiul Kyn or fi având fete de măritat, când, iată, într-o seară, se stârni pe mare o furtună care ridică valuri sălbatice ce se spărgeau până pe treptele terasei, lepădind pe ele bucăţi de lemne, peşti şi

meduze, şi, printre ele, şi trupul nemişcat al unei fiinţe omeneşti.

Era o tânără, copilă aproape, pe care cu greu o readuse la viaţă Zadum. Când mâinile i se încălziră şi rumeneala îi coloră iar obrajii, doi ochi mari, cu luciri de chihlimbare, se deschiseră asupra lui. La început îl priviră cu groază, apoi, după ce Zadum îi vorbi cu blândeţe mângâindu-i lungile bucle castanii, fata se linişti. În afară c-o chema Irin, nu-şi mai amintea nimic, nici a cui este, nici de unde o aruncase furtuna. Spaimele stihiei şi ale morţii acoperiseră cu uitare tot trecutul ei.

În două zile copila se înzdrăveni şi alerga fericită prin grădini şi încăperi, ajutându-l pe Zadum la îndeletnicirile gospodăreşti.

Ştia să ţească şi să lucreze frumoase veşminte, şi cântecele ei susurate încălzeau inima corăbierului. Cu multă gingăşie el prinse mâna tinerei şi o întrebă de n-ar vrea să rămână alături de el pe viaţă, în micul lor colţ de rai, ca soţie.

O clipă, umbra unei amintiri ce încerca a ieşi la lumină frământă chipul tinerei. Îşi trecu degetele prin şuviţa scurtă a unei mari bucle tăiate, parcă de curând, lângă tâmplă. Ceva, ceva dureros dar nedesluşit îi săgetă inima.

— Eu nu ştiu pe cine aduc în viaţa ta, răspunse ea cu sfială, dar ştiu că aici, da, aici, departe de lume şi patimile omeneşti, vreau a-mi trece zilele alături de tine, din tot sufletul.

— Iubită Irin, nu te mai zbuciuma. Tu pentru mine te-ai născut în clipa când te-am reîntors la viaţă. Tu nu ai familie, nici trecut, tu eşti un dar al mării. Ea ţi-a fost leagăn şi părinte ocrotitor, în faţa ei ne vom cununa cu iubire.

Şi zicând acestea, Zadum împleti două cununi de trandafiri albi, le puse pe frunţile lor cu binecuvântare, apoi le aruncă jos în undele albastre, strigând:

— Mare, tovarăşă a călătoriilor mele fără număr şi maică a acestei copile, primeşte a fi naşa căsătoriei noastre.

Şi parcă într-un răspuns, ca-n farmec, apele dădură zvon susurat, şi-un val scurt răsuci cununile, legându-le împreună cu un şirag de alge.

Zadum trecu pe degetul lui Irin un minunat inel bătut cu mărgăritare, aidoma cu cel de pe mâna lui – întru legământ pe viaţă.

Şi nu trecu anul şi frumoasa Irin aduse pe lume un odor de fetiţă, cu lungi bucle mătăsoase şi ochi catifelaţi, cu scânteieri de aur.

Dar odată cu această fericire, Zadum suferi o cumplită durere, căci draga lui Irin se stinse la naşterea copilei, lăsând pe micuţa Dory, icoana ei leită.

Lungi ani au trebuit să treacă până ce bietul Zadum să-şi potolească durerea. Numai vederea copilei îl făcea să-şi aline mâhnirea, căci era atât de frumoasă şi semăna într-atât cu maică-sa, încât o îndrăgise peste măsură. O sorbea din ochi când o vedea dansând ca o adiere prin grădină sau cântând ca un susur de ape pe albele terase deasupra mării. Nimeni n-o învăţase, căci în afară de tatăl ei nu cunoştea pe nimeni, doar unduirea florilor şi freamătul undelor îi fuseseră dascăli fireşti. Iar tatăl ei, de-a lungul anilor, o învăţă toate tainele şi ştiinţele lumii, încât fetiţa ajunsese o înţeleaptă şi fermecătoare tânără, cu suflet curat şi ales.

În curând avea să împlinească paisprezece ani, căci trecuseră – cincisprezecce ani de când Zadum venise, cu apele, în palat.

Cu dragoste nespusă el trecu pe degetul copilei inelul cu mărgăritare al mamei ei şi-i spuse că va să sărbătorească cu strălucire ziua aceasta. Poftise pe cei patru prieteni ai săi, vajnicii corăbieri Ben, Pur, Kyn şi Dion, ca astfel Dory să cunoască şi alte fiinţe şi să intre în rândul oamenilor.

Palatul fu împodobit ca într-o feerie, uluind pe vechii lui prieteni, ce urcaseră pe scara de frânghie, încărcaţi de daruri minunate. Fu un ospăţ ca-n poveşti, cu vinurile cele mai de preţ, bucatele cele mai alese, fructele cele mai îmbălsămate.

Oaspeţii povestiră nenumărate întâmplări din ţările şi mările străbătute, iar frumoasa Dory, cu o cunună de trandafiri în pletele-i lungi, dansă şi cântă pentru ei mai fermecător ca oricând.

Seara coborî atât de înstelată, încât văzduhul dintre cer şi ape părea o ţesătură de raze. Apoi luna se ivi ca o văpaie din adâncul apelor şi începu a urca în înalt, ca pe-o scară de raze. Un zvon ciudat se ridică din mare,

împletindu-se într-o melodie stranie pe măsură ce apele creşteau spre cununa lunii.

Nedlintiţi pe alba terasă, oaspeţii priveau, cu răsuflarea tăiată, la uluitoarea privelişte. Copleşiţi, ei plecară capul şi genunchiul cu veneraţie pe lespezile de marmură, în timp ce marea le cuprinsese picioarele şi poalele veşmintelor lungi. Din unde se ridică pe altar, ca o spumă diafană, frumosul Stăpân al Apelor, care privea atât de fermecător, zâmbea atât de tainic şi răspândea atâta vrajă încât Dory rămase încremenită de uimire. O dragoste nesfârşită, o dorinţă ciudata, o putere neînţeleasă o făcură să înainteze lin, ca în vis, spre cel ce o privea tăcut. Picuri lungi de apă i se prelingeau de pe plete şi, căzând pe jos, se prefăceau în mărgăritare. Surâzând, el întinse mâna spre ea şi-i culese un alb trandafir din cunună, atingându-i cu degetele-i străvezii, ca o adiere, fruntea albă.

Apoi apele prinseră iar să descrească.

Ca dintr-o vrajă se treziră oaspeţii şi Zadum, privind aiuriţi împrejur. De Dory nicio urmă. S-o fi luat apele în iureşul coborârii? Jos, pe valuri, se vedea plutind alba cunună de trandafiri, care-i împodobise capul. Nebun de durere, Zadum se azvârli de sus în mare, afundându-se şi luptând cu apa în căutarea ei. Abia mai apucară prietenii lui să-l scoată cu viaţă din valuri, şi-l vegheară multe zile până ce-şi veni în fire. Cu vorbe calde îl îmbărbătară rugându-l a veni cu ei întru a colinda iar mările ca-n trecut, ca să-şi aline suferinţa. Dar Zadum nu voi să lase WRKfpŞTniââî! * îl TTftl îi? o cu niciun chip locurile unde odihnea soţia iubită şi unde nădăjduia ca apele să-i redea iar copila, aşa cum i-o dăruiseră cândva pe Irin.

Prietenii, plecând, îi făgăduiră că nu va rămâne mult timp singur, cu

inima pustie, ci de cum vor găsi prin călătoriile lor vreo copilă orfană, i-o vor aduce degrabă să-i umple iar viaţa. Zadum, însă, părea surd şi mut. Zile şi nopţi şedea scrutând marea, aşteptând-o pe Dory. Dar zadarnic se zbuciumau valurile, murmurând stranii cântări, căci nimeni nu le mai îngâna. Degeaba susura vântul, căci nimeni nu-i mai răspundea cu dulci triluri. Pentru cine să mai înflorească trandafirii, pe cine să mai împodobească mărgăritarele? Timpul trecea nebăgat în seamă, de parcă se oprise în loc pentru Zadum, când, iată, într-o zi o corabie se opri U poalele stâncilor. La capătul treptelor se ivi grecul Dion, cu o pruncă de niciun an, albă şi bălaie, pe care i-o puse în braţe, zicând:

— Bunule Zadum, iată, într-o călătorie a mea prin recele nord, am găsit această copiliţă plutind la întâmpare pe valuri, pe creasta unui gheţar. Deşi era înfăşurată într-o caldă blană de urs polar, era aproape pierită şi cu greu am izbutit. a o întoarce la viaţă. Eu. familie nu am, sunt tot călător pe ape, aşa că n-o pot îngriji. Îndură-te de zilele ei şi creşte-o un timp aici, până ce voi găsi oameni de treabă a voi s-o ia de suflet.

Zadum se uită uimit la micuţa ce-l privea cu ochi mari albaştri. De când era pe lume nu mai văzuse ceva atât de luminos, trandafiriu şi bălai, atât de deosebită de adorata lui Dory. Amintirea copilei lui îi sângeră inima şi, scuturând din cap, vrei a respinge necunoscuta orfană. Dar prunca, lipindu-se de pieptul lui ca de un sân ocrotitor, începu a plânge atât de sfâşietor, încât Zadum o strânse în braţe legănând-o, alintând-o cu milă şi aceasta se molcomi îndată, râzându-i cu dulce gungurit. Nu se mai îndură a se mai dezlipi de ea.

Pânä-ntr-o lună, ca un făcut, veniră pe rând ceilalţi trei prieteni ai săi, fiecare cu câte o copiliţă de prin depărtatele mări pe care le vânturaseră cu negoţwl lor. Şi astfel se pomeni bietul Zadum că indianul Pur se înclină şi-i pune în braţe o fetiţă cu părul ca flacăra şi ochii verzi ca algele, zicând:

— Pe aceasta am pescuit-o în plasele mele, prin apele feniciene. Poartă la gât talismanul unei mari puteri. Cirfe ştie ce sânge curge în vinel. e ei! Ia-o, şi poate ea va abate norocul asupra ta.

— Eu, rosti înclinându-se cu veşnicu-i zâmbet chitaiul Kyn, am găsit

această micuţă chinezoaică plutind într-un coşuleţ ceruit pe valurile marii galbene, azvtrlită de cine ştie ce mamă obidită. Ajut-o să trăiască, în numele fiicei tale!

Ultimul se înfăţişă egipteanul Ben, cu un noduleţ de negresă, cu părul creţ... şi mătăsos ca o oiţă şi ochii atât de întunecaţi încât însăşi noaptea părea a izvorî din ei.

— Pe aceasta poate o fi furat-o fluxul oceanului în albioara ei de pe cine ştie ce meleaguri. Cui altui să încredinţez acest pui negru, pe care oriunde o vor socoti şi creşte ca pe o sclavă, de nu te vei îndura tu de zilele ei!

Da, toate erau darul apelor, aşa hotărâseră sorţii să se strângă laolaltă în casa lui Zadum. Marea îi luase o copilă, şi-i trimisese patru în loc, care vor creşte ca surorile sub părintească lui oblăduire.

Patru copii sunt mare grijă pentru un bărbat şi atâta bătaie de cap încât Zadum nu mai avea timp să fie năpădit de vechile-i dureri. Acum trăia iar din plin, cu îndeletniciri gospodăreşti şi veselie. Neastâmpărata Zan-zy, cu feţişoara ei neagră ca abanosul şi ochii iscoditori, se căţăra peste tot şi făcea tot felul de şotii. Gingaşa Mira-my, cu firea-i ciudată, mândră şi arzătoare, cu păru-i în inele arămii scânteietoare şi şăgalnicii-i ochi verzi, îi punea neaşteptate întrebări, uluindu-l cu înţelepciunea ei.

Dulcea Flor-ry, atât de dalbă, cu valul părului de beteală aurie şi ochii ca viorelele, cerea mereu să-i spună basme şi poeme, ascultându-le vrăjită. Sfiosa Lu-ly, cu părul ca pana corbului, strâns în conci la ceafă şi ochii codaţi şi negri în pielea aurie, era atât de cuminte şi tainică, încât greu putea ghici ce este sub fruntea ei netedă.

Dar toate îl iubeau nespus de mult şi, deşi erau atât de osebite între ele, se înţelegeau de minune şi-i umpleau viaţa de bucurie. Fiecare, cu trecerea anilor, vădea uimitoare îndemânări şi haruri.

Lu-ly picta cu răbdare şi rară măiestrie, de parcă chipurile, florile, fluturii şi imaginile ce le aşternea erau aievea, nu pe mătăsuri sau obiecte.

Zan-zy dansa plină de foc şi mlădiere, când ca un iureş de furtună, când ca o adiere de zefir.

Mira-my, cu vocea-i caldă şi adâncă, robea pe fiecare cu cântecele-i stranii, răscolitoare.

Flor-ry le vrăjea sufletele cu poveştile şi poeziile ce le făurea mintea-i visătoare.

Ce coruri, ce dansuri făceau laolaltă, de parcă natura, negăsind alte fiinţe primprejur, strânsese în ele toate darurile ei. Sau poate pentru că trăiseră mereu libere, cu orizont larg, frumuseţe în jur şi iubire ocrotitoare, sufletul, mişcările şi mintea, li se avântaseră nestingherite. Privindu-le, Zadum înţelese într-o zi că nu mai sunt nişte copii, ci deveniseră nişte tinere fermecătoare, gata să-şi ia zborul în viaţă.

Pe mlădioasa Zan-zy, îmbrăcată tot în culori vii, cu sunătoare brăţări şi cercei sclipitori o vedea adesea cu chipul pierdut, dansând ca-n vis, cu monotone mişcări, singură pe terasa alba.

— Pentru cine dansezi tu, copila mea? o întreba Zadum neliniştit.

— Oh, ştiu eu, poate pentru lună! îngâna ea. E ceva ca o chemare în mine.

Flor-ry, ce purta părul auriu revărsat pe vălurile-i albastre, plutind ca nişte unde în jurul ei, cu vocea ca un murmur, alcătuia versuri melodioase, ciudate, ce se adunau şi se risipeau ca un vis nelămurit în tăc. erea grădinii.

— Cui îi închini aceste poeme, lata mea? o trezea Zadum îngrijorat.

— Cui? Nu ştiu, poate florilor, surâdea Flor-ry. E ceva mai presus ca mine.

Lu-ly, în chimonou-i de mătase brodat cu flori de argint, retrasă în răcoarea palatului, făurea desene şi chipuri neînţelese, fantastice.

Zadum îi mângâia părul neted ca mătasea şi o întrebă mirat:

— La ce te gândeşti tu, drag copil, când închipuieşti aceste imagini?

— Oh, tresărea Lu-ly, poate la alte lumi, de dincolo de stele, ce-mi poartă fără vrere mâna!

Lui Mira-my îi plăcea îndeosebi să stea pe trepte, deasupra mării, în bătaia vântului ce-i răscolea flăcările părului şi vălurile verzi de in subţire, părând că vrea să se ia la întrecere cu valurile în cântările-i tulburătoare.

— Pentru cine cânţi astfel, domniţa mea? o întreba Zadum, privindu-i ciudatul talisman de aur de pe piept.

— Poate marii şi adâncurilor ei tainice. Ea mi le aduce pe buze, cu freamătul ei, aşa cred, murmură ea.

Da, fetele lui nu mai erau copii! împlineau cincisprezece ani de când îi fuseseră aduse. Deci mâine vor sosi cei patru corabieri, aşa cum se învoiseră. Oh, cerule, dar în această noapte vor creşte apele iar năvalnic! Spaima îl năpădi, copleşitoare. Cum să le ocrotească, cum să nu le piardă? Dar nu, nu le va pierde! Stăpânul Apelor i-a luat o jertfă, nu-i poate lua toate patru copilele deodată. Şi-apoi, nici nu erau odraslele lui, fuseseră găsite pe valuri… Să fi fost menite mării, închinate Stăpânului Apelor? Nu, cu niciun preţ nu i le va da!

Tulburat, se duse de îmbrăcă veşmintele-i lungi, albe, de sărbătoare, îşi trecu cordeaua de aur prin pletele-i argintate şi, luând o mică besactea cu giuvaericale, ieşi în grădină să-şi cheme fetele. El petrecu pe degetul fiecăreia câte un inel de mare preţ, le împodobi braţele cu brăţări încrustate cu nestemate şi gâturile gingaşe cu şiraguri de mărgăritare, şi grăi:

— Copilele mele iubite, azi împliniţi toate cincisprezece ani. Fie-vă sorocite toate bucuriile vieţii! Mâine vor veni aci cei patru prieteni ai noştri să facem mare sărbătoare şi să punem la cale viitorul vostru. Dar până mâine, da, până mâine, le strânse el înfierbântat la piept, să nu ieşiţi cumva pe terasele mării. Vom sta cu toţii aici, în fundul grădinii, odihnindu-ne printre flori. Cu niciun pre (să nu călcaţi porunca mea, îndepărtându-vă de mine!

Glasul îi era răguşit, mâinile îi tremurau, ochii neliniştiţi scăpărau în faţa arzând-a, răsuflarea îi era anevoioasă. În timp ce fetele pregăteau pentru cină, el nu înceta a se perpeli pe-afară şi a vorbi singur, de parcă aiura.

— Surioarelor, şopti Flor-ry, cred că tata este bolnav.

— Da, niciodată nu l-am văzut aşa, parcă l-ar roade o mare suferinţă, lăcrimă Zan-zy.

— Priviţi-l cum se zbuciumă cu mâna pe inimă, spuse speriată Mira-my.

— Trebuie să-l liniştim, să nu cadă cumva la pat, murmură, stăpânită ca de obicei, blânda Lu-ly. Îi vom turna în băutură un ceai adormitor, care să-l cufunde în dulce somn până-n zori.

— Da, aşa să facem, şi eu simt ceva, ca o nelinişte în aer, în apă, spuse Mira-my cu nările fremătând.

— Şi inima mea bate mai repede, adaose Flor-ry, dar în faţa lui să fim voioase.

Cina se scurse cu veselie şi cântece, Zadum abia atinse bucateje, dar neliniştea i se mai ostoise. Închină cupa pentru fiecare copilă pe rând, privindu-le cu nespusă iubire, apoi lin, fără să ştie, adormi în jilţul lui.

Seara căzuse albastră, stelele se aprindeau ca nestematele, spuzind apa cu scântei. O geană de foc clipi la orizont şi luna se ivi din unda imensă, roşie, tainică. Lepădă pe rând vălul portocaliu, apoi cel galben, oprindu-se în înalt ca o tipsie de cleştar sclipitor. Suprafaţa mării unduia ca argintul viu, se umfla, se înălţa cu un cântec plin de vrajă. Palatul nu mai părea clădit pe stânci, ci în mijlocul apelor luminoase ce-l cuprinseseră. Cu uşor clipocit undele suiau treptele, intrau pe terase curgând pe lespezile micului templu.

Mute, uluite, fermecate, ca sub o tainică porunca, copilele se îndreptară spre terasă să vadă splendoarea ce se desfăşura sub ochii lor. Era un văl străveziu de apă, sau chipul minunat ce le surâdea era aievea? Apa ce picura de pe el, şiroia în mărgăritare pe lespezi, nisipul ce-l atingea pasul său se prefăcea în aur curat, iar coloraţii peşti, pictaţi pe sideful pereţilor, prindeau viaţă, sub adâncile lui priviri albastre, înotând în juru-i. Nu-l mai văzuseră niciodată, dar parcă-l cunoşteau, parcă-l aşteptau de mult, parcă lui îi închinaseră cântecele, picturile, versurile „dansurile lor. Înaintau ca-n vis spre el, nu simţeau apa ce le cuprindea picioarele, genunchii, mijlocul, umerii, pletele. Se simţeau uşoare, diafane, fericite sub undele ce coborau lin spre adâncurile mării.

Când Zadum fu trezit a doua zi de cei patru corăbieri sosiţi la

sărbătorire, înţelese, cu deznădejde cumplită, că-şi pierduse copilele, şi rămase ţeapăn, încremenit în jilţul său.

O lună încheiată l-au vegheat cu leacuri şi fierturi de plante, credincioşii prieteni, până ce trupul i s-a dezmorţit şi s-a putut mişca din nou.

— Vei merge cu noi, prietene, în locurile tale de baştină, lăsând singurătăţii acest palat al deznădejdelor tale, hotărârâră corăbierii.

— Nu, spuse liniştit Zadum, nu mai am mult de trăit, vreau să mă sting aci, cu amintirile mele. Acest palat va fi mausoleul meu, rămânând ca un monument ce-nchide şapte vieţi, întru veşnicie deasupra apelor.

Tăcuţi, cei patru coborâra în corăbiile lor, pierzându-se în cele patru zări.

Fără şovăială, fără a mai privi o clipă în jur, Zadum se aruncă de sus în clocotul valurilor să-şi afle sfârşitul adâncii dureri, în fundul mării, alături de copilele lui. Dar nu atinse bine apa şi diafane jerbe de spumă, ca nişte gingaşe braţe, îl înălţară, purtându-l pe lespezi de stâncă. Bătrânul se uita cu uluire la argintiile fuioare de apă ce păreau nişte trupuri străvezii, cu plete încărcate de mărgăritare şi ochi strălucitori. Visa, oare, sau ochii aceia ca stelele şi dulcele surâs erau ale lui Dory? Dar horbota ceea de aur, din care răsărea obrazul ca spuma, nu era căpşorul lui Flor-ry? Dar susurul acela melodios, nu era vocea minunată a lui Mira-my, şi freamătul acela vesel nu era râsul nestăpânit al lui Zan-zy? Dar mâinile acelea micuţe ca doi boboci de floare ce-i mângâiau picioarele, nu erau ale delicatei Lu-ly?

Nu, nu se înşela, nici nu aiura. Erau toate cinci copilele lui ce săltau pe unde în jurul său, privindu-l cu nespusă iubire.

— Tată, tată, priveşte-ne fără teamă, suntem noi, fetele ce-au copilărit în grădinile tale. Nu mai fi mâhnit, nu ne-ai pierdut, căci vom trăi veşnic ca fiinţe ale apelor, susură Flor-ry.

— Da, tată, ciripi Zan-zy, noi am fost pe meleagurile unde am venit fiecare pe lume şi-am cercetat care ne-a fost maica şi de ce am fost închinate mării.

— Aşa-i, tăicuţă, noi am fost hărăzite Stăpânului-Apelor, care ne-a

cruţat de moarte în pruncie ca să fim bucuria singurătăţii tale, daruindu-ne cincisprezece ani lumeşti, înainte de a ne lua în împărăţia lui minunată, adie glasul lui Mira-my.

— La malul apelor ne-am născut, pe apă am fost găsite, lângă apă am fost crescute, în ape ne-am întors, leagăn de veci al nostru, murmură, ca o melodie, Lu-ly.

PARTEA II. POVESTIRILE FETELOR

Frumoasa Dory se săltă uşoară din valuri, alături de Zadum pe stâncă, scuturându-şi lungile-i bucle brune de picurii spumei.

— Iubitul meu părinte, eu care sunt sânge din sângele tău, şi totuşi altui părinte închinată, ascultă povestea ce am aflat-o despre neierici la 1 rin, maică a mea şi soaţă a ta.

Ea se trăgea din neam ales şi copilăria şi-a petrecut-o prin minunatele palate ale Egiptului. De mică se vădise a fi o deosebită frumuseţe, cu buclele-i bogate şi ochii cu sclipiri de aur. Set, fiul faraonului, o îndrăgea pe zi ce trecea mai mult şi inima îi ardea când vedea alţi tineri privind-o cu nesaţ, căci el nu putea ajunge nicicând la ea, fiind menit a se căsători doar cu o rudă din sângele lui, singura demnă să aducă pe lume odrasle regeşti. Când află că părinţii Irinei hotărâseră a o mărita curând cu un tânăr curtean, deznădejdea lui nu mai cunoscu margini. O gelozie oarbă îi întuneca minţile şi aţiriându-i calea, într-o seară, îi şopti cu glas fierbinte:

— Gingaşă Irin, eu nu voi îngădui nicicând nimănui a se însoţi cu tine, căci dorul meu te-a ales în taină a fi mireasă a sufletului meu.

Biata Irin păli de spaimă ascultându-l şi murmură:

— Eu soaţă nu am drept a-ţi fi, iar a trăi ascunsă printre favoritele tronului, fără a putea avea copiii mei legiuiţi şi căminul meu, mă îngrozeşte nespus. De m-ai îndrăgi cu adevărat, nu mi-ai dori aşa nelegiuită viaţă, ci m-ai ocroti cu braţul şi puterea ta. Lasă-mă să plec departe cu cel hărăzit mie, şi amintirea mea se va şterge cu timpul, încheie ea.

— Niciodată nu te va atinge un altul, decât eu sau moartea! o înfruntă Set trufaş. Şi scoţându-şi pumnalul de aur, îi reteză neaşteptat o buclă lungă de lângă obraz. Aceasta va fi chezăşie în mâna mea, căci cu părul

retezat, nu te vei mai putea mărita, fiind semn de necinste.

Nefericita Irin, ascunzându-şi cu teama pletele sub o năframă, se rugă cu lacrimi de părinţi s-o lase a pleca la doica ei de la marginea oraşului, ca tânărul faraon să-i piardă urma.

Nemaizărind-o lungă vreme, Set se tulbură adânc, pierdu pofta de mâncare şi somnul şi căzu sfârşit la pat. Fură chemaţi toţi vracii şi marii învăţaţi, dar niciunul nu-i găsi leacul. Se zvonea că o tânără îi făcuse vrăji, căci Marele Dregător găsise ascunsă sub veşmântul lui Set o bucată răsucită de buclă, prinsă cu un fir de aur.

Pe dată porunci a se aduna toate tinerele nemăritate la palat, spre a fi cercetate, aşa că trebui a se arăta şi ascunsa Irin. Bietele copile şedeau înmărmurite de spaimă, neştiind ce va să le aştepte. Dar nu-i trebui mult Marelui Dregător ca, apropiind bucla cea mătăsoasă de părul fiecăreia, să vadă că se potriveşte aidoma la culoarea atât de deosebită a părului lui Irin şi la şuviţa ciuntită de lângă tâmplă.

Degeaba plângea copila juruindu-şi nevinovăţia, căci fu ridicată şi azvârlită fără milă de pe stânci, jos, în prăpastia mării spumegânde. Cu groaza morţii, Irin strigă peste valurile ce o rostogoleau:

— Stăpâne al Apelor, cruţa-mi viaţa şi mă leg a-ţi închina întâia mea născută întru a fi în veci fiică a ta între fiinţele mării!

Ca prin minune, clocotul furtunii se domoli, undele, ca nişte braţe legănătoare, purtară copila pe înaltele creste tot mai departe, până ce-o lepădară fără cunoştinţă pe treptele teraselor tale. Aşa ai găsit-o pe biata Irin, ce-n spaima morţii şi-a pierdut amintirile, necunoscând nici cine era, dar a fost nespus de fericită aci. N-a mai apucat a avea mulţi copii, cum îşi dorise, căci, la venirea mea pe lume, s-a stins, nemaiştiind de făgăduiala făcută mării. Dar Stăpânul Apelor s-a îndurat de singurătatea ta şi m-a lăsat în grija-ţi, până ce a venit sorocul celor cincisprezece ani.

Tu nu fi mâhnit de pierderea mea, căci tot ar fi trebuit să te părăsesc măritându-mă cu cine ştie cine, pe cine ştie ce meleaguri. Aşa, am câştigat o viaţă cât vor vieţui mările, într-o lume minunată. Nimeni pe pământ nu mi-ar fi putut dărui ceea ce am aci. O împărăţie fără de seamăn se întinde

sub ape! Eu sunt stăpâna unui oraş întreg, scufundat de izbucnirea unui vulcan, care se întinde cât poţi cuprinde cu ochii în adâncurile albastre. Bogate palate şi temple de marmură pe mândre coloane sculptate se înalţă de-a lungul drumurilor, pardosite cu porfir. Fântâni împodobite cu statui mândre străjuiesc pieţele largi. Încăperile palatelor sunt nespus de frumoase, cu pereţii şi podelele făcute din mozaicuri colorate ce-nchipuiesc grădini cu pomi şi flori, animale şi păsări, dănţuitoare şi stăpâni la ospeţe. Prin cleştarul apei se vad ca şi cum ar fi aievea, părând că se mişcă lin de unduirea apei, lipsind doar larma lumească. Bogate giuvaericale, podoabe de aur şi argint şi monede stau risipite pretutindeni. Oraşul pare luminat de un veşnic amurg, căci din talpa vulcanului ţâşnesc jerbe de lavă încinsă prin borte ascunse. Din pricina luminii şi a căldurii apei, plantele şi vietăţile din jur au luat forme şi mărimi neînchipuite. Crinii-de-mare, algele, actiniile au crescut uriaşe, desfăşurând multicolore braţe dantelate, pline de scânteieri. Peştii enormi au solzii ca nişte platoşe de argint sau bronz, scoicile cât talerele poartă în ele perle cât cireşile, îl ului Dory arătându-şi colanele şi brăţarile făurite din ele.

Noaptea mă strecor nevăzută şi agăţ monede, mărgăritare şi giuvaeruri în plasele pescarilor săraci, care cad cu faţa! a pământ mulţumind fiinţelor mării. Copiii îmi aruncă flori pe valuri şi eu le las în retragerea apei peşti şi crabi pentru hrană.

Sunt cu adevărat fericită. Şi tu, părinte drag, poţi să-ţi pui, în locul lacrimilor, un surâs vesel pe obraz, de mulţumire, încheie frumoasa-i copilă, sărutându-i mâna.

— Da, acum *că* vă văd pe toate în jurul meu, ştiu că voi fi fericit, zâmbi bătrânul, sorbindu-le din priviri.

Zburdalnica Zan-zy ţâşni din ape pe genunchii lui, cu zulufii ei mărunţi încununaţi cu crenguţe roşii de mărgean.

— Tăicuţă, ascultă şi povestea maicii mele, frumoasa Ebena, din mândrul neam al Pagailor, trăitori pe insulele calde ale atolilor de corali. Acolo, încă de pe ţărmurile cu nisip de argint, se înalţă palmieri falnici, cu nuci de cocos, desişuri încărcate de fructe sau flori îmbălsămate peste care

se lasă în zbor păsărele, colibri mici cât bondarii şi fluturi stropiţi cu nestemate, mari cât lăstunii, şi sute de păsări cântătoare binecuvântau acea insulă fericită. Oameni cu pielea neagră, lucioasă ca abanosul, trăiau slobozi şi veseli, pescuind, vânând, cântând şi dansând în sunetul tam-tamurilor.

Dar iată că, într-o zi, se abătu pe acolo o corabie cum nu mai văzuseră vreodată, cu oameni cu uimitoare piele albă şi păr neted. Localnicii, minunându-se, îi înconjurară cu luntrile lor uşoare, dăruindu-le flori, fructe şi nuci de cocos. Oamenii cei albi îi poftiră pe punte, ademenindu-i cu mărgele sclipitoare şi băuturi necunoscute, care le tulburară minţile, că zând în somn greu.

Când se treziră, erau departe, în largul oceanului, ferecaţi în lanţuri şi duşi să fie vânduţi ca robi prin porturi. Şi aşa ajunse la palatul bogatului Cressus şi maica mea, frumoasă, înaltă şi subţire ca o statuie lustruită din negru abanos, încât stăpânul îi dădu numele de Ebena. Se mândrea cu ea, fiind cea mai cu faimă dansatoare din oraş, fermecând oaspeţii pe la vestitele lui petreceri. Flori roşii, cu mireasma dulce, îi împodobeau urechile, brăţări groase de bronz sculptat îi sunau pe braţe, văl mătăsos, bătut cu solzi de aur, îi înfăşură trupul ce se mişca în el unduind ca un şarpe, în sunet de flaute argintii. Într-o seară, stăpânul fu atât de vrăjit de dansul ei, încât o chemă la el, o întrebă ce dorinţă mai de seamă are şi i-o va împlini. Ebena îi căzu la genunchi şi, cu ochii ei adânci şi negri, plini de lacrimi, îl rugă s-o slobozească din sclavie, spre a se întoarce pe meleagurile ei iubite. Stăpânul însă clătină din cap.

— Tu-mi eşti un bun prea de preţ pentru a te pierde. Cu ce măvoi mai desfăta şi lăuda eu în faţa oaspeţilor mei? Asta e o dorinţă prea scumpă pentru o sclavă ca tine. Ştii tu la ce preţuri şi cu cât aur m-au rugat prietenii a te cumpăra şi nu m-am învoit? Le-am făgăduit în schimb a le-o vinde pe copila ta, născută aici, după ce se va ridica pe picioruşe şi va prinde tainele dansului tău.

Ebena simţi un junghi cuftiplit în inimă. Copila ei, născută în robie, singurul ei bun şi drag în viaţă îi va fi smulsă şi vândută, ca roabă, pe viaţă,

ea şi copiii copiilor ei, în veci.

Cu obrazul împietrii fără lacrimă sau vaiet, se duse de-şi înfăşură prunca, ce gungurea dulce, în vălul ei auriu, şi o băgă în blidul cel mare de lemn în care pisă grâu pentru fiertură, ascunzându-l sub rufele de spălat. În lăsarea serii, se strecură afară cu coşul plin de rufe sub braţ, la râu, mai la vale de gureşele sclave ce spăjau şi, pe când acestea nu se uitau la ea, împinse degrabă blidul pe Undele repezi, şoptind: «Stăpâne al Apelor, îţi încredinţez viaţa copilei mele, dăruindu-ţi-o ţie, sau mării, mai curând decât sclaviei. Ocroteşte această micuţă, al cărei părinte eşti de-acuma!» – Râul o purtă în joc săltat prin întunericul ce se lăsase, până ce ajunse în zori la ap. ele mării. Aci-o zări corăbierul Ben, o pescui în blidul ei şi o aduse până în palatul tău, unde am avut cea mai fericită copilărie. Când s-a împlinit sorocul celor cincisprezece ani, Stăpânul Apelor m-a dus înapoi spre insulele de mărgean ale neamului meu. Dacă ai şti, tată, ce frumuseţi sunt acolo, în apa cristalină din împărăţia coralilor! Mii de peşti în culori de pietre scumpe, ori cu lungi voaluri trandafirii, ori cu solzi de aur şi sidef, se zbenguiesc printre înstelatele fiinţe ale mărgeanului, ce par flori albe sau roşii. Stele şi crini-de-mare îşi unduiesc braţele lungi, închipuind feerice grădini sub ape. Noaptea, ies odată cu luna din valuri, mă aşez sub palmierii ce foşnesc în vânt şi ascult vrăjită cântecele legănate ale neamului meu, legende vechi şi dansuri înfocate. Când vreo furtună le sparge luntrile de recif, eu port nevăzută pescarii pe spate, azvârlindu-i iar pe plajă, la viaţă. Femeile îmi aruncă cununi de flori îmbălsămate şi talismane cioplite din lemn lustruit, cu iubire şi cinstire. Sunt nespus de fericită, bucură-te cu mine!

Zadum o strânse cu nespusă duioşie la piept. Da, zburdalnica Zan-zy trăia liberă, fără soroc, iar Stăpânul Apelor îi dăruise o împărăţie minunată, cum n-ar fi avut niciodată pe pământ.

Se întoarse spre mândra Mira-my, cea plină de farmec nespus, cu pletele ca flăcările jucăuşe şi ochii verzi înrobitori.

— Spune-mi, regină a Babilonului, zâmbi el, cu aceeaşi veche glumă, spune-mi povestea ta.

— Ai ghicit, tată, undui vocea cântătoare a copilei, căci mama mea era de neam princiar. Era de o stranie frumuseţe, cu pletele-i ca râuri de aramă ce-i curgeau la călcâie şi ochii mari, prelungi, ca două smaralde încrustate în sideful obrazului. De frumuseţea lui Miriam se dusese vestea în tot orientul fierbinte, până peste hotarele Persiei şi Indiei. Cu glasul ei limpede şi adânc vrăjea toate inimile celor ce-i ascultau cântările fără seamăn. Câţi principi de viţă n-o peţiseră nădăjduind a l. e fi mireasă! Până şi preatemutul Namur, stăpân al Hitiţilor, trimisese iuţi călăreţi pe cai aprigi întru a-i fi adusă ca mireasă, dar părinţii trimiseră răspuns, cu părere de rău, că fusese deja logodită cu regele Sidonului, cu care întocmiseră zapis. Caravanele urmau a pleca în câteva zile încărcate cu zestrea copilei, slujitoarele şi paznicii din suită, peste nisipuri şi munţi, spre strălucitul oraş de la malul mării.

Ce minunată a fost acea călătorie prin tăcerea deşertului, unde, în seninătatea necuprinsă a cerului, stelele scăpărau închipuind castele de basm cu mii de ferestre luminate, plutind în bezna celuilalt tărâm. Când soarele îşi înălţa potirul de foc, gonind frigul nopţii, caravanele se opreau în vreo oază cu palmieri de cocos, să-şi umple burdufurile cu apă, să adape cămilele, să se tragă la odihnă. Descărcau baloturile pline de scumpe brocarturi, lucitoare mătăsuri chitaie, diafane văluri, ţesături ca neaua de in răcoros, obiecte de fildeş şi verde jad, podoabe, vase de preţ şi hrana zilnică. Din draperii de purpură alcătuiau cortul miresei regeşti, aşternându-l cu covoare mătăsoase, perne din puf de lebădă, învelitori din blănuri scumpe.

Slujitoare dibace îi spălau părul cel lung, îi ungeau trupul cu mirodenii, îi răcoreau pleoapele cu frunze de mirt. Harapi mititei o serveau pe tipsii de argint, în potire de ambră şi talere de aur.

Când ajunse în falnicul Sidon, mulţimea îi ieşi în cale cu ramuri verzi şi cântări, aşternându-i drumul cu flori. A fost o nuntă ca-n poveşti, la care fuseseră poftiţi mulţi regi din ţările megieşe, care veniseră cu nepreţuite daruri şi bogată suită. Printre ei, nedomolitul Namur clocotea de patimă şi mânie de a fi fost respins şi umilit. Inima-i ardea ca pe jeratic privind la

neasemuita frumuseţe a lui Miriam, juruindu-şi în taină a fi a lui cândva. Şi într-adevăr, nu se împlini anul şi dintr-o pricină oarecare, năvăli, încălcând hotarele, cu aprigii-i călăreţi, trecând ţara prin sabie şi pârjol, pustiind palatul de curteni şi străji, doborând în luptă pe rege însuşi. Cu ochii negri arzători şi sabia înfierbântată, nu se opri decât în iatacul reginei cea mult dorită.

— De-acum vei fi soaţă şi sclavă a mea şi numai a mea. Prunci vei avea numai din osul meu, iar cel ce-l ai cu răposatu-ţi soţ îl voi da morţii, să nu-ţi fie alt mai drag decât ai noştri.

Miriam, nemişcată, îl înfruntă cu fulgerele ochilor verzi şi fără spaimă sau rugă, răspunse:

— Nu-i nevoie a te mai osteni, căci oamenii tăi au căsăpit toţi slujitorii şi pruncii din palat. Du-te de te încredinţează.

De cum ieşi Namur, Miriam grăbi de luă coşul ceruit, plin cu fructe de pe masă, căptuşit cu frunze verzi adormitoare, încât prunca învelită în ele să cadă în somn adânc pentru a nu scânci. Scoase fructele şi punând însemnul domnesc de aur de la gâtul ei pe pieptul copilei, se aplecă pe fereastră, lăsând coşul a se duce pe undele mării, şopti:

— Stăpâne al Apelor, ocroteşte mica prinţesă ce ţi-o dăruiesc întru nemurire.

Valurile se răsuciră, se grăbiră spre larg, ducând coşuleţul tot mai departe, până ajunse în plasele corăbierului Pur, care mă aduse în braţele tale primitoare.

— Şi aceste giuvaeruri neasemuite ce te împodobesc acum, de unde le ai, prinţesă iubită? se miră Zadum de şiragurile de nestemate ce-i înveleau tot trupul şi-i scăpărau în plete.

— O, dacă ai şti, tată, în ce neasemuite comori trăiesc! Acolo, spre tărâmul Feniciei, de unde mă trag, multe corăbii au fost scufundate de furtuni. În ele sunt zeci şi sute de lăzi cu talanţi de aur, giuvaericale bătute în rubine aprinse, albastre safire, smaralde verzi, ametiste viorii şi galbene topaze, şiraguri de perle sidefii şi diamante cât nucile. Şi câte vase de alabastru şi jad, tipsii şi obiecte de argint, statui de fildeş, amfore cu vinuri

alese sau grâne, sau mirodenii, ţesături şi covoare, şi câte alte minuni ale măiestriei omeneşti! în fiece noapte îmi pun alte podoabe, ies pe stânci şi prind a cânta cu voce adâncă, răscolitoare, plină de dor. Apele încep a se învolbura în talazuri zbuciumate ce-şi ridică înspumatele creste până la cer. Când sufletul mi-e împăcat şi cântarea mi-e dulce, apele se limpezesc ca lacrima, întinzându-se ca o nesfârşită oglindă, iar vântul mă însoţeşte ca o strună duioasă. Sunt o adevărată regină a apelor stăpânindu-le cu glasul meu, împodobindu-mă cu comorile lor. Şi daruri regeşti fac sărmanelor copile ce se aruncă în valuri din deznădejdea iubirii, înapoindu-le pe ţărm pline de giuvaeruri, încât pot fi cu mândrie acum miresele celor la care nu puteau nădăjdui.

Poţi fi fericit, tată, pentru mine. La picioarele cărui muritor mi-aş fi putut trece scurta viaţă lumească în modestă trăire cu firea mea?

— Da, aşa ai fost de mică şi mult îmi băteam capul pentru viitorul tău. Ai acum toată strălucirea ce poate nici n-o visai, se bucură bătrânul pentru ea.

Lu-ly pluti sfioasă lângă el, punându-şi căpşorul pe genunchii lui.

— Ascultă acum povestea ciudată a mamei mele. Ea s-a născut în îndepărtata Chină, prin preajma Marelui-Fluviu. Era atât de frumoasă, încât se dusese vestea de minunata Perlă-de-ivoriu, cum fusese numită de către părinţi, din pricina pielii ei aurii ca fildeşul lustruit. Părul neted îi curgea ca o mătase neagră de-a lungul obrajilor cu dulce surâs, iar mâinile-i erau gingaşe, ca doi boboci de nufăr. Aflând despre ea, însuşi Marele-Han trimise peţitori la părinţii copilei, dăruidu-le zece saci cu orez şi şase bivoliţe cu malaci.

La început, micuţa Perlă fu întristată, căci i-ar fi plăcut a fi singura soţie a unui bărbat, stăpână pe pruncii ei. decât o oarecare, printre sutele de neveste ale hanului şi cu copii la cheremul stăpânului. Dar părinţii ei o liniştiră că desigur, cu frumuseţea ei, va ajunge curând întâia favorită şi stăpână pe celelalte, iar iiii ei vor fi urmaşii tronului.

Într-adevăr. hanului îi plăcu îndeosebi neasemuita Perlă-deivoriu şi multe adevărate perle împodobiră fruntea şi braţele ei. Hanul hotărî a se

face mare sărbătoare la naşterea pruncului lor, sortindu-l ca urmaş la domnie. Dar, spre dezamăgirea lui şi teama Perlei, veni pe lume o copilă, nu băiatul dorit, cu atât mai mult cu cât curţile hanului erau pline de fete care trebuiau hrănite şi măritate. După străvechiul obicei al locului, părinţii puteau ucide, la naştere, pruncile ce le socoteau o povară de prisos. Aşa că, stăpânul, încruntat, chemă pe biata Perlă şi-i porunci să fie dată morţii acea copilă nedorită.

— Iar tu să pleci în cea de-a şaptea curte, unde stau nevestele nevrednice ce-au născut doar fete. Şi numai atunci când vei aduce pe lume un fiu ce mi-l doresc atât, să te întorci la curtea dintâi.

Inima Perlei-de-ivoriu se strânse de durere că-şi va pierde copila pe care ea o-ndrăgea nespus, dar cu fata neschimbată, spuse repede, cu glas supus:

— Aşa voi face, slăvite soţ, eu cu mâna mea o voi da pieirii pentru ruşinea de-a se fi născut fată.

Se furişă apoi neauzită în iatacul ei, băgă prunca în caseta ei de lemn pictat şi lăcuit şi, strecurându-se prin cele şapte curţi, spre chilioara în care va trăi de-acum, îşi lăsă lucruşoarele acolo şi ieşi pe nesimţite prin grădina, pe malul râpos al uriaşului fluviu. Într-o clipă lăsă să alunece caseta pe povârniş până ce ajunse la apă şi prinse a pluti ca o bărcuţă la vale.

— Ţie ţi-o închin, Stăpâne al Apelor. Fă cum ţi-i voia cu nevinovata făptură, îngână ea cu sufletul zdrobit.

Şi apele purtară caseta lin până-n drumul marilor corăbii. Kyn, de pe puntea lui, z ari primul lădiţa din care se auzea scâncet, şi trăgând-o cu un cârlig, scoase la iveală prunca pe care o îngriji cu multă milostenie şi-apoi mă dărui ţie, bucurie a copilăriei mele.

Zadum o mângâie tăcut şi lacrimi îi picurară pe creştetul copilei.

— Nu plânge, tăicuţă, şi nu-mi duce grija. În ape mi-am regăsit pacea şi rostul. Trăiesc în locurile strămoşilor mei, în undele bogate ale fluviului, prin delta cea încântătoare. Tu nu ştii câte minuni ale naturii sunt acolo. În regatul de trestii, nuferi, lotuşi şi irişi, cu păduri de sălcii şi bambuşi înalţi,

trăiesc sute de neamuri de păsări ce umplu văzduhul cu glasurile şi zborul lor. Cârduri de lebede albe, berze şi stârci, flamingi trandafirii, frumoase egrete cu pene dantelate, neamuri de raţe viu colorate, lopătari şi cufundaci, şi gâşte cenuşii, cu frumoase inele roşii la gât. În adâncuri, pe sub plaurul plutitor şi rădăcinile de sălcii, apa clocoteşte de popoarele peştilor argintii, aurii, coloraţi sau negri, iar la gura fluviului, unde se varsă în măre, e bătaia uriaşilor moruni şi nisetri, când. Îşi depun icrele, cele mai gustoase din lume, ca nişte negre mărgăritare. Multe neamuri de vulpi, nutrii, castori, vidre, sălăşluiesc acolo. Totul freamătă de viaţa, frumuseţe, colorit.

Oameni harnici, cu pielea galbenă ca şofranul, pescuiesc sau plantează nesfârşite întinderi de orez în mlaştinile deltei calde. Când este vreo sărbătoare, ies cu toţii pe-nserat cu lampioane de hârtie colorată, înaltă zmee lăcuite, închipuind dragoni, vulturi sau morişte. Şi cerul se aprinde sub cascada de foc a artificiilor ce ţâşnesc în vârtejuri şi jerbe ca nestematele. Doar poporul meu cunoaşte taina acestei pulberi fermecate, cu care fac feeria jocurilor de artificii, precum secretul acelor coconi de fluturi, din care trag firele de mătase strălucitoare. Sunt aşa bucuroasă când mân cârdurile de peşti în plasele lor sau le umplu maiurile cu ouă proaspete de păsări, iar ei aştern cu recunoştinţă ofrande de jad sau ivoriu, cizelate cu migală, în cele mai neaşteptate închipuiri.

— Într-adevăr, minunată lume ai sub puterea ta şi multe necunoscute minuni sunt pe lume! clătină cu uimire din cap bătrânul Zadum. Doar ţie, zâna mea bălaie, cu ochii albaştri, nu-ţi cunosc meleagurile şi neamul. Tu, făuritoare de basme şi stihuri, spune acum povestea adevărată a vieţii tale!

Flor-ry clătină uşurel faţa apei cu degetele-i de sidef.

— Aci sunt ape calde, dar părinţii mei sălăşluiau în fiordurile Nordului, cu marea plină de sloiuri îngheţate. Până în pragul verii, aceştia, rupându-se din gheţarii veşnici ai polului, plutesc ca ciudate corăbii dispărând în apele calde. Oamenii acelor meleaguri sunt toţi înalţi şi bălai ca soarele, căruia patru-cinci luni pe an îi duc dorul, căci şade ascuns de cealaltă parte a pământului. Dar vara soarele se întoarce la ei, şi nu se mai

coboară de pe cer restul lunilor, dăruindu-se zile fără nopţi. Atunci ochii lor albaştri ca seninul, râd veseli şi ies cu toţii la pescuit, la semănat şi la vânat.

Maică-mea, Weda, cu parul învăluind-o ca o mantie de aur, rămăsese orfană de micuţă, căci tatăl ei, mare conducător de oşti, murise în luptă, iar maică-sa, la facerea ei. Fu menită deci a rămâne printre fecioarele-preotese, păzitoarele focului sacru şi al cultului asprilor zei ai Nordului. Ele se pricepeau a strânge şi pregăti din ierburi leacuri balsamuri şi otrăvuri tainice.

După o crâncenă bătălie, îi căzu în îngrijire un tânăr atât de frumos, cum numai zeul dimineţii putea fi. Ea, care nu cunoscuse dragostea părintească, nu ştia ce înseamnă căldura iubirii şi inima-i rece şi măsurată nu i se aprinsese niciodată. Ce simţământ neînţeles şi fierbinte a străbătut-o dintr-odată, ce duioşie nespusă o copleşi privindu-l şi îngrijindu-l zile de-a rândul. Iar mândrul Erl tot lungea boala, neputându-se dezlipi de ochii eiviorii, de braţele ei dalbe şi somnul îi prindea tot îmbrăţişaţi. Dar când cornul de bătălie suna iar pe stânci, Erl trebui a-şi încinge spada pentru a pleca cu ceilalţi la luptă, juruindu-i că, la întoarcere, va fugi cu ea în lume.

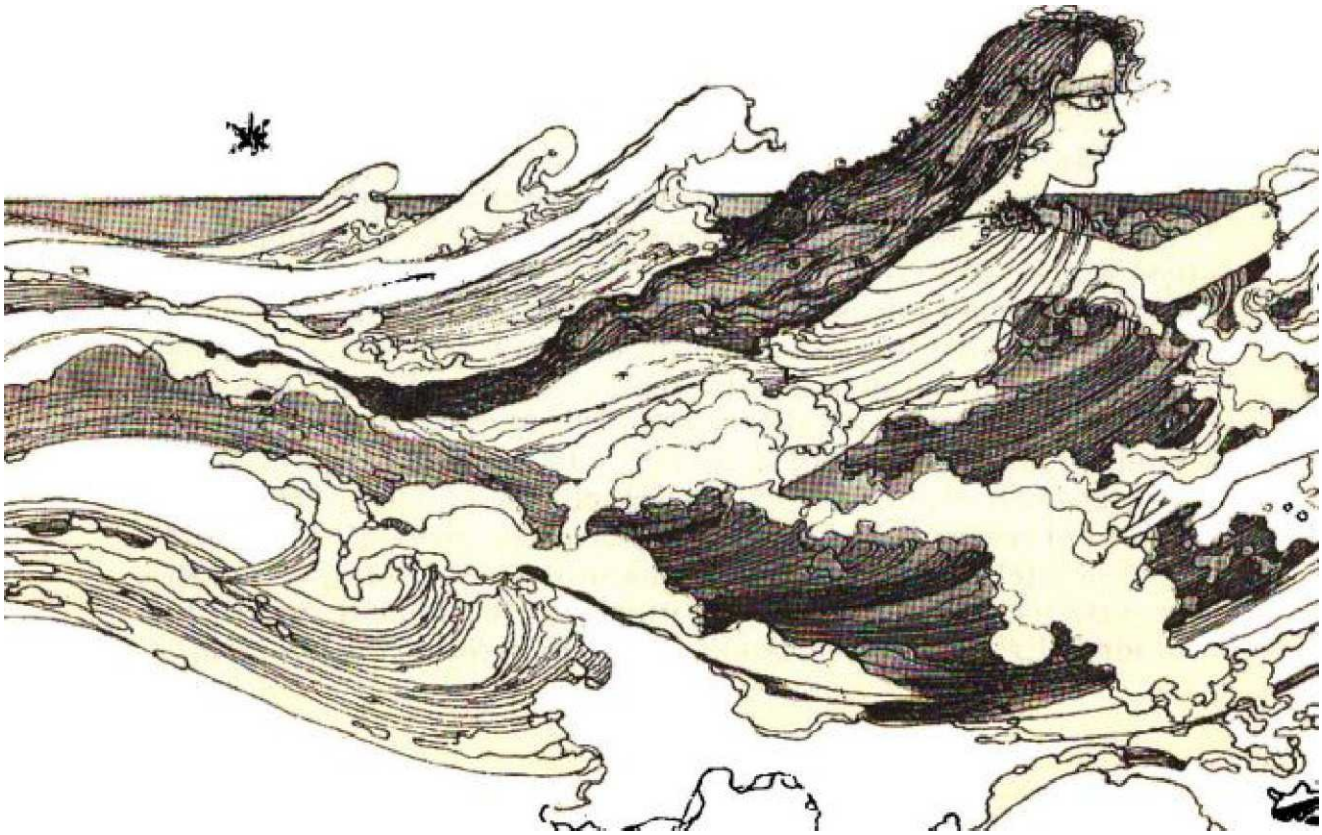

Cu spaimă nespusă îşi dădu Weda seama că nu peste mult va avea un prunc şi nu ştia cum să se mai ascundă sub largile-i veşminte, căci ar fi fost ucisă cu pruncul nelegiuit.

Într-o noapte, câţiva războinici se întoarseră strigând după răzbunare. Fuseseră zdrobiţi în bătălie şi viteazul Erl murise mărturisind că el era pricina nenorocirii, deoarece mâniase zeii iubind o faţa preoţească închinată altarului.

Ca o fiară ce-şi apără puiul se repezi Weda de-şi înfăşură abia născuta copilă ascunsă în fundul colibei, într-o blană groasă de urs polar şi, aşternând-o pe un sloi călător, îl împinse spre larg strigând apelor:

— A voastră şi nu a morţii să fie copila mea! Ocrotiţi-o, căci voi îi veţi fi leagănul părintesc.

Şi rămase nemişcată, învăluită în marama lungă a părului de aur, să-şi aştepte soarta cu împăcare.

Sloiul pe care pluteam se lovi curând de corabia năierului Dion, care cu greu mă readuse vieţii şi mă aduse pe caldele tale târâmuri. Dar în toate visele nopţilor mele de aci, rătăceam undeva, departe, pe tărâmuri reci din care cădeau cascade spumoase în valurile ce purtau legănate sloiuri. Acolo m-am întors acum, cu inima cântând de bucurie. Nici în basm nu se pot închipui frumuseţi ca-ntr-acolo. Gheţarii se întind adânc sub marea ce sapă în ei peşteri cu săli nesfârşite, ca ale unor palate de cleştar.

Coloane imense de ţurţuri sprijină bolţile străvezii, draperii ca o

horbotă albă cad în falduri maiestuoase, ghirlande de flori diafane de nea şi câte alte împodobesc grotele.

Când noaptea îşi scapără luceferii, ies la faţa apei, pe un sloi şi mă uit vrăjită la feeria aurorei boreale ce-şi leagănă în înălţimi faldurile uriaşe în zeci de culori strălucitoare, destrămându-se în valuri de purpură, izbucnind ca într-un foc de artificii, ca o cascadă de curcubee fantastice. Altă dată mă duc pe ţărmul de gheaţă, pe care fumegă pulberea zăpezii, şi mă joc cu puii de urs alb sau ai blândelor foci şi morse. Privesc de departe balenele uriaşe ce aruncă trombe de apă pe nări, ori la săniile trase de câini sau reni, mânate de nordici neînfricaţi. Alerg după ei ca un fuior de nea şi le şoptesc în şuierul vântului legende şi poveşti pe care apoi aceştia le spun copiilor la lumina opai ţului. Mai mult decât atât nu mi-ar fi putut da viaţa pentru a fi fericită, încheie Flor-ry cu ochii visători.

— Iată, luna coboară, surioarelor, spuse Dory cu grijă. E timpul să ne întoarcem în apele noastre. Iar tu, tăicuţă, nu fi neliniştit, Aşteap. tă-ne la fiecare lună plină aci, pe stânci, şi noi vorfr veni negreşit a te revedea şi a-ţi povesti alte şi alte minuni ale mării.

— Rămas bun! susură vântul.

— Rămas bun! murmură marea.

— Rămas bun! fremătă valul.

— Rămas bun! chicoti ecoul…

Corăbierii care trec prin preajma palatului singuratic zăresc adesea un bătrân râzând şi vorbind pe lespezi, deasupra valurilor.

Îi spun Zadum-nebunul, fără a putea desluşi în fuioarele de spumă şi stropii argintii ce par a se fugări în jurul lui cu râsul vântului şi susurul undelor, întruchipări minunate ce-i umplu mintea şi viaţa de bucurie.*

Crăiesele codrului în codrul din străfundul muntelui strălucea un iezăr încărcat de nuferi şi trestii. Acolo, într-o tăinuită poiană înflorită, se pitea o colibă din trunchiuri, învelită cu cetină de brad. Sub streaşina ei, atârnau la uscat rădăcini şi smocuri de ierburi şi puzderie de flori tămăduitoare, iar pe o lăvicioară se rânduiau ulcele cu unsori, licori şi balsamuri pentru orice boală sau vătămare, în faţa colibei, la un foc de găteje clocoteau mocnit, într-un ceaun, ierburi îmbălsămate. O femeie înaltă, cu fata dată cu unsoare cenuşie de nu i se ghicea chipul şi cu părul strâns într-o basma, amesteca fiertura când şi când privind grijulie la cărăruia ce se pierdea spre iezăr.

Tufişurile foşniră curând şi iată, din ele se ivi o copilă de o neobişnuită frumuseţe. Pletele-i arămii îi jucau ca flăcările pe spate, ochii prelungi şi verzi ca de pisică scăpărau sub negrele gene în obrazul poleit de soare. Trupul, subţirel să-l frângi, se unduia în veşmântul lung de in în mâinile-i gingaşe ducea un coş cu ierburi proaspete, ciuperci şi afine. Femeia o privi mulţumită şi zise: – Pune-le jos, Mirună dragă, şi stai de odihneşte la umbră.

Fata râse dezvelind mărgăritarele dinţilor:

— Nu mi-s aşa obosită, mamă Kirună. Am întârziat într-un desiş de-am mâncat fragi şi-apoi m-am oprit ici şi colo de-am cules tot ce-am găsit de

folos în coşuleţ.

— Atunci du-te de adă din colibă cartea cea frumoasă şi citeşte-mi ceva, până isprăvesc cu fiertura asta.

Miruna aduse o carte cu coperţi groase şi slove mărunte, măiestrit încondeiate, şi glasul ei prinse să picure ca un clopoţel povestirile înţelepte din file.

Dintr-odată se iscă mare larmă şi-n depărtare se auziră câini lătrând şi vânători hăulind.

Cu mare spaimă unele vieţuitoare veniră în goană de se ascunseră pe lângă coliba tăinuită, unde Miruna le linişti cu blânde dezmierdări. Până aci era greu de ajuns, căci trebuia a se trece peste marele iezăr şi încâlceala desişurilorr sălbatice, aşa că nimeni nu răzbea până la ele. Într-un târziu, vuietul se stinse şi seara prinse să coboare liniştită peste pădure. Animalele se împrăştiară şi Miruna se ridică şi spuse Kirunei:

— Până pregăteşti dumneata de cină, mă duc să mă scald în iezăr, că tare-i cald. Coborî sprintenă până la mal, aruncă veşmântul de pe ea şi prinse a se scufunda tăind mătasea răcoroasă a undei. Deodată, în faţa ei, printre trestii, de cealaltă parte, se iviră călări doi oameni care-o priviră încremeniţi. Crezând că-i vreo ştimă a apelor ce strălucea, cu trupu-i ca neaua şi parul ca flăcările, sub lună, şi pierea afundându-se sub apă, călăreţii traseră cu spaimă frâiele cailor, care se ridicară nechezând în două picioare. Unul din călăreţi fu azvârlit la pământ, rămânând nemişcat peste bolovani, celălalt o luă la goană înapoi, peste râpe şi tufe, şi nu se mai opri până-n vale.

Miruna ieşi furiş din apă, îşi trase rochia şi porni tip-tip să vadă ce se întâmplase cu cel căzut de nu mişca deloc. Sub bătaia lunii văzu un flăcău chipeş, purtând straie alese, zăcând cu fruntea însângerată, aşa cum îl azvârlise armăsarul. Fata se duse degrabă spre colibă povestindu-i Kirunei şi aceasta se grăbi a-şi lua leacurile şi porniră-ntr-acolo. După ce-i spălă rana, i-o unse cu balsam şi-o legă cu frunze tămăduitoare. Apoi întocmiră un umbrar de crengi cu aşternut de cetină şi-l întinseră uşurel.

— Trebuie să fie din ceata care a vânat azi prin pădure şi o fi rătăcit

drumul cu vreun hăitaş, zise Kiruna. Tu stai de-l veghează şi eu mă duc să v-aduc ceva de-ale gurii şi să priponesc calul.

Flăcăul sufla greu şi tot nu deschise ochii decât abia a doua zi, spre seară. Zări, printre gene, plecată asupra lui, desigur o zână, într-atât îi păru de frumoasă şi deosebită de tot ce văzuse la viaţa lui, ce-j oblojea fruntea cu mâini mângâietoare. Ochii ei adânci şi verzi parcă-l ţineau sub o neînţeleasă putere. Cercă să se ridice, dar capul parcă-i plesnea. Copila îl linişti cu dulce şoaptă, picurându-i pe buze o fiertură ce-i limpezi gândurile, ostoindu-i durerea. Apoi îl ajută a bea o ulcea cu lapte de capră şi-i puse la-ndemână o strachină plină de fragi şi-un colţ de turtă şi ieşi uşure, topindu-se în noapte.

A doua zi, aceeaşi zână veni iar cu leacuri şi merinde. şi tot aşa până ce feciorului i se închise rana şi se ridică pe picioare. O aştepta cu nerăbdare să se ivească, subţirică, în rochi-a-i albă de in peste care se revărsau flăcările părului, cu coşul de papură plin pe braţ.

Miruna prea puţin sta de vorbă venind, neîntrebându-l niciodată despre el, răspunzând doar cu surâsuri mirărilor lui, căci Kiruna, care nici nu voise a se arăta, o sfătuise, cu glas hotărât, a nu desluşi prea multe tânărului ce azi-mâine, ducându-se, trebuia a le pierde urma şi a nu şti unde s-a aflat.

Simţindu-se în puteri să plece, într-o zi, acesta grăi:

— Făptură minunată a acestor necunoscute meleaguri, mă numesc Dragoş şi dacă nu eşti zână ci fiinţă omenească, vino cu mine în palatele din vale unde vieţuiesc. Ce caută o copilă ca tine în acest sălbatic codru, trăind cu fiarele şi nu în rândul oamenilor? Acolo vei fi cea mai frumoasă şi mai curată între alintatele odrasle de neam, şi pe tine te voi alege dintre toate, căci anul acesta mi-a venit sorocul, din poruncă domnească, a mă însura. Se vor ţine patru strălucite sărbători ale timpurilor anului: cea de aramă a toamnei, cea de argint a iernii, cea a florilor de primăvară şi cea de aur a verii. Vor fi poftite multe domniţe, şi fiecare va trebui a veni înveşmântată cu straiele făurite de mâna ei, dovedindu-se, după serbări, care au fost cele mai harnice şi destoinice. Toate vor purta chipul ascuns

sub măscuţe, pentru ca tinerii ce vor a-şi alege mireasă, să nu judece doar după farmecul chipului, dar mai cu seamă după străduania şi înţelepciunea tinerei, pentru a avea o tovarăşă de nădejde de viaţă, nu doar o soţie uşuratică şi negospodară. Dar eu cunosc deja un suflet ales şi de bizuinţă, şi cele mai harnice mâini ce nu se tem şi nu se ruşinează de nicio muncă; cu mândrie te voi înfăţişa tuturor, arătând că alegerea mea e făcută. Inima ta se învoieşte?

Miruna îl privi fermecată. Inimii ei îi era nespus de drag şi n-ar fi voit a se mai despărţi nicicând de el. Dar vorbele Kirunei îi stăpâneau gândurile. Clătină uşurel din cap şi rosti, părând nepăsătoare:

— O, cei de la curte nu se vor învoi nicicând a te însoţi cu o pădureană săracă, fără obârşie şi creştere aleasă. Niciun fecior de neam nu poate alege după placul inimii, ci după legiuirea domnească. Cum mă voi mişca eu în acele strâmte încăperi şi rânduieli, venită din nemărginirea şi slobozenia codrului? Voi fi de râsul şi vorbele tuturor, şi nu vreau a-ţi amărî viaţa. Dacă m-ai avea atât de dragă, ai lăsa tu totul şi pe toţi şi ai rămâne aci, să-mparti acelaşi trai şi îndeletniciri cu mine, în împărăţia fără de seamăn a muntelui.

Feciorul întinse braţele spre ea şi zise:

— O, dacă s-ar putea, cu câtă bucurie aş face-o! Dar sunt legat prin creştere şi legiuire de rostul ţârii şi nu-mi pot lepăda cuvântul. Dar pe tine te voiesc pe viaţa, şopti el cu căldură, voind a-i prinde mâinile.

Dar Miruna îl ţinti cu ochii ei scăpărând scântei verzi şi puterea lor îl copleşi, rămânând nemişcat, fără a mai putea face un pas, ca sub un neînţeles farmec.

— Te vei culca şi vei dormi până ce te voi scula eu, şopti ea celui supus de porunca privirilor înrobitoare.

Dragoş – acesta era numele lui – căzu pe aşternut, cufundat în somn lin.

Tânăra alergă la colibă şi povesti Kirunei totul, cu ochii înrouraţi. Buzele femeii păliră de teamă.

— Nicicând, biată copilă, nicicând tu nu vei putea coborî să te arăţi la

acele curţi domneşti, căci mare primejdie ne paşte. Acolo sunt duşmanii noştri cei mai haini şi fără milă ne-or secera vieţile. Găsi-se-va un flăcău din satul de munteni de pe coastă şi pentru viitorul tău, dar mai aşteaptă un an de zile până voi găsi o cale să orânduiesc cele de trebuinţă. Înfrânge-ţi sufletul şi dorul cu puterea gândirii, aşa cum te-am învăţat, şi fii stăpână pe tine însăţi, nu ajunge robita primelor porniri a simţămintelor. În noaptea aceasta îl vom purta pe flăcăul adormit pe calul său, pe cărările noastre tăinuite, trimiţându-l spre vale, să nici nu ştie pe unde a mers şi de unde a plecat.

Cu inima mâhnită, Miruna ajută Kirunei a strecura o licoare de somn între buzele feciorului încă ameţit şi a-l urca în şaua roibului. Kiruna trecu mâna prin dreptul feţei lui şi rosti poruncă murmurată:

— Nicicând să nu-ţi aminteşti unde ai fost, şi să uiţi de această copilă, ca şi cum a fost doar un vis!

Apoi luând frâul calului, pomi în noapte pe ascunsele poteci ale pădurii, tot mai departe, şi cu un şuier ascuţit goni calul ce-o luă la fugă spre vale.

În tot acest timp cât Dragoş zăcuse în umbrar, la curţile domneşti era mare fierbere. Hăitaşul, care se întorsese tot un lac de apă, cu spaima pe chip, în goana calului, povesti tulburat că, rătăcindu-se cu stăpâriul său pe nişte necunoscute coclauri, dăduseră, spre înnoptat, de un neştiut iezer. Din el se înălţase o zână a ielelor de bună seamă, strălucind ca neaua şi cu flăcări în loc de păr, care îi speriaseră într-atât, încât caii smuciră sălbatic, trântindu-l pe fecior la pământ, rămânând în puterea vedeniei, în timp ce el abia scăpase cu fuga.

Auzind, Marele-Dregător se întunecă la faţă, cu inima neliniştită.

— Trebuie a-l găsi negreşit pe cocon şi-a prinde acea tainică vrăjitoare de legendă. Ea e cea care trimite pe spinarea caprei sale leacuri şi unsori către pădurenii din satul de sub munte, primind în schimb, ca mulţumire, desagi cu merinde şi veşminte. Aceasta a furat, după moartea soţiei voievodului nostru, pe copila lor, acum cincisprezece ani, şi nu am mai putut-o găsi cu niciun chip, căci locurile sunt foarte sălbatice şi de

nerăzbit. Dar dacă aţi pătruns voi doi până acolo, du-te degrabă, cu câţiva hăitaşi, şi cercetati pădurile şi coastele stâncoase, până veţi dibui locul, să aduceţi şi coconul, şi vrăjitoarea, cu orice preţ.

O săptămână încheiată bătură slujitorii domneşti coclaurile, dar pe orişiunde o luau, dădeau de pâraie năvalnice şi mlaştini, în care câinii pierdeau urmele, până ce-n tulbureala unor zori, se ivi cel căutat, pe jumătate adormit pe roibul său, în drumul lor.

Geaba îl tot iscodi Marele-Dregător, căci flăcăul clătina din cap, neamintindu-şi nimic, de bună seamă din pricina rănii de la cap, decât că fusese îngrijit într-o colibă de cineva milostiv. De vrăjitoare, nici pomeneală, nu zărise aşa ceva, şi dădu poruncă a nu se mai cerceta în zadar. Acum aveau altă grijă, căci trebuia a se pregăti pentru prima mare petrecere, sărbătoarea de toamnă.

Miruna rămăsese tăcută şi tristă şi, 7. i se zi, începea a slăbi. Mâncarea-i părea fără gust, zilele searbăde, nu mai era cu luare-aminte la culesul ierburilor şi nu mai râdea stropind cu mărgăritarele picurilor, când se scălda în apa iezerului. Kiruna o privea pe furiş şi-i înţelegea tânjirea, dar nu spunea nimic. Nădăjduia că, de bună seama, cu vremea, inima i se va linişti cu uitarea şi-o va auzi iar cântând.

Dar Miruna nu se lecuia nicicum, frământându-se cum ar mai putea vedea iar ochii dragi, cum i-ar mai fi iar în preajmă. Îşi aminti cum îi povestise de cele patru sărbători, când domniţe de pretutindeni vor veni împodobite cu mândre rochii făurite chiar de mâna lor şi chipurile acoperite de măscuţe. O, cum ar fi voit să fie şi ea gătită şi să petreacă la acele serbări, alături de el! Inima ei tresări. De ce nu s-ar duce şi ea dacă poate purta chipul ascuns şi nimeni n-ar cunoaşte-o? apoi se amărî iar. Ea nu avea acele scumpe ţesături din care să-şi lucreze alese straie. Cum s-ar putea înfăţişa în veşmântul ei simplu, sărac? Dar pe când era în pădure, la cules de ierburi, lumina unui gând o săgeta. Plantele, iubitele ei ierburi şi flori, îi vor dărui rochiile mult dorite. Iaca, urzicile, pe care le va fierbe trăgând din ele lungi fire de mătase argintie, vor făuri rochia de argint; iată, inul pe care-l va topi în iezăr, rămânând doar firele albe ca neaua,

ţesute şi împodobite, vor fi rochia de primăvară; iată, frunzele pomilor din care va hrăni viermii fluturilor de mătase, din ale căror gogoşi aurii va depăna firul de borangic pentru rochia de aur şi tot din frunzele de bronz şi aramă ale toamnei, îşi va alcătui neasemuita rochie pentru prima serbare.

Doar Dragoş spusese limpede că nu bogăţia straielor, ci iscusinţa şi vrednicia fetelor vor fi luate-n seamă.

— Începu, bucuroasă, a cânta iar, a alerga harnică după cele de trebuinţă, a strânge maldăre de urzici, a pune inul în tău (a topit, grijindu-se de viermii de mătase cu aşternuturi mereu proaspete de hrană.

Se căţăra pe înălţimile stâncilor, culegând flori albe de colţ, învelite în puf argintiu, ce nu se ofilesc niciodată, pentru a împodobi cu steluţele lor rochia de iarnă. Apoi, neobosită, fără preget, prinse a-şi meşteri rochia de toamnă a primelor serbări. Tăindu-şi din pletele roşii cele mai lungi şi lucitoare fire, începu a coase cu ele frumoase şi colorate frunze din codru. Unele arămii, ce-şi topeau amurgul în aur; altele castanii, cu pete încă verzi, ca stropite cu smaralde, altele ca bronzul vechi, cu luciri de chihlimbare. Atât de măiestru ştiu a le potrivi şi îmbina, încât atunci când o îmbrăcă, părea o ramură ruginie ce zbura cu foşnet în vânt, plină de miresme. Îşi strânse pletele în plasă subţire de ierburi împletite ca o horbotă, şi pe frunte îşi puse şiraguri de boabe chihlimbarii, din răşină uscată de brad. Picioarele le încălţă în conduri croiţi din piele subţire de căprioară, iar ochii şi-i ascunse sub masca mătăsoasa pe care lipise aripi strălucitoare de gâze, ce păreau nestemate.

După ce o adormise pe Kiruna, turnându-i neştiut în lapte licoare de somn, porni, cu seara, la vale, pe tainicile cărări doar de ele ştiute. Se strecură ca o umbră prin grădina palatului, privind temătoare pe ferestre, în sala cea mare de sărbători. Lumina orbitoare a policandrelor de cleştar, florile toamnei prinse în ghirlande printre coloane, mătăsurile draperiilor lungi şi mesele cu ospăţ ales, o uluiră întâi, ţintuind-o pe loc. Ea trăise de-o viaţă în pădure şi nu cunoscuse nimic dintr-ale lumii, cu bogăţiile şi rânduielile ei, decât de prin cărţi. Zări nenumărate domniţe mascate, toate

cu rochii scumpe de brocart brodat în toate culorile toamnei, tot cu fir de aur şi aramă şi nestemate, grele de atâtea podoabe, din care pricină se mişcau alene la dans.

Miruna şezu o vreme în noapte, urmărindu-le paşii în joc, până ce prinse temeinic rostul dansului. Dar parcă tot n-avea curaj să intre, până îl zări pe cel drag ivindu-se printre oaspeţi. Fără să vrea, inima o împinse şi nici nu simţi cum urcă scările în grabă.

Când se ivi în sală, gingaşă şi uşoară ca un fluture, părând însăşi Zâna-toamnei coborâtă din codru cu alaiul ei de frunze şi mireasmă dulce de răşină, toţi tinerii o priviră cu încântare, întrecându-se care mai de care s-o prindă în joc. Dar mai cu seamă Dragoş, chemat ca-ntr-un farmec de privirile ei, părea a nu se mai putea dezlipi de dânsa. Făptura ei, aroma, dulcele glas, totul i se părea cunoscut, deşi nici el şi nimeni din sală nu ştiau cine putea fi minunata necunoscută ce zbura în dans ca o frunză ruginie, parcă neatingând pământul. Chiar încărunţitul voievod, preacinstitul Vlad, o privea cu plăcere de pe jilţul său domnesc. Era atât de deosebită decât celelalte!

Miruna era nespus de fericită alături de cel îndrăgit, şi nici nu simţi cum trecu vremea, când se auziră cocoşii cântând de miezul nopţii.

Marele-Dregător puse trâmbiţaşii să sune şi grăi:

— Acum se vor stinge toate luminile şi domniţele îşi vor scoate măştile, ca apoi să le putem vedea chipurile, dezlegând astfel taina fiecărei vrednice fecioare.

Cu teamă tresări Miruna, şi de cum se făcu întuneric în sală, se strecură afară fugind pe cărările codrului, spre iezăr.

Când se făcu iar lumină în palat, toţi priviră curioşi să afle cine sunt domnitele, căutând mai cu seamă din ochi acea zână ce părea un dar al pădurilor, dar cu mirare nimeni n-o mai află.

Geaba tinerele domniţe îl înconjurară pe Dragoş, căutând a-i atrage ochii asupra chipului lor, căci coconul nu părea a privi cu drag la niciuna, călind tot după acei ochi verzi, fermecaţi, ce-l înrobiseră.

Cu sufletul la gură ajunse Miruna acasă şi-şi piti rochia şi celelalte

lucruri într-o scorbură de copac, pe care-o înfundă cu frunziş. Când se trezi Kiruna, se minună de cât dormise şi de ochii încercănaţi ai copilei.

— N-am putut dormi noaptea asta de zbaterea crengilor, oftă fata adânc, dar voi dormi mai bine la noapte.

Toamna era pe sfârşite şi se apropia cernerea albă a iernii. Miruna ajuta la umplerea cămării cu merinde pentru lunile aspre, culegând şi punând la uscat ciuperci şi fructe, ierburi gustoase şi dulci rădăcini, alune şi seminţe. Toată ziua trudeau, iar seara, când Kiruna se trăgea la odihnă, fata ţesea cu sârg lirele argintii de mătase de urzică, împodobind rochia şi coroniţa cu steluţele brumate ale florilor-de-eolt adunate. Vălul ce-i înfăşură părul, precum şi măscuţa, le broda cu puf alb de lebădă ca fulgii de nea, încât păreau proaspăt ninse.

După ce-o adormi pe Kiruna, copila se îmbrăcă degrabă, îşi puse un cojocel pe spate şi porni prin desimea brazilor, la vale. Când ajunse cu întunericul în grădina domneasca, ascunse cojocelul într-un tufiş şi, apropiindu-se de palat, privi pe geam.

Domniţele, cu diademe şi colane din lungi diamante ce păreau ţurţuri sclipitori, purtau rochii din fir de argint curat ca luciul gheţii, brodate care cu steluţe de cleştar, care cu mărgăritare ca măzărichea.

Când se ivi Miruna în prag, o mireasmă proaspătă de zăpadă şi cetină de brad se răspândi în sala încălzită şi toţi recunoscură de îndată pe necunoscuta din toamnă. Dragoş se îndreptă grăbit spre ea şi prinzând-o cu drag în braţe, porniră în dans. Rochia-i uşoară zbura ca un fuior subţire de nea, se vălurea ca argintul unei ape răsfirându-se diafană, pe lângă rochiile grele de fireturi şi podoabe ale celorlalte domniţe. Părea însăşi Zâna-iernii, fâlfâindu-şi fulgii de nea.

— Cine eşti, minunata domniţă, şi de unde vii? o întrebă, tulburat, Dragoş. Parcă te-aş cunoaşte de mult, parcă te aşteptam anume, căci semeni cu cineva din visele mele ciudate. Să nu mai fugi la miezul nopţii, căci nu vreau să te pierd.

— Oh, râse fericita Miruna, nu mă vei pierde, căci mai sunt încă două serbări. Nu voi lipsi de la ele, îţi făgăduiesc, dar nu-mi ţine calea legată,

căci nu-ţi pot destăinui nimic despre mine.

Şi la cântatul cocoşilor, copila se topi iar în bezna şi necunoscut, spre mâhnirea coconului şi ciuda domnitelor nebăgate în seamă de el.

Ajunsă acasă, Miruna îşi ascunse lucrurile în vechea scorbură şi intră tiptil în colibă. Kiruna se minună şi de cât dormise, şi de pleoapele viorii ale copilei.

— N-am putut dormi de şuierul vântului, oftă ea, dar voi dormi mai bine la noapte.

Cât fu iarna de lungă, fata visă la dragul ei Dragoş, împletind fără hodină o horbotă nespus de diafană, din firele albe de in Dantela se înmulţea zi de zi, închipuind tot flori albe de cireş, încât copila, păru ea însăşi un pom înflorit cu vălul nins de albe petale şi masca din aripi de fluturi sidefii. Pe frunte îşi împleti cunună din flori îmbălsămate de măr, şi pogorî, după ce-o adâncise pe Kiruna în somn, prin codrul beat de miresme, spre curţile palatului. Îmbrăcate în rochii albe de catifea mătăsoasă, brodate cu ghiocei, viorele şi toporaşi de nestemate, cu diademe de perle închipuind lăcrămioarele, domniţele îşi legănau mândre podoabele în unduirea dansului. Doar Dragoş nu se prinse în joc, aşteptând cu nerăbdare sosirea îndrăgitei.

Când se ivi în sală, în spumoasa-i dantelă, toţi se opriră minunaţi. Părea desigur Zâna-primăverii coborâtă din livezi îmbălsămate, cu alaiul ei de petale. Făptura ei diafană părea a nu suferi greutatea nestematelor, ci doar gingăşia florilor.

Plutind de fericire, dansară amândoi până la miezul nopţii, copila j. uruindu-i că se vor revedea la ultima serbare din vară.

— Şi mă vei păstra la tine oricine aş fi, oricât de săracă şi simplă mi-ar fi obârşia? îl iscodi ea.

— Nici eu nu sunt de os domnesc, ci crescut de acest voievod întru a-i urma în scaun, fiind fără urmaşi, aşa că oricine ai fi, te voi ocroti şi păstra pentru toată viaţa. Iată, ca legământ, acest inel cu vulturul crăiesc, pe care, văzându-l, nimeni nu te va putea atinge cu vreun rău, dar te leagă pe veci de mine.

Plină de bucurie, Miruna sui parcă în zbor cărările muntelui, până la coliba ei. Piti şi rochia aceasta lângă celelalte, şi se strecură în aşternut, dar gândurile ce-i roiau în cap nu-i lipiră pleoapele. Kiruna se trezi mirându-se:

— Că greu somn am mai avut! Dar tu, parcă n-ai pus geană pe geană!

— N-am putut dormi de mireasma florilor, zise copila, dar la noapte voi dormi mai adânc.

Din ce în ce mai voioasă, spre bucuria Kirunei, fata culegea iar ierburi de leac, rădăcini şi flori, dar într-ascuns, cum rămânea singură, trăgea firele de borangic din gogoşile viermilor de mătase, aruncate în apă clocotită, să poată dezlipi şi depăna firele subţiri ca cele de păianjen. Din ele, ţesu o străvezie rochie aurie şi marama pentru păr pe care le broda cu flori vesele de câmp. După ce adormi Kiruna şi se îmbrăcă, prinzându-şi văliil lucitor de borangic cu o cunună de înmiresmată sutfină galbenă, păru un fluture de aur cu aripi de mătase, ce parcă sta să zboare în orice adiere. Cu pasu-i uşor, ajunse repede sub lumina vie a lunii, la palat.

Ce rochii de fir scump de aur curat, bătute cu mierii topaze şi ce diademe de galbene diamante sclipeau pe domniţele din sala cea mare! Dar când intră Miruna, cu diafanu-i veşmânt ce plutea ca o lumină aurie în jurul ei, umplând sala de aroma pajiştilor, părea însăşi Zâna-verii muiată în raze de soare. Celelalte fete o priviră cu ciudă, dar Dragoş nu mai lăsa niciun alt fecior s-o ia la dans, în acea seară, ţinând-o numai pentru el.

— Noaptea asta este ultimul soroc şi nu te mai las să fugi. Vei scoate masca, vei spune cine eşti şi te voi alege în faţa tuturor, ca mireasă. Străduinţa şi cinstea ta sunt dovedite, căci eşti singura dintre fete ale cărei degete gingaşe le-am văzut întotdeauna împunse de ac şi fus, asprite de muncă. Nu trebuie să roşeşti, ci să te mândreşti, căci vrednică şi isteaţă crăiasă vei fi acestei ţări.

— Oh, eu nu ţin la mărire, nici a fi crăiasă, tremură Miruna, mai bine lasă tu bogăţiile şi măririle şi urmează-mă în lumea mea. Aci eu poate nu voi fi primită şi-ndrăgită, acolo tu vei fi cinstit şi iubit. Te voi aştepta trei nopţi de-a rând în poieniţa ciutelor, pe care prea bine o cunoşti. De nu vei

veni, voi înţelege că nu mă doreşti.

— Ba te doresc ca soţie şi crăiasă pe viaţă şi-o voi spune tuturor la scoaterea măştilor.

— Atunci, şopti copila, vino în firida aceea să închinăm noi doi, înainte, un potir de vin întru legământ.

Miruna scoase pe ascuns din sân o ghindă, din care scutură pe furiş un praf adormitor în cupa feciorului.

Dar deodată, cei doisprezece trâmbiţaşi sunară de miezul nopţii, luminile nu se mai stinseră şi toate fetele îşi scoaseră măscuţele, afară de temătoarea Miruna. Dragoş înaintă, parcă ameţit, cu ea ţinând-o strâns de mână şi rosti:

— Acum veţi vedea şi pe aleasa mea!

Dar deodată se clătină şi căzu adormit într-un jilţ.

Miruna dădu să fugă, dar celelalte fete, mânioase şi geloase, o împresurară murmurând şi una grăi tare:

— De ce această străină nu vrea niciodată a-şi arăta faţa şi fuge ca o vinovată? De bună seamă că are vreo boală ori sluţenie de se ascunde atât. Ia s-o vedem şi noi! se repezi ea de-i smulse masca şi marama.

Ca un râu de foc se revărsă minunatu-i păr, iar faţa, ca o petală de

mătase, în care luceau smaraldele ochilor, îi uimi pe toţi. Un slujitor din sală, văzând-o, şopti Marelui-Dregător:

— Aceasta-i vrăjitoarea ce am zărit-o răsărind din lac.

— Nu ne putem atinge de ea, căci are însemnul vulturului domnesc pe deget, dar adu degrabă un câine de vânătoare să-i miroasă urmele s-o putem prinde cu bătrâna în bârlogul lor, suflă Dregătorul.

Miruna, simţindu-se încolţită, ridică mâna cu inelul în văzul tuturor şi ţintuindu-i cu privirile-i fulgerătoare, îi încremeni pe toţi pe locurile lor. Apoi dispăru ca un fum în noapte, ajungând tot într-o fugă acasă.

Hăitaşii cu câinele porniră de-ndată după ea, strecurându-se cu greu pe potecile abia ghicite în desimea sălbatică.

Copila căzu cu lacrimi de căinţă la picioarele Kirunei şi-i povesti totul, arătându-i inelul domnesc. Kiruna tresări văzându-l şi-o întrebă:

— Şi cum zici că-l cheamă pe voievodul ţării şi ce înfăţişare are?

— O, e ca un stejar falnic, cu ochii ca două frunze verzi, şi i se spune măria-sa Vlad. Kiruna înălţă capul, cu ochii parcă înfioraţi. Păsăruica cu aripa frântă, ce-o ţineau pe laviţă, dădu deodată semn de nelinişte. Afară se auzea un zvon înăbuşit şi-n zorii cenuşii se zăriră hăitaşii împresurând coliba. Uşa se izbi de perete şi unul din ei strigă:

— Veniţi cu noi de bună. voie, ori vă legăm fedeleş şi vă ducem la curte?

— Venim fără împotrivire, spuse Kiruna mândră, doar să-mi pun un strai sub broboada asta. Înfăşoară-te şi tu, fată, cu un văl gros peste rochia asta de borangic şi peste plete… Nu-ţi fie teamă; cât ai acest inel pe deget, nu se pot atinge de viaţa ta.

În cetate se stârnise mare zarva şi norodul venise puhoi să vadă tainicele vrăjitoare şi judecata. Marele-Dregător pusese a se întocmi un rug uriaş în mijlocul pieţei şi aştepta neliniştit sosirea lor. Mulţimea începu să murmure la ivirea Kirunei, ce rămase dreaptă, privind fără sfială în jur. Marele-Dregător îi scrută faţa înnegrită de fum şi strigă către ea:

— De ani de zile te caut. Tu eşti cea care ai furat odrasla voievodului nostru, când acesta era pe câmpul de bătălie şi maică-sa abia murise. De

nu vei mărturisi de bună-voie ce s-a întâmplat cu prunca, ţi-o voi smulge prin schingiuiri şi vei pătimi amarnic.

— Voi mărturisi numai de va fi de faţă şi voievodul Vlad, spuse cu hotărâre Kiruna.

— Apoi nu sculăm noi de la odihnă din zorii zilei pe Măritulvoievod pentru o bătrână nemernică! şuieră degătorul.

— Ba îl veţi trezi, căci e vorba de copila lui şi numai înaintea măriei-sale voi vorbi.

Altminteri, puteţi să mă şi ucideţi, căci nu voi sufla o vorbă, şi vei da socoteală! amuţi apoi cu dârzenie Kiruna.

— Să vină voievodul, strigă mulţimea, să facă măria-sa dreptate pentru copila lui! Voievodul Vlad se ivi cu obrazul aspru pe terasa de piatră sculptată a palatului, însoţit de încă ameţitul Dragoş. Acesta, zărind chipul copilei în care luceau ochii codaţi, fu parcă săgetat de o amintire. Unde şi când mai văzuse el acest chip fermecat, acel păr de aur şi aramă ce-i răsărea neînţeles în vise şi acum era aievea? Mâna îi purtă fără vrere degetele la urma rănii de pe frunte. Dar gândul, înlănţuit de ochii cei verzi şi adânci, rămânea rob înăuntru, neputând a slobozi amintirile.

Glasul Kirunei se auzi curgând limpede:

— Mărite voievod Vlad, ascultă povestea aceasta. Acum cincisprezece ani, pe când ai fost plecat să baţi război cu vrăjmaşul, s-a stârnit la palat veste de spaimă că ai fi pierit în bătălie. Trecu o bucată de vreme şi măria-ta tot nu te arătai. Atunci veni la crăiasă Marele-Dregător şi-i zise: «Cinstită Doamnă, să te pregăteşti a pleca la schit, în munţi, pentru a te călugări, cum se cuvine la văduvie. Voievodul nostru, ce ţi-a fost soţ, s-a stins în luptă. Vom creşte cu toate cele de cuviinţă pe copila ce abia ai adus-o pe lume, ca pe-o adevărată odraslă de domn, până ce se va face mare şi-i vom găsi soţ pe potrivă pentru a sta în scaunul ţarii».

Geaba a jelit biata crăiasă să n-o rupă de prunca ei, căci Marele-Dregător, neîndurător, a urcat-o pe cal şi-a pornit, alături de ea, pe urcuşul muntelui, spre schitul de sihăstrie. Numai că, ajunşi departe, în dreptul unei râpe adânci, acesta îi dădu un brânci şi nefericita se rostogoli în

fundul hăului, înţelegând că acel dregător îi voise pieirea pentru a rămâne să conducă el ţara nestingherit. Dar, spre marele ei noroc, în adâncul râpei se strânsese, cu anii, strat gros de frunze veştede, peste care crescuseră în umezeală muşchi des, ferigi şi tufişuri mici, aşa că biata femeie căzu ca pe o saltea moale, fără a se vătăma prea tare. Privi în sus cu spaimă şi zări umbra Marelui-Dregător aşteptând pe buza prăpastiei să vină zorii, spre a se încredinţa că-i răpusese viaţa. În grabă, crăiasa îşi trase rochia şi umplând-o cu şomoioage de muşchi să arate ca trup, o agăţă de un stei ascuţit, încât să pară că în cădere s-a zdrobit de stânci, iar ea se piti pe sub tufe. Cum fulguiră zorii, Marele-Dregător zărind trupul între colţi, dădu mulţumit din cap şi, după ce mai slobozi doi bolovani peste acel strai, îşi întoarse caii, îndepărtându-se în grabă. Vreo două zile a zăcut sărmana femeie până să-şi vină în fire, cu tot trupul învineţit şi rănit în cădere. Îşi astâmpăra foamea cu ciuperci şi fragii ce-i găsea, să prindă puteri, spre a se putea agăţa de rădăcini şi steiuri să se salte afară. Dar după o zi de arşiţă, o furtună năprasnică slobozi puhoaie de apă, surpând pământul şi dezrădăcinând copacii, care, izbiţi de vijelie, cădeau cu mare huiet. Unul din ei se prăvăli pe coasta râpei, rămânând printre stânci. Când furtuna se curmă, uda şi tremurândă, crăiasa se prinse de rădăcinile copacului şi, agăţându-se din creangă în creangă, ajunse, istovită, pe muchia râpei, căzând sleită în iarbă. Din pricina hainelor ude şi-a ostenelii, peste noapte o apucară fierbinţelile şi nu mai ştiu nimic de ea. Visa c-o pârjoleşte arşiţa şi cerea apă şi ca cineva i-o strecura printre buze. Deschise ochii cu greu şi-ntr-adevăr, o bătrână cu chipul înnegrit îi ostoia setea şi boala cu o licoare amăruie dintr-o ulcică. Văzu că se afla într-o colibă afumată, pe vatra căreia clocotea un ceaun cu ierburi aromate. Multe legături de plante tămăduitoare şi unsori de leac se înşirau pe policioare. Bătrâna n-a întrebat-o niciodată nimic, i-a dat un veşmânt simplu de cânepă în locul straielor alese, a învăţat-o să mulgă capra, să cunoască plantele, să le culeagă şi pregătească pentru balsamuri şi doftorii. Acolo, în acea paragină din fundul codrilor, era ferită de orice ochi omenesc şi de pumnalul Marelui-Dregător. Dar dorul de prunca ei, rămasă în primejdie în mâinile

acelui nelegiuit, îi ardea inima şi nu ştia cum ar putea răzbate la palat să-şi ia biata orfană. Bătrâna, văzându-i ades ochii plini de lacrimi, îi spuse simplu, într-o zi: «Bănuiesc că ai adus de curând un copil pe lume, căci ţi se udă cămaşa de lapte. Îţi voi arăta nişte tainice cărări ştiute doar de mine, pe unde poţi coborî fără primejdie jos, în văi, să-ţi aduci pruncul aci».

Şi feritei de întunericul nopţii, prin neaşteptate şi întortocheate potecuţe, ajunseră în cetatea de sub munte. Câinii n-o Jfâirară, căci o cunoşteau bine, aşa că apropiindu-se de palat, se piti sub ferestre şi, când doica adormi lângă leagănul copilei, se săltă pe fereastră, astupă gura pruncii să nu ţipe speriată şi se strecură tiptil înapoi, spre codru, unde-o aştepta, în marginea lui, bătrâna care o călăuzi pe cărări spre colibă. Crăiasa îi sărută mâna cu recunoştinţă, plângând de bucurie.

«Mi-e de mirare, îi spusese ea apoi, cum de nu ne-a văzut şi oprit străjerul de pază». «Apoi pe acela l-m ţinut eu de vorbă şi apoi l-am adormit cu porunca ochilor mei. Te voi învăţa şi pe tine a-ţi aduna toată gândirea şi puterea în priviri, supunând cu ele mintea celui ce se uită la tine, când vrei a te feri de el».

Multe lucruri minunate şi de folos a învăţat-o bătrâna şi trăiau toate trei mulţumite în tăinuita colibă, cu anii prinzând şi copila meşteşugurile lor.

Veşti din lume nu aveau cum răzbi la ele şi crăiasa, ştiindu-şi soţul mort, şi alţi stăpâni duşmănoşi ei acum la curte, nu mai cuteză nicicând a pleca din codru şi-a fi recunoscută de cineva. Dar azi am aflat cu uimire că măria-ta, n «i pierit şi domneşti iar cu cinste, neluându-ţi altă soţie, aşa că acum îţi poţi redobândi crăiasa şi copila.

— Ele trăiesc dară?! strigă cu bucurie voievodul. Fii binecuvântata, bătrâno, ci spune-mi mai degrabă unde sunt?

— Aci, iubite Vlad, spuse Kiruna, aruncându-şi mantaua şi basmaua cu care-şi şterse obrazul. De sub ele răsări o mândreţe de femeie, în veşmânt domnesc, cu faţa frumoasă izvorând din părul bogat ca arama.

Ea scoase vălul Mirunei, icoană leită a maică-sii, în straiul luminos de

borangic.

Al doilea strigăt se auzi când Dragoş coborî zburând şi îngenunche sărutând mâinile necunoscutei de la serbări, căci era totuna cu fata din codru ce-l tămăduise, şi fiica pierdută a voievodului. Vlad le strângea, cu ochii înrouraţi, pe amândouă la piept, spre fericirea Mirunei care îşi afla abia acum povestea vieţii ei: un tată şi pe alesul inimii sale.

Mulţimea izbucnise în urale, azvârlindu-şi în sus căciulile, fâlfâind basmale, aruncându-le flori. Doar Marele-Dregător nu mai mişca din jilţul său, împietrit ca o statuie de ochii Kirunei.

— Pe acesta să-l fereci în temniţă, iubite soţ, iar sus, la mormântul bietei şi bunei bătrâne care a murit de mult, să-nalţi un templu de marmură alături de coliba ei, întru veşnică pomenire. Şi acum povesteşte-ne şi nouă ce s-a întâmplat de s-a crezut că ai pierit în acea bătălie?

— Kiruna iubită, am fost căzut rănit în lupta cea cruntă şi-un credincios spătar a sărit să mă apere, luptându-se cu trei oşteni deodată. I-a sfărâmat pe aceştia, dar s-a prăbuşit şi el lovit de moarte. Cu ultima suflare, a grăit: «Măria-ta, când te vei întuma în cetate, ai grijă de bietul meu băietan rămas acum singur pe lume!» «Voi face din el mâna mea dreaptă, viteazule, poţi odihni în pace», i-am şoptit eu, închizându-i ochii.

Bătaia era în toi, eu, rănit, mi-am pierdut cunoştinţa şi am fost luat printre prinşi la duşman. A trecut lungă vreme până ce m-am întors la viaţă, dar m-au îngrijit cu sârg să poată cere răscumpărarea pentru mine. Când află Sfatul-ţării că sunt încă pe lume, trimiseră degrabă galbenii de aur ceruţi, şi ajuns-am într-un târziu acasă. Dar aci am aflat cu jale de moartea preaiubitei mele soţii, după spusele Marelui-Dregător că, plecând a se călugări la schitul din munţi, ori că voise a-şi lua viaţa din amărăciune, ori din întâmplare, alunecase într-o prăpastie, sfârşindu-se. Iar copila mi-a fost furată de vrăjitoarea neagră, aşa cum povestise un străjer, căruia aceasta îi făcuse farmece, luându-i minţile în acea noapte.

Marele-Dregătort «mă tot îmbia în fel şi chip a mă însura cu copila lui, dar inima mea n-a mai avut îndemn spre altă soţie, căci nu te puteam şterge din suflet. L-am luat deci pe acel fecior al credinciosului spătar, ce

şi-a dat viaţa pentru mine, şi l-am crescut cu domnească grijă, spre a-mi fi urmaş la tron. Aşa că nu vlăstarul meu, Miruna, ce se temea a-i fi soţie ca nefiind de rangul lui, e nedemnă de el, ci acesta se va umple de cinste, însurându-se cu ea, ajungând astfel cârmuitor de drept.

Tinerii se priviră cu bucurie şi mare şi frumoasă nuntă a înveselit cetatea timp de trei zile încheiate.

Iar voievodul Vlad şi mândra Kiruna trăiră fericiţi până la adânci bătrâneţi.